

นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของ K-POP: ศึกษาช่วงปี 2012 -
ปัจจุบัน

JAPAN'S FOREIGN POLICY TOWARDS SOUTH KOREA AMID THE INFLUENCE OF K-
POP: A STUDY FROM 2012 TO PRESENT

ณิชาพัชร ร่วมสนิท

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของ K-POP: ศึกษาช่วงปี 2012 -
ปัจจุบัน

ปริญญาานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

JAPAN'S FOREIGN POLICY TOWARDS SOUTH KOREA AMID THE INFLUENCE OF K-
POP: A STUDY FROM 2012 TO PRESENT

NICHAPAT RUAMSANIT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF POLITICAL SCIENCE
(Diplomacy and International Relations)
Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของ K-POP: ศึกษาช่วงปี 2012 - ปัจจุบัน

ของ

นิชาพัชร ร่วมสนิท

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์)

(เสกสรร อานันทศิริเกียรติ)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กุลนันท์ คันธิก)

ชื่อเรื่อง	นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของ K-POP: ศึกษา ช่วงปี 2012 - ปัจจุบัน
ผู้วิจัย	ณิชภาพพร ร่วมสนธิ
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์

งานวิจัยชิ้นนี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาการดำเนินนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ในช่วง ค.ศ. 2012 – ปัจจุบัน ท่ามกลางกระแสการไหลเข้ามาของดนตรีเคป๊อปในประเทศญี่ปุ่น โดยต้องการคำตอบว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิเคราะห์ นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy Analysis) มาเป็นกรอบในการศึกษาการดำเนินนโยบายต่างประเทศของ ญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ในช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นนำโดยรัฐบาลที่มาจากพรรคเสรีนิยมประชาธิปไตยผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย อันได้แก่ 1) โครงสร้างอำนาจทางการเมือง 2)อุดมการณ์ของพรรคการเมือง 3)ภูมิหลังของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และ 4)แนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยจะเห็นได้ว่าในช่วงปี ค.ศ. 2012 - ปัจจุบัน ความร่วมมือ ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในระดับระหว่างรัฐนั้นไม่ได้มีความร่วมมืออะไรที่เป็นไปอย่างชัดเจนอันเป็น ผลพวงมาจากทัศนคติของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศต่อประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งก็สะท้อนให้ เห็นว่าความนิยมที่มีของดนตรีเคป๊อปต่อกลุ่มประชาชนของญี่ปุ่นนั้นเป็นเพียงคลื่นกระแสวัฒนธรรมที่ส่งผลถึง ความร่วมมือในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้นไม่ได้ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นและ เกาหลีใต้จนถึงในปัจจุบัน

คำสำคัญ : นโยบายต่างประเทศ เคป๊อป คลื่นกระแสวัฒนธรรม

Title JAPAN'S FOREIGN POLICY TOWARDS SOUTH KOREA AMID THE
INFLUENCE OF K-POP: A STUDY FROM 2012 TO PRESENT
Author NICHAPAT RUAMSANIT
Degree MASTER OF POLITICAL SCIENCE
Academic Year 2023
Thesis Advisor Associate Professor Dr. Sipim Sornbanlang

This research aimed to study Japanese foreign policy towards South Korea from 2012 to the present, amidst the influx of K-Pop music in Japan. The goal is to identify the factors that influenced Japanese foreign policy towards South Korea. The researcher employs the concept of Foreign Policy Analysis as a framework to examine Japanese foreign policy towards South Korea during the period when Japan was led by the Liberal Democratic Party government. The research findings revealed that the factors influencing Japan's foreign policy towards South Korea consist of four main factors: 1) political power structure, 2) political party ideology, 3) the background of policymakers, and 4) foreign policy direction. It is evident that from 2012 to the present, cooperation between Japan and South Korea at the interstate level was not clearly defined. This is due to the attitudes of policymakers towards South Korea, reflecting that the popularity of K-Pop among the Japanese population is merely a cultural wave that influenced economic and social cooperation. It does not impact the determination of foreign policy between Japan and South Korea up to the present.

Keyword : Foreign Policy K-POP cultural wave

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยกราบขอพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำรายงานการค้นคว้าอิสระในระดับปริญญาโทครั้งนี้ ขอพระคุณอาจารย์ที่คอยชี้แนะ ให้คำปรึกษาและสนับสนุนในความสนใจของผู้วิจัยอย่างเต็มที่มาโดยตลอดจนรายงานการค้นคว้าอิสระชิ้นนี้สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอกราบขอพระคุณอาจารย์ ดร.กฤษณ์นันท์ คันทิก กรรมการสอบที่ส่งเสริมให้คำแนะนำในหัวข้อวิจัยชิ้นนี้มาตั้งแต่ในรายวิชาการเบียบวิธีการวิจัยจนถึงการจัดทำรายงานการค้นคว้าอิสระชิ้นนี้ รวมไปถึงผู้วิจัยขอกราบขอพระคุณ ว่าที่ร้อยตรี เสกสรร อานันทศิริเกียรติ ประธานกรรมการ ที่กรุณามอบคำแนะนำที่ดีในการปรับปรุงงานวิจัยชิ้นนี้ต่อผู้วิจัยเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงรายงานการศึกษาระดับนี้ให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการศึกษามาตลอด โดยเฉพาะคุณพ่อคุณแม่และสัตว์เลี้ยงของผู้วิจัยที่คอยเป็นกำลังใจหลักที่ให้ความรักความอบอุ่นและเคียงข้างในวันที่รู้สึกท้อจนทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จในการศึกษา ผู้วิจัยยังขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ได้พบเจอในการเรียนระดับปริญญาตรีและโท ไม่ว่าจะเป็น ก๊วยเจ๋ง ตังตัง บอล พี่แพรว พี่สีฟ้า พี่คริสตี้ ที่คอยช่วยเหลือทั้งในด้านเอกสาร ข้อมูลในการทำวิจัยตลอดการจัดทำรายงานการค้นคว้าอิสระในระดับปริญญาโทครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เคยมอบทุนการศึกษาสำหรับโครงการแลกเปลี่ยนระยะสั้น ณ มหาวิทยาลัย เมจิ ประเทศญี่ปุ่น ทำให้ผู้วิจัยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับอาจารย์และเพื่อนชาว ญี่ปุ่นมากมายจนเกิดความสนใจในประเทศญี่ปุ่น รวมไปถึงผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิก วง NCT วง EHYPEN วง &TEM และ วง RIIZE ที่มอบความสุข เสียงหัวเราะ และเสียงเพลงอันไพเราะ ให้แก่ผู้วิจัยในทุก ๆ วัน ขอขอบคุณศิลปินเคป๊อปทุกท่านที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามและอยากหาคำตอบจนกลายมาเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำรายงานการค้นคว้าอิสระในระดับปริญญาโทครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังว่ารายงานการค้นคว้าอิสระชิ้นนี้จะประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาในสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่มากนักน้อย หากในรายงานชิ้นนี้มีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอกราบขอภัยและยินดีน้อมรับข้อผิดพลาดเพื่อนำไปปรับปรุงต่อไปในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ณิชาพัชร ร่วมสนธิ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1	1
ที่มาและความสำคัญของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย	4
สมมติฐาน	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ขอบเขตการศึกษา	5
ระเบียบวิธีวิจัย	5
บทที่ 2	7
การทบทวนวรรณกรรม	7
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	14
กรอบแนวคิด	19
บทที่ 3	20
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านการเมือง	20
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ	24

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านสังคม	29
บทที่ 4	38
โครงสร้างอำนาจทางการเมือง	38
นายกรัฐมนตรี	39
กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น	40
กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม	41
อุดมการณ์ของพรรคการเมือง	42
ภูมิหลังของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย	43
ภูมิหลังของนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ	44
ภูมิหลังของนายกรัฐมนตรีฟูมิโอะ คิชิดะ	46
ประวัติและการทำงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในปัจจุบัน	47
ประวัติและการทำงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมใน ปัจจุบัน	48
แนวทางในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ	49
แนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศในสมัยนายกรัฐมนตรี ชินโซ อาเบะ	49
แนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศในสมัยนายกรัฐมนตรี ฟูมิโอะ คิชิดะ	50
แนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้	52
แนวทางดำเนินการของกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมต่อเกาหลีใต้ในปัจจุบัน	54
การวิเคราะห์การผลการศึกษา	54
บทที่ 5	58
บทสรุป	58
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	63

บรรณานุกรม.....70

ประวัติผู้เขียน.....71

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางการส่งสินค้าจากเกาหลีใต้สู่ญี่ปุ่นในช่วงปี 2023-2024.....	26
ตาราง 2 รายละเอียดของนายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่นในช่วงปี ค.ศ. 2012 – ปัจจุบัน.....	44

สารบัญรูปร่าง

หน้า

ภาพประกอบ 1 ซินไฮะ อาเบะ อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เดินทางเยือนศาลเจ้ายาสุกุนิอีกครั้งในปี 2021	11
ภาพประกอบ 2 The scope of Foreign Policy Analysis and International Relations scholarship.....	15
ภาพประกอบ 3 กรอบวิจัยขั้นตอนการกำหนดนโยบายต่างประเทศและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ	17
ภาพประกอบ 4 ประธานาธิบดียุน ซอก ยอล เป็นผู้นำเกาหลีใต้ที่เยือนญี่ปุ่นแบบทวิภาคีครั้งแรกในรอบ 12 ปี.....	21
ภาพประกอบ 5 การรวบรวมความคิดของประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความเห็นแตกต่างกันว่าญี่ปุ่นได้ขอโทษอย่างเพียงพอสำหรับการดำเนินการทางทหารในช่วงทศวรรษ 1930 หรือไม่ ในปี 2006 – 2013.....	30
ภาพประกอบ 6 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เดินทางไปเกาหลีใต้ในช่วงปี 2014-2023.....	32
ภาพประกอบ 7 วง &Team ในขณะโปรโมทอัลบั้มในประเทศญี่ปุ่น.....	36
ภาพประกอบ 8 แผนภาพอำนาจสามฝ่ายในการบริหารประเทศญี่ปุ่น	39
ภาพประกอบ 9 โครงสร้างภายในของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น	41
ภาพประกอบ 10 Japan-Thailand Foreign Ministers' Meeting	48

บทที่ 1

ภูมิหลัง

ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

จากในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากโลกได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งความเป็นโลกาภิวัตน์นี้เองทำให้โลกเกิดการติดต่อกันและดำเนินความสัมพันธ์ได้ง่ายและมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนหนึ่งก็มาจากการความเจริญก้าวหน้าในด้านการดำเนินวิธีการทูตที่มีความทันสมัยและมีวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นไปอย่างประณีตประณีตกว่าในอดีต รวมไปถึงการเปลี่ยนถ่ายในช่วงของอายุก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความคิดและการดำเนินชีวิตของประชาชนนั้นต่างออกไปจากในอดีตเช่นกัน โดยกรณีปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นที่มีปัญหาความขัดแย้งในอดีตความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นอยู่ในช่วงเสื่อมโทรมมาอย่างยาวนาน อันเนื่องมาจากหลายประเด็นของเหตุการณ์ในอดีต จากการทำสงครามและข้อพิพาทเรื่องดินแดนรวมไปถึงการแข่งขันกันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม นักวิชาการมากมายได้มีการวิเคราะห์กันว่าปัญหาต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นยังคงดำเนินต่อไปผ่านการกำหนดนโยบายการต่างประเทศของผู้นำระดับสูงของรัฐบาลทั้งสองประเทศ ความขัดแย้งเหล่านี้ส่งผลให้ทั้งสองฝ่ายต่างออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อขัดผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทั้งที่ความขัดแย้งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทั้งสองฝ่าย ไม่มีฝ่ายใดได้ประโยชน์ ทั้งยังกระทบไปถึงความสัมพันธ์ทางการทูตและการรักษาความมั่นคงของทั้งสองประเทศในเวลาที่ผ่านมา

ในช่วงปีค.ศ. 2012 จนถึงปัจจุบันหากมองอย่างผิวเผินในภาคสังคมจะเห็นได้ว่าประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นดูเหมือนจะดำเนินความร่วมมือกันมากขึ้น ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนมากนั่นก็คือการเข้ามามีอิทธิพลของดนตรีเกาหลีใต้หรือที่ทุกคนรู้จักกันในชื่อของ “เคป๊อป” ในอุตสาหกรรมเพลงของประเทศญี่ปุ่นโดยจะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะเป็นประเทศที่อุตสาหกรรมเพลงเกาหลีใต้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากตลาดเพลงญี่ปุ่นถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสองของโลก (Richard Smoke. 2024) ซึ่งท่ามกลางการเข้ามาของกระแสเคป๊อปในประเทศญี่ปุ่นนั้นถือได้ว่าเป็นความสำเร็จเป็นอย่างมากและได้รับความนิยมอย่างล้นหลามจากประชาชนชาวญี่ปุ่นที่สนใจและชื่นชอบในเคป๊อป ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ประเทศในการ

แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมมีมากขึ้นและมีลักษณะการเติบโตที่มากยิ่งขึ้นจากในอดีตที่มีความขัดแย้งกัน

ปรากฏการณ์กระแสวัฒนธรรมเกาหลี หรือคำว่า Hallyu เป็นคำจากภาษาจีน โดยนักข่าวชาวจีนที่ใช้สื่อถึงปรากฏการณ์ความนิยมวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ที่เป็นวัฒนธรรมป๊อป (popular culture) โดย Hallyu เกิดขึ้นใน ค.ศ. 1999 ใช้เพื่อสื่อถึงกระแสความชื่นชอบในวัฒนธรรมบันเทิงของเกาหลีใต้ในช่วงเวลานั้นทั้ง ภาพยนตร์ ดนตรี ละครโทรทัศน์ เกม และอาหารเกาหลีเป็นต้น และแน่นอนว่า Hallyu ยังเป็นการนำเสนอภาพการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ การเปลี่ยนแปลงค่านิยม รวมถึงแนวคิดมุมมองของคนในสังคม ซึ่งรัฐบาลเกาหลีใต้ได้พยายามสร้างสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศเกาหลีใต้ โดยการส่งเสริมค่านิยมใหม่แก่สังคมผ่านสื่อบันเทิง เช่น การลดค่านิยมชายเป็นใหญ่ ความรุนแรงในครอบครัว หรือ การส่งเสริมภาพลักษณ์ในด้านอาหาร เครื่องแต่งกาย สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดชาวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยว เป็นต้น (อัจฉรา หัสถาดล. 2562.) ซึ่งส่งผลให้ในปัจจุบันวัฒนธรรมป๊อเกาหลีกลายเป็นส่วนหนึ่งในความภาคภูมิใจของรัฐบาลเกาหลีใต้ที่ทำให้ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

หนึ่งในกระแสวัฒนธรรมเกาหลีใต้ที่ถูกพูดถึงไปทั่วโลกคงหนีไม่พ้น กระแสวัฒนธรรมเกาหลีด้านดนตรีหรือที่ทุกคนรู้จักกันในชื่อของเคป๊อป (K-Pop) ที่เป็นที่ยุ้จักและโด่งดังไปทั่วโลก จนกลายเป็นเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเพลงที่ได้รับการยอมรับในระดับโลก โดยเคป๊อปมีเอกลักษณ์เฉพาะที่ทำให้เคป๊อปแตกต่าง จากวงการเพลงทั่วไปคือ ศิลปินเคป๊อปนั้นจะเรียกว่า ไอดอล (Idol) คือการเป็นต้นแบบที่ดีของสังคม จะต้องดูดีตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว การแสดงออกทางการกระทำ และมีการแสดงที่ยอดเยี่ยม นอกจากนี้แนวเพลงของเคป๊อป ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นเพลงป๊อปอย่างเดียวเท่านั้น เพราะเพลงเคป๊อปได้ผสมผสานดนตรีหลาย ๆ แนวเข้าด้วยกัน เช่น ฮิปฮอป R&B EDM Rock เป็นต้น โดยเคป๊อปเป็นส่วนหนึ่งในกระแสเกาหลี ซึ่งก็คือการส่งออกสินค้าวัฒนธรรมเกาหลีไปยังประเทศต่าง ๆ โดยได้รับการ สนับสนุนจากรัฐบาลเกาหลี เพื่อใช้ฟื้นฟูประเทศจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นกระแสเกาหลีจึง กลายเป็นการส่วนหนึ่งในนโยบายการต่างประเทศของเกาหลีใต้ในการประชาสัมพันธ์ประเทศเกาหลีให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น (อัจฉรา หัสถาดล. 2562.)

ในส่วนของการเริ่มต้นของกระแสเคป๊อปในต่างประเทศนั้นเริ่มเกิดขึ้นในช่วงต้น ค.ศ. 1990-2000 เกาหลีใต้มีการพยายามพัฒนาแนวนโยบายวัฒนธรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในช่วงรัฐบาลของคิม แดจุง ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับรัฐรอบข้างในด้านเชิงภูมิศาสตร์อย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น ที่ได้มีการนำเข้า ภาพยนตร์ และสื่ออื่น ๆ ของประเทศ

เกาหลีเข้ามาซึ่ง ได้มีการส่งออกเพลงเคป็อปไปยังประเทศญี่ปุ่นเช่นกัน จึงเห็นได้ว่ากระแสวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ได้แพร่ขยายไปยังประเทศเพื่อนบ้านจากความใกล้ชิดทางการในเชิงภูมิศาสตร์โดยเริ่มจากประเทศใกล้เคียงอย่างประเทศจีนและประเทศญี่ปุ่นก่อน ละยิ่งในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตที่ได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ไปทั่วโลก กลายเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมเคป็อปได้รับการสนับสนุนและเข้าถึงจากภายนอกได้ง่ายขึ้น จากสังคมออนไลน์ที่ใคร ๆ ก็ต่างสามารถเข้าถึงได้ทั่วโลก รวมไปถึง โครงสร้างพื้นฐานทางอินเทอร์เน็ตที่มีการพัฒนาในประเทศเกาหลีใต้ เป็นการช่วยสร้างเสริมขีดศักยภาพของกระแสเคป็อปมากยิ่งขึ้น นับแต่นั้นเป็นต้นมากระแสของเคป็อปได้กลายเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมครั้งใหญ่ทั่วทวีปเอเชีย ในปี ค.ศ. 2004 เศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ได้มีการพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด เห็นได้จากกระแสวัฒนธรรมเคป็อปได้ก้าวเข้าสู่สายตาผู้คนระดับโลกอย่างชัดเจน จาก เพลง Gangnam Style ของ PSY ที่ได้เปิดตัวในปี ค.ศ. 2012 ทำให้เพลง Gangnam Style เป็นเพลงเกาหลีเพลงแรกที่ขึ้นอันดับหนึ่งใน the British Official Singles Chart ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ทั้งโลกหันมาสนใจเคป็อป (อภิธนา อัครวงษ์สิตแสง, 2563.)

จากปรากฏการณ์ความโด่งดังของกระแสเคป็อปที่เกิดขึ้นไปทั่วโลกนี้เองทำให้แม้ว่าจะเกิดความขัดแย้งในอดีตกันมาอย่างยาวนานแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าในปัจจุบันนี้การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นกำลังเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและปรากฏชัดแก่สายตาของนานาประเทศ ซึ่งรวมไปถึงด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมดนตรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับดนตรีเคป็อปนั่นเอง ในช่วงเวลาที่ผ่านมเกาหลีใต้ได้เริ่มพบแนวดนตรีเคป็อปนั้นได้ถูกดึงดูดเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นมากขึ้น ซึ่งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นได้มีช่วงเวลาในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอันยาวนาน และยังส่งผลประโยชน์ร่วมกันที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาที่ผ่านมามานี้ โดยก่อนหน้านี้วัฒนธรรมเกาหลีที่โด่งดังในญี่ปุ่นผ่านกระแสเกาหลีหรือฮันรยู และวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ค้นพบกลุ่มเฉพาะในหมู่ผู้สนใจรักชาวเกาหลี เป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อยของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม ต้องขอบคุณการเพิ่มขึ้นของ เคป็อปในเวทีระดับโลกและการขยายตัวของวัฒนธรรมย่อยที่ขับเคลื่อนโดยแพลตฟอร์มอย่าง TikTok YouTube หรือ X จนทำให้ดนตรีเคป็อป และ เจป็อป ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นของพวกเขาในวัฒนธรรมกระแสหลักของประเทศของอีกฝ่าย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่าประเทศญี่ปุ่นนั้นมีแนวทางอย่างไรในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศ ญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของดนตรีเคป็อปตั้งแตในช่วงปีค.ศ. 2012 จนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

เพื่อศึกษาปัจจัยในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ในช่วง
ค.ศ. 2012-ปัจจุบัน

คำถามการวิจัย

การกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ในช่วง ค.ศ. 2012 – ปัจจุบัน
มีปัจจัยใดบ้าง

สมมติฐาน

ปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศญี่ปุ่นที่มีต่อเกาหลีคือผู้ที่มีอำนาจ
สูงสุดทางการเมือง นั่นก็คือ นายกรัฐมนตรี โดยมีอุตสาหกรรมดนตรีเคป็อบเป็นส่วนหนึ่งในการ
เสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับทั้งสองประเทศไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ในด้าน
ความสัมพันธ์ในทางการเมืองระหว่างประเทศนั้นยังคงตึงเครียดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจาก
ผู้มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายการดำเนินการต่างประเทศของญี่ปุ่นคงเป็นคนรุ่นเก่าที่มี
ความคิดยึดติดกับความคิดอนุรักษนิยมซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มที่เป็นเป้าหมายหลักที่ชื่นชอบดนตรี
เคป็อบในปัจจุบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ไอดอล (Idol) หมายถึงบุคคลที่มีอิทธิพลกับกลุ่มวัยรุ่นในช่วงเวลานั้น ๆ โดยในที่นี้จะ
หมายถึงศิลปินวัยรุ่นที่มีอายุน้อย แต่มีความสามารถหลากหลาย เป็นแบบอย่างที่น่ายกย่อง เช่น
นักร้อง พิธีกร นักแสดง เป็นต้น
2. เคป็อบ (K-Pop) หมายถึง คำว่า Korean Popular Music ซึ่งเป็นวัฒนธรรมด้าน
อุตสาหกรรมบันเทิงด้านดนตรีของประเทศเกาหลีใต้ที่เผยแพร่ไปทั่วโลก รวมไปถึงในประเทศญี่ปุ่น
3. แฟนคลับ หมายถึง คนที่มีความชื่นชอบในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีการสนับสนุนและ
ติดตาม คอยให้กำลังใจบุคคลที่ชื่นชอบอย่างไม่มีเงื่อนไข
4. ฮันรยู (Hanryu) หมายถึง กระแสเกาหลี (Korean Wave) หรือความนิยมชมชอบใน
วัฒนธรรมร่วมสมัยเกาหลี (Korean Pop Culture) ได้แก่ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เพลงป๊อป
ดารา นักร้อง รวมไปถึงนักแสดงเกาหลี

5. อุตสาหกรรมเพลง (Music Industry) หมายถึง กระบวนการผลิตเพลงทั้งหมด รวมไปถึงถึงบุคคลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเพลง เช่น ค่ายเพลง ผู้ผลิตเพลง (Producer) ผู้ที่ทำการโปรโมตเพลง (Promoter) การตลาด นักประพันธ์ เพลง ศิลปินนักร้อง นักดนตรี เป็นต้น
6. เดบิวท์ (Debut) หมายถึง การเปิดตัวในฐานะศิลปินสู่สาธารณชนครั้งแรกอย่างเป็นทางการ ยกตัวอย่างเช่น เพลงแรกของวงที่ปล่อยออกมาก็จะเรียกว่า “เพลงเดบิวท์”
7. อัลบั้ม (Album) หมายถึง การรวบรวมเพลงหรือเสียงดนตรีเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

ขอบเขตการศึกษา

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยศึกษาวิธีการกำหนดนโยบายการต่างประเทศตั้งแต่ช่วงปี 2012 จนถึงปัจจุบันเนื่องจากช่วงปี ค.ศ. 2012 สถานการณ์ด้านการเมืองของประเทศญี่ปุ่นถือว่าเป็นช่วงเวลา que ประเทศญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ที่นำโดยนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะที่กลับขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งซึ่งถือได้ว่าเป็นการปกครองจากพรรคประชาธิปไตย (DLP) สู่พรรคเสรีประชาธิปไตย (LDP) จนถึงรัฐบาลที่นำโดยนายกรัฐมนตรีฟูมิโอะ คิชิดะในปัจจุบัน ทำให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ รวมไปถึงแนวทางการดำเนินนโยบายการต่างประเทศก็ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัยทางการเมืองของแต่ละผู้นำในแต่ละรัฐบาลด้วยเช่นกัน และในช่วงเวลาเดียวกันนั้นในปี ค.ศ. 2012 ก็ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่ดินตรีเคป็อบกำลังเป็นที่นิยมไปทั่วโลก กระแสวัฒนธรรมเคป็อบได้ก้าวเข้าสู่สายตาผู้คนระดับโลกอย่างชัดเจนจากเพลง Gangnam Style ของ PSY ที่ได้เปิดตัวในปี ค.ศ. 2012 จนกลายเป็นเพลงเกาหลี เพลงแรกที่ขึ้นอันดับหนึ่งใน the British Official Singles Chart ซึ่งได้สร้างปรากฏการณ์ที่สะท้อนวงการเคป็อบ รวมไปถึงในประเทศญี่ปุ่นเองก็มีไอดอลจากประเทศเกาหลีได้มากมายที่ประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมจากแฟนเพลงชาวญี่ปุ่นช่วงเวลานั้นเช่น TVXQ, Super Junior, Big Bang, 2NE1, Beast, Girls' Generation, 2PM และ Wonder Girls ที่สามารถครองตลาดเพลงในประเทศญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก

ระเบียบวิธีวิจัย

ในงานค้นคว้าอิสระชิ้นนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษาวิจัยนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของ K-POP: ศึกษาช่วงปี 2012 - ปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิเช่น หนังสือ เอกสาร สุนทรพจน์ คำแถลงการณ์ และแหล่งทุติยภูมิเช่น บทความ วารสาร และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการและขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ
  - 1.1. ข้อมูลขั้นปฐมภูมิจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศอินเทอร์เน็ต หนังสือ นโยบาย คำสั่ง หรือ เอกสารจากหน่วยงานราชการอื่น ๆ
  - 1.2. ข้อมูลขั้นทุติยภูมิจากเอกสารและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยรายงาน หรือ บทความข่าวจากหน่วยงานเอกชนซึ่งถูกตีพิมพ์และเผยแพร่
2. วิเคราะห์ข้อมูลผ่านการใช้กรอบแนวความคิดและทฤษฎี
  - กรอบแนวคิดการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ (foreign policy analysis)
3. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูล
  - 3.1. การวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเอกสารที่ได้ทำการรวบรวมเพื่อวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกำหนดนโยบายการต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ ท่ามกลางอิทธิพลของดนตรีเคป็อปซึ่งวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้ในงานวิจัย
  - 3.2. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
4. เผยแพร่และตีพิมพ์งานวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการดำเนินความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันทุกประเทศในทุกภูมิภาคของโลกล้วนเคยมีเหตุทั้งการร่วมมือกันและความขัดแย้งกัน และหากพูดถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศที่เราทุกคนคุ้นเคยเป็นอย่างดีนั้นคือความขัดแย้งระหว่างประเทศเกาหลีใต้และประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากทั้งสองประเทศเป็นเพื่อนบ้านที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างยาวนาน โดยที่ในช่วงเวลาปี ค.ศ. 2012-ปัจจุบัน จากความขัดแย้งที่สะสมมาอย่างยาวนาน ทำให้การดำเนินนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นที่มีต่อประเทศเกาหลีใต้ต้องเป็นไปโดยมีนัยยะสำคัญ ซึ่งตลอดในช่วงเวลาดังกล่าว มีงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายการต่างประเทศที่ส่งผลความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น มาอย่างต่อเนื่องท่ามกลางอิทธิพลของดนตรีเคป็อบในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์ อภิปราย และสรุปผลของงานวิจัยครั้งนี้

ซึ่งในบทที่สองนี้ผู้วิจัยได้มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการศึกษาและทราบถึงปัจจัยในการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ในช่วง ค.ศ. 2012-ปัจจุบัน เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทของการงานวิจัยชิ้นนี้ได้โดยตรงประเด็นโดยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การทบทวนวรรณกรรม
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นที่มีต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางอิทธิพลของดนตรีเคป็อบในช่วงเวลาปี ค.ศ. 2012-ปัจจุบัน นั้นจะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้มีภูมิหลังความขัดแย้งกันมาอย่างยาวนาน แม้ว่าจะมีการเปิดทำการทูตอย่างเป็นทางการแล้วแต่ก็ยังคงมีหลายปัญหาที่ยังคงไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้การที่ญี่ปุ่นจะดำเนินนโยบายการต่างประเทศใดก็ตามที่เกี่ยวข้องกับเกาหลีใต้จะต้องเป็นไปอย่างระมัดระวังมากที่สุด

ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา มีงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกประเภทงานเขียน

ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ **วรรณกรรมที่เกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ และวรรณกรรมสะท้อนภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น**

1.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ ในการอธิบายถึงความหมายของนโยบายต่างประเทศนั้นในงานวิทยานิพนธ์เรื่อง กระบวนการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยภายใต้กรอบความร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย ได้นำเสนอมุมมองเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศไว้ว่า นโยบายต่างประเทศ คือหนึ่งในกรอบวัตถุประสงค์ทั่วไปที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมและความสัมพันธ์ของรัฐหนึ่งผู้การมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐอื่น การพัฒนานโยบายต่างประเทศได้รับอิทธิพลจากการพิจารณาภายในประเทศ นโยบายหรือพฤติกรรมของรัฐอื่น หรือแผนการที่จะพัฒนาการออกแบบทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจง

ในหนังสือเรื่อง Analyzing Foreign Policy โดย Derak Beach ได้คำจำกัดความของนโยบายต่างประเทศในหนังสือเล่มนี้ทั้งในแบบกว้างและเชิงปฏิบัติว่า นโยบายต่างประเทศเป็นทั้งแนวโน้มกว้างๆ ของพฤติกรรมและการกระทำเฉพาะที่กระทำโดยรัฐหรือผู้มีส่วนร่วมอื่นๆ ที่มุ่งตรงไปยังรัฐอื่นๆ หรือผู้มีส่วนร่วมภายในระบอบระหว่างประเทศ การดำเนินการตามนโยบายต่างประเทศสามารถดำเนินการได้โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ตั้งแต่การยอมรับคำประกาศ การกล่าวสุนทรพจน์ การเจรจาสนธิสัญญา การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่รัฐอื่นๆ กิจกรรมทางการทูต เช่น การประชุมสุดยอด และการใช้กำลังทหาร

ในบทความวิจัยเรื่อง Methods of Foreign Policy Analysis ของ Phillip B.K. Potter ได้อ้างถึง Hudson และ Vore นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ได้กล่าวว่า "ในการศึกษาการตัดสินใจด้านนโยบายต่างประเทศ ประเด็นไม่ใช่ทฤษฎี แต่เป็นระเบียบวิธี" พวกเขา नियามการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศว่าเป็นการศึกษาว่ารัฐหรือบุคคลที่เป็นผู้นำพวกเขา กำหนดนโยบายต่างประเทศ ดำเนินนโยบายต่างประเทศ และตอบสนองต่อนโยบายต่างประเทศของรัฐอื่นอย่างไร คำจำกัดความที่ความกว้างเฉพาะนี้ส่งผลให้เกิดสาขาย่อยที่ครอบคลุมคำถามและระดับการวิเคราะห์ที่หลากหลาย และชุดแนวทางระเบียบวิธีที่หลากหลายตามลำดับ โดยยังได้มีการอิงจากแนวคิด "generation change" ของ Neack, Hey, and Haney's (1995) ในการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ

รวมไปถึงลักษณะของผู้นำประเทศก็เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองประเทศด้วยเช่นกัน ในบทความ Conservatism ที่เขียนโดย Terence Ball Richard, Dagger Kenneth, Minogue และ Peter Vereck ว่าลัทธิอนุรักษนิยมเป็นแนวคิด

ทางการเมืองที่เน้นคุณค่าของสถาบันและแนวคิดทางการเมืองแบบดั้งเดิมโดยกล่าวคือ บนความเชื่อที่ว่าสังคมไม่ได้เป็นเพียงการรวมตัวของปัจเจกบุคคลอย่างหลวม ๆ เพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งมีชีวิตที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดและพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ผู้ที่มีความคิดแบบอนุรักษนิยมจึงมักจะสนับสนุนสถาบันและแนวปฏิบัติให้พัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเป็นการแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องและความมั่นคง ทำให้รัฐบาลที่ดำเนินการโดยผู้นำที่มีความคิดแบบอนุรักษนิยมมักจะปฏิเสธการดำเนินการทางการเมืองใดก็ตามที่ผิดแปลกไปจากรูปแบบในอดีตที่ส่งต่อกันมารวมไปถึงชุดความคิดทางการเมืองใหม่ ๆ จึงเป็นสาเหตุที่พูดได้ว่าลัทธิการเมืองแบบอนุรักษนิยมนั้นต่อต้านแนวความคิดแบบลัทธิเสรีนิยมอย่างสุดขีด (Britannica, 999.)

ลักษณะของการปกครองแบบอนุรักษนิยมในญี่ปุ่นเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมที่เกิดขึ้นในญี่ปุ่นหลังการฟื้นฟูเมจิ (ค.ศ. 1868) เนื่องจากการยกเลิกการใช้ระบบศักดินาและการแนะนำแนวคิดทางการเมืองของตะวันตก แต่อย่างไรก็ตามแม้จะเกิดพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วในญี่ปุ่นแต่การพัฒนาทางการเมืองยังคงได้รับอิทธิพลจากความภักดีและทัศนคติแบบดั้งเดิมเป็นหลัก ทำให้การปกครองแบบอนุรักษนิยมในญี่ปุ่นแทบจะไม่หยุดชะงักเลยนับตั้งแต่เริ่มระบบการเมืองแบบพรรคอนุรักษนิยมในช่วงทศวรรษ 1980 ซึ่งเป็นพรรคที่สำคัญที่สุดสองพรรคซึ่งต่อมาได้รวมตัวกันเป็นพรรคเสรีนิยม-ประชาธิปไตยในปี ค.ศ. 1955 โดยผู้นำทางการเมืองในสมัยนั้นถูกครอบงำด้วยบุคลิกภาพมากกว่าอุดมการณ์และความเชื่อและความชื่นชอบส่วนตัวต่อผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ภายในพรรคแทนที่จะมุ่งมั่นต่อนโยบาย ทำให้เกิดการกำหนดขอบเขตความจงรักภักดีต่อแนวคิดอนุรักษนิยมภายในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักวิชาการชาวอเมริกัน Nathaniel B. Thayer ได้กล่าวถึงกลุ่มผู้นำในญี่ปุ่นสมัยนั้นว่าพวกเขาแบ่งกลุ่มต่าง ๆ โดยได้นำค่านิยมทางสังคม ประเพณี และความสัมพันธ์ของญี่ปุ่นในยุคเก่ามาใช้ ทั้งแนวคิดเก่า ๆ ในเรื่องความภักดี ลำดับชั้น และหน้าที่ที่กลายมาเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อนักการเมืองและเหล่าผู้แทนสภาที่รู้สึกปลอดภัยที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองผ่านอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยม แต่ในอีกนัยหนึ่งพรรคเสรีนิยมประชาธิปไตยมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับธุรกิจขนาดใหญ่และนโยบายของพรรคได้รับการชี้นำโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจตลาดของญี่ปุ่น ด้วยเหตุนี้ทั้งสองฝ่ายจึงทำหน้าที่เป็นตัวแทนระหว่างผลประโยชน์ทางธุรกิจแต่ละฝ่ายที่ขัดแย้งกันเป็นหลัก ส่งผลให้ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 การฟื้นคืนชีพของลัทธิชาตินิยมของญี่ปุ่นส่วนใหญ่เน้นไปที่วิธีการสอนประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง พวกชาตินิยมอนุรักษนิยมยืนยันว่ากองทัพญี่ปุ่นไม่ได้ทำอะไรผิด และเรื่องราวของอาชญากรรมสงครามที่แพร่หลายนั้นถูกสร้างขึ้นโดยศัตรู

ของญี่ปุ่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศลัทธิชาตินิยมที่ฟื้นคืนชีพขึ้นมาแพร่หลายและมีอิทธิพลเพียงใดนั้นยังคงต้องติดตามดูต่อไป (Britannica, 999.)

1.2 วรรณกรรมสะท้อนภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่น
เห็นได้ว่าด้านภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นนั้น เนื่องจากประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นในลักษณะบ้านใกล้เรือนเคียงกันแต่การพยายามที่จะแสวงหาอำนาจของญี่ปุ่นนั้นทำทั้งสองประเทศมีความขัดแย้งกันมาอย่างยาวนานตั้งแต่ในอดีตมา ซึ่งบทความเรื่อง ประเด็นประวัติศาสตร์กับความขัดแย้งระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นในช่วงหลังสงครามเย็นของนภดลชาติประเสริฐได้กล่าวว่า ภูมิหลังของความสัมพันธ์ระหว่างทั้งประเทศมาจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์จากในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ได้ทวีความเข้มข้นขึ้นทำให้ญี่ปุ่นดำเนินการหลายด้านในประเด็นที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไปในทิศทางที่สร้างความขัดแย้งมากขึ้นซึ่งสามารถแยกออกมาเป็นดังนี้

1) **ความขัดแย้งเรื่องตำราประวัติศาสตร์** ปัญหาเกี่ยวกับตำราเรียนประวัติศาสตร์เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1982 จากการโต้แย้งเกี่ยวกับเนื้อหาในตำราประวัติศาสตร์ที่ให้การโจมตีกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพาเป็น "การบุกรุก" แทนการใช้คำว่า "การรุกราน" ซึ่งเกาหลีใต้และจีนตกลงกันว่ามีภาระที่กว้างขวางต่อเนื้อหา ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2005 ในการประชุมระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้ มีการขอให้ญี่ปุ่นละทิ้งเนื้อหาที่โจมตีเกาหลีใต้ในตำราประวัติศาสตร์ เรื่องเกาะทกโด/ทะเลเคชิมะ ซึ่งถูกปฏิเสธโดยญี่ปุ่นเนื่องจากตำราได้ผ่านกระบวนการอนุมัติตามขั้นตอนที่เหมาะสมแล้ว การประชุมระหว่างผู้นำของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2005 เป็นที่รู้จักกันดีเพราะการหารือเกี่ยวกับความขัดแย้งประวัติศาสตร์ โดยผู้นำเกาหลีใต้ได้ย้ำถึงความสำคัญของการประนีประนอมเพื่อสร้างความสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกขึ้นได้

ในปี ค.ศ. 2015 เกิดความขัดแย้งอีกครั้งเกี่ยวกับตำราประวัติศาสตร์เมื่อญี่ปุ่นอนุมัติตำราประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาที่กล่าวถึงข้อพิพาทดินแดนและการกระทำของญี่ปุ่นในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา ตำรานี้อ้างอำนาจสิทธิเหนือดินแดนทางทะเลและลดระดับความรุนแรงในการกล่าวถึงการกระทำของญี่ปุ่นในสงครามนั้น ส่งผลให้เกาหลีใต้เชิญเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นมาเพื่อประท้วงและกระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นตอบว่าการปรับเนื้อหาที่ตราบนั้นเพื่อให้มุมมองเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มีความสมดุลมากขึ้นเพียงแค่นั้น (นภดลชาติประเสริฐ, 2564)

2) **ความขัดแย้งอันเป็นผลมาจากการเดินทางเยือนสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของผู้นำในการเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนา** เนื่องจากศาลเจ้ายะสุคุนิ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการ

เชื่อกฎหมายของนักการเมืองและทหารญี่ปุ่นซึ่งถูกประหารชีวิตในช่วงสงครามเอเชียบูรพาให้มาสถิตไว้ ณ สุสานแห่งนี้ ทำให้การเดินทางนี้ทำให้ผู้มีตำแหน่งสำคัญทางการเมืองของญี่ปุ่นได้รับการจับตามองโดยตลอด เกิดการต่อต้านอย่างกว้างขวางทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดเวลาที่พวกเขาเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนาที่ศาลเจ้ายะสุคุนิ ทำให้ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2001 การประชุมระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่นกับเกาหลีใต้ถูกยกเลิก นอกจากนี้การกระทำของนายกรัฐมนตรีโคะอิสุมิในการเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนาที่ศาลเจ้ายะสุคุนิ และก่อให้เกิดความขัดแย้งอีกครั้งและในเดือนมกราคม ค.ศ. 2003 โดยเกาหลีใต้แสดงความไม่พอใจอย่างมากต่อการกระทำดังกล่าวที่นายกรัฐมนตรีจากญี่ปุ่นยังคงเดินทางไปยังศาลเจ้าดังกล่าว ถึงแม้ว่านายกรัฐมนตรีโคะอิสุมิจะยืนยันว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะนำญี่ปุ่นเข้าสู่สงครามครั้งใหม่ แต่การเดินทางเหล่านี้ถือเป็นการซ้ำเติมให้ความสัมพันธ์ที่มีความตึงเครียดกับเกาหลีใต้อยู่และมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางจากทั้งจีนและเกาหลีใต้ ในทางกลับกัน นายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะก็ยังคงตัดสินใจเลิกเดินทางไปศาลเจ้ายะสุคุนิเรียงต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 จนถึงปี ค.ศ. 2013 ที่นายกรัฐมนตรีอาเบะ ชินโซได้กลับขึ้นมาใช้อำนาจอีกครั้งก็ยังคงมีการตัดสินใจเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนาที่ศาลเจ้ายะสุคุนิซึ่งมีผลทำเกาหลีใต้แสดงท่าทีต่อต้านการกระทำดังกล่าว รวมไปถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมของเกาหลีใต้ ยู จินรยง ยังได้กล่าวว่าการกระทำดังกล่าวกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่น และในความร่วมมือระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย (นภดล ชาติประเสริฐ, 2564)

ภาพประกอบ 1 ชินโซ อาเบะ อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เดินทางเยือนศาลเจ้ายะสุคุนิอีกครั้งในปี 2021
ที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1933376>

3) ความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาจากการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตในปี ค.ศ. 1965

ผลมาจากการพยายามเจรจากันมาอย่างยาวนานถึง 14 ปี แต่เนื่องจากในหลาย ๆ ปัญหาที่สะสม ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จากการเริ่มต้นการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตดังกล่าว ในเวลาต่อมาความตกลงต่าง ๆ หลายประการจากการทำข้อตกลงสนธิสัญญาในการสร้าง ความสัมพันธ์ทางการทูตกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างทั้งสองประเทศในช่วงหลัง สงครามเย็น แม้ว่าประธานาธิบดีโน มูฮยอนจะพยายามสร้างความร่วมมือกับญี่ปุ่นแต่กลุ่ม ผู้สนับสนุนหัวก้าวหน้าและกลุ่มนิยมซ้ายมีมุมมองทางลบต่อประเทศญี่ปุ่นไม่พอใจกับถ้อยคำที่ใช้ ในสนธิสัญญาที่ลงนามเนื่องจากสนธิสัญญาดังกล่าวไม่ได้มีการระบุค่าขอโทษอย่างเปิดเผยจากฝ่าย ญี่ปุ่นต่อสิ่งที่ญี่ปุ่นได้กระทำ รวมไปถึงการที่ญี่ปุ่นไม่ได้มีการพยายามให้การชดเชยใด ๆ ต่อความ เสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชาวเกาหลี และยังได้มีการวิจารณ์พรรคเสรีประชาธิปไตยของญี่ปุ่นว่าได้ ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลอำนาจนิยมของเกาหลีใต้ในการมองข้ามประเด็นดังกล่าว

ต่อมาในปลายศตวรรษที่ 21 ได้เกิดความขัดแย้งอีกครั้งใน ค.ศ. 2018 ศาลเกาหลีใต้ได้มี คำสั่งให้บริษัทของญี่ปุ่นต้องมีการจ่ายค่าตอบแทนให้กับชาวเกาหลีที่ทำงานให้บริษัทญี่ปุ่นต่าง ๆ ในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา และแม้ว่าจะมีการสถาปนาทางการทูตอย่างเป็นทางการแล้วแต่ ในฝั่งญี่ปุ่นได้ปฏิเสธการจ่ายค่าตอบแทนหรือการชดเชยในลักษณะเป็นทรัพย์สินต่าง ๆ ทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้กับญี่ปุ่นในช่วงปลายทศวรรษ 2010 และต้นทศวรรษ 2020 กลับมาตึงเครียดขึ้นอีก (นภดล ชาติประเสริฐ, 2564)

4) ความขัดแย้งเรื่องอำนาจอเหนือดินแดน ความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจอเหนือดินแดน

เกาะตกโด/ทะเลเคชิมะมีต้นกำเนิดในปี ค.ศ. 1905 เมื่อญี่ปุ่นครอบครองเกาะนี้ในช่วงสงครามกับ รัสเซีย ญี่ปุ่นอ้างว่าไม่มีใครครอบครองดินแดนนี้มาเป็นเวลานาน ภายหลังจากนั้นเกาหลีใต้ทำการ อ้างสิทธิเหนือเกาะดังกล่าว แต่ญี่ปุ่นไม่ยอมรับการอ้างสิทธิของเกาหลีใต้ ในมกราคม ค.ศ. 1952 เกาหลีใต้รวมเกาะตกโด/ทะเลเคชิมะเข้าไว้ในแนวเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษตามสนธิสัญญา สันติภาพ ญี่ปุ่นประท้วงรัฐบาลเกาหลีใต้ด้วยการขยายเขตเศรษฐกิจพิเศษของพวกเขาในทะเล ญี่ปุ่น แต่เกาหลีใต้ก็ยืนยันสิทธิของตนเหนือเกาะดังกล่าว และส่งกองทหารไปประจำการ ทำให้ เกิดโต้แย้งระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้

ความขัดแย้งเริ่มมีความรุนแรงในปี ค.ศ. 2008 เมื่อตำราคู่มือประวัติศาสตร์ของอาจารย์ ชาวญี่ปุ่นทำให้ชาวเกาหลีใต้ประท้วง โดยการขับรถบรรทุกพ่วงขนประติมากรรมของสถานเอกอัครราชทูต ญี่ปุ่นในกรุงโซล เหตุการณ์นี้ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นส่งหนังสือประท้วงต่อการข่มขู่ทางทะเลของ

กองทัพเรือเกาหลีใต้ใกล้เกาะกโด/ทะเลเซเชิมะ แสดงถึงความตึงเครียดในความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศในปัจจุบัน (นกดล ชาติประเสริฐ, 2564)

5) การบังคับสตรีให้บริการทางเพศให้แก่ทหารญี่ปุ่น (Comfort Women) หลังจากสงครามเย็นในฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. 2007 ความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเสื่อมลงอย่างมาก เนื่องจากนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะปฏิเสธที่จะรับผิดชอบในกรณี Comfort Women รัฐบาลญี่ปุ่นอ้างว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ต่อมาพบเอกสารในฐานะข้อมูลของทบวงการป้องกันประเทศญี่ปุ่นที่ยืนยันว่ากองทัพญี่ปุ่นมีส่วนร่วมในการสรรหาและส่ง Comfort Women ในช่วงสงคราม ข้อมูลนี้ทำให้ญี่ปุ่นไม่สามารถปฏิเสธความเกี่ยวข้องได้ ในมีนาคม ค.ศ. 2007 นายกรัฐมนตรีอาเบะประกาศว่า กองทัพญี่ปุ่นไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการจัดหา Comfort Women ต่อมา กลุ่มชาตินิยมในพรรคเสรีประชาธิปไตยพยายามลดความสำคัญของประเด็นนี้ และใช้เงินซื้อโฆษณาในหนังสือพิมพ์อเมริกันเพื่อชี้แจงว่ารัฐบาลญี่ปุ่นไม่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้เกาหลีใต้ดำเนินการดำเนินการของญี่ปุ่น ในธันวาคม ค.ศ. 2015 ปาร์ค กึนเฮ ประธานาธิบดีเกาหลีใต้และชินโซ อาเบะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เข้าใจกันในเรื่องนี้ และญี่ปุ่นตกลงที่จะชดเชยด้วยการจ่ายเงินจำนวนหนึ่งพันล้านเยนให้กับ Comfort Women ในเกาหลีใต้ (นกดล ชาติประเสริฐ, 2564)

6) ความขัดแย้งอันสืบเนื่องมาจากการเกณฑ์ชาวเกาหลีไปใช้แรงงาน ในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองเกาหลีได้ระหว่างปี ค.ศ. 1910-1945 มีการระดมแรงงานชาวเกาหลีไปทำงานในเหมืองแร่และโรงงานในญี่ปุ่น ซึ่งส่งผลให้เกิดความขาดแคลนแรงงานในญี่ปุ่น และมีการส่งชายญี่ปุ่นไปรับราชการทหาร ในช่วงที่เกิดการประท้วงความเป็นธรรมเรื่องนี้ จนกระทั่งความขัดแย้งในประเด็นดังกล่าวปรากฏชัดขึ้นใน ค.ศ. 2018 ศาลของเกาหลีใต้ตัดสินให้บริษัทญี่ปุ่นชดเชยค่าเสียหายต่อชาวเกาหลีที่เคยถูกบังคับให้ใช้แรงงาน ซึ่งการพยายามในการสร้างความเป็นธรรมในเรื่องนี้ของเกาหลีใต้ได้รับการตอบโต้จากญี่ปุ่น จนกระทั่งญี่ปุ่นเริ่มเข้มงวดในการส่งชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้ที่ผลิตโทรทัศน์ความคมชัดสูงและโทรศัพท์มือถือ ทำให้เกาหลีใต้ตอบโต้โดยยุติความตกลงในการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทหารกับญี่ปุ่นที่ได้เกิดการลงนามระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ใน ค.ศ. 2016 หลังจากคำตัดสินดังกล่าว รัฐบาลญี่ปุ่นโต้แย้งว่าการชดเชยที่เกี่ยวข้องกับการยึดครองได้ตกลงไปเป็นที่สิ้นสุดแล้ว ซึ่งในทวีความรุนแรงในเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้นักวิชาการและนักวิเคราะห์เหตุการณ์ระหว่างประเทศบางคนเชื่อว่าเป็นการตอบโต้ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (นกดล ชาติประเสริฐ, 2564)

นอกเหนือจากประเด็นภูมิหลังความขัดแย้งทั้งหมดที่ได้อธิบายมาในบทความก่อนหน้านี้ ในประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลี และประเทศญี่ปุ่น

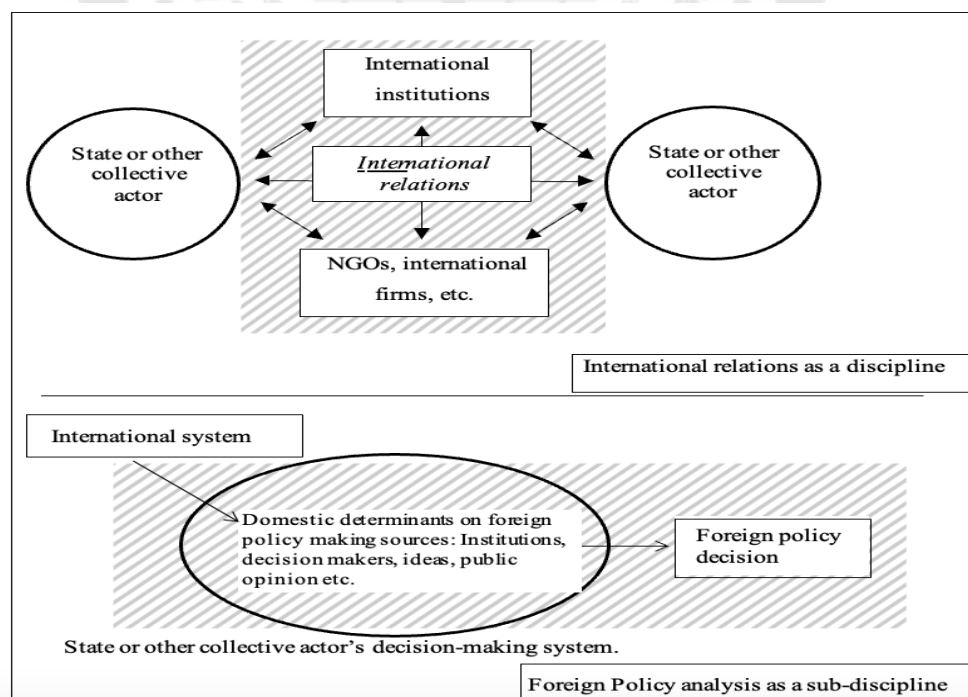
โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีและประเทศญี่ปุ่นในต้นศตวรรษที่ 2000 มุ่งไปที่การวิเคราะห์ผลกระทบของความตึงเครียดทางการเมืองต่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในงานเขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง : ผลกระทบของความตึงเครียดทางการเมืองต่อความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นของแพนดู รักมาติกา พบว่า เมื่อความตึงเครียดทางการเมืองเพิ่มขึ้น การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมจะได้รับผลกระทบในทิศทางที่ลดลง การโต้แย้งของทั้งสองฝ่ายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการตอบโต้และการประท้วงของประชาชนทั้งสองประเทศ และการแสดงความคิดเห็นอย่างรุนแรงในสื่อต่าง ๆ ได้กระตุ้นรัฐบาลให้แสดงถึงความต้องการของประชาชน โดยมีการกำหนดข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ เช่น การกีดกันทางการค้าและมาตรการอื่น ๆ ทั้งในเกาหลีและญี่ปุ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศและรักษาความสัมพันธ์ที่สำคัญต่อกันได้ (ชัยวัฒน์ นวชาติเกษม, 2562).

การดำเนินนโยบายต่างประเทศในอุตสาหกรรมอื่น ๆ อาจปรากฏในการเจรจาระหว่างประเทศ แต่อุตสาหกรรมเคปอปลิงเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมของรัฐบาลเกาหลีใต้ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามรายงานของ Bloomberg ปี 2018 ระบุว่าเกาหลีใต้และญี่ปุ่นมีความขัดแย้งอย่างมากในเรื่องของหญิงบำเรอในช่วงสงคราม การขัดแย้งดังกล่าวนำมาสู่ความตึงเครียดระหว่างประเทศและเป็นปัจจัยในการตอบโต้ทั้งในระดับรัฐบาลและสังคมในทั้งสองประเทศ โดยอาจส่งผลให้มีการยกเลิกการแสดงของศิลปินเคปอปลิงและสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกาหลีในสื่อประเทศญี่ปุ่น เช่น ในงาน Kouhaku Uta Gassen ซึ่งเป็นรายการที่มีความนิยมสูงสุดของญี่ปุ่นทุกปี การตัดสินใจที่จะไม่เชิญศิลปินเคปอปลิงขึ้นแสดงในงานดังกล่าว เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการตอบโต้ทางวัฒนธรรมหลังจากที่เคปอปลิงไม่ได้ถูกรับเชิญตั้งแต่ปี 2011 ซึ่งทำให้เกิดการพูดคุยและวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมของทั้งสองประเทศ ในขณะเดียวกัน เหตุการณ์การคว่ำบาตรสินค้าญี่ปุ่นในเกาหลีใต้ ได้แสดงให้เห็นถึงการแตกต่างในลักษณะของกลุ่มสินค้าที่ถูกลงโทษ ซึ่งได้ถูกออกแบบโดยอ้างอิงถึงอัตลักษณ์ของประเทศนั้นๆ เช่น เสื้อผ้า รถยนต์ หรือเบียร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ชัดเจนว่า วงการอุตสาหกรรมบันเทิงของญี่ปุ่นมีขนาดใหญ่และแตกต่างออกไปจากอุตสาหกรรมอื่น ๆ (อภิธนา อัครวงษ์, 2567.)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยนี้จะใช้ทฤษฎีจากกรอบแนวคิดการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy Analysis) และนำไปสู่การกำหนดกรอบคิดในการวิจัยดังนี้

การวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ (Foreign Policy Analysis: FPA) เป็นสาขาวิชาย่อยที่สำคัญของสาขาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (IR) โดย FPA มีความแตกต่างจากการศึกษา IR ในวงกว้างคือขอบเขตของสิ่งที่จะอธิบาย ดังแสดงในรูปที่ 1 และแม้ว่า IR จะครอบคลุมการดำเนินการตามนโยบายต่างประเทศของแต่ละรัฐ แต่ขอบเขตของปรากฏการณ์ที่ศึกษาภายใน IR นั้นมีความหลากหลาย และค่อนข้างกว้าง ทำแนวคิดทาง IR มีหน้าที่ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐที่ดำเนินการผ่านนโยบายต่างประเทศ แต่ยังพิจารณาการทำงานของระบบระหว่างประเทศด้วย รวมถึงคำถาม เช่น เหตุใดสถาบันระหว่างประเทศจึงถูกสร้างขึ้น และผลกระทบที่มีต่อการเมืองโลก และเหตุใดปัญหาในระดับโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม สาขาวิชาย่อยของ FPA มุ่งเน้นไปที่การอธิบายปัจจัยกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐเดียวหรือผู้มีส่วนร่วมอื่นที่แคบกว่า ซึ่งมองว่าเป็นแนวโน้มทั่วไปหรือการดำเนินการเฉพาะเจาะจง ดังที่แสดงไว้ในส่วนด้านล่างของรูปที่ 1 ที่ใช้การวิเคราะห์กรอบแนวคิด FPA ในฐานะระเบียบวินัยที่จะใช้ตรวจสอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของระบบระหว่างประเทศที่มีต่อนโยบายต่างประเทศ ผลกระทบของปัจจัยกำหนดในประเทศ เช่น วัฒนธรรมเชิงกลยุทธ์ แนวคิด บรรทัดฐาน ความคิดเห็นของประชาชนและสถาบัน และ กระบวนการตัดสินใจที่ต่างกันอย่างมีความสำคัญต่อแนวโน้มนโยบายต่างประเทศหรือการดำเนินการเฉพาะอย่างไร (Derek Beach, 2012.)

ภาพประกอบ 2 The scope of Foreign Policy Analysis and International Relations scholarship.

ที่มา: Derek Beach, Analyzing Foreign Policy. New York: Palgrave Macmillan, 2012.

Leopold von Ranke นักวิชาการด้านการต่างประเทศได้เน้นย้ำว่าปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และภัยคุกคามจากภายนอกเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศ แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญอยู่ด้วยเช่นปัจจัยภายในประเทศ การดำเนินการทางการเมือง การต่างประเทศ สงคราม พันธมิตร และการค้าระหว่างประเทศล้วนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ โดยนโยบายต่างประเทศถูกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.) นโยบายต่างประเทศลักษณะทั่วไป เป็นกรอบแนวทางและเป้าหมายหรือกรอบกว้าง ๆ ด้านการต่างประเทศ เช่น คำแถลงนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลต่อรัฐสภา

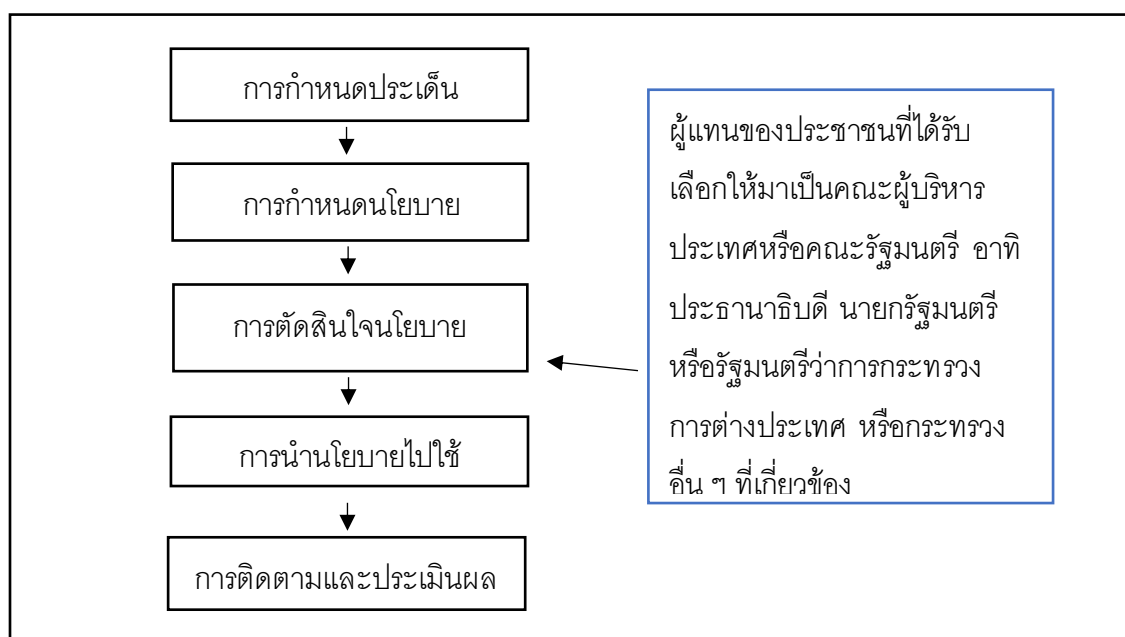
2.) นโยบายต่างประเทศในลักษณะเฉพาะ ซึ่งมีเนื้อหาเฉพาะเจาะจง ขึ้นอยู่กับสถานที่หรือโอกาส เช่น นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อจีน และนโยบายต่างประเทศต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เช่น ต่อวิกฤตการณ์การก่อการร้าย เป็นต้น

ในปัจจุบันการเมืองของรัฐสมัยใหม่หลาย ๆ รัฐที่พัฒนาสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีการออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาโดยกำหนดประเด็นของปัญหาที่มีความสำคัญต่อการแก้ไขเสียก่อน ซึ่งผู้มีอำนาจในตัดสินใจใช้นโยบายต่างประเทศคือตัวแทนรัฐบาลที่ประชาชนที่ได้ทำการลงคะแนนเสียงเลือกให้มาเป็นคณะผู้บริหารประเทศ

กระบวนการและการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลนั้นไม่สามารถเริ่มต้นและดำเนินไปได้โดยผู้นำรัฐเองเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีการปรึกษาและเสนอความเห็นจากบุคคลรอบข้างที่มีความรู้ความชำนาญในประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย ตัวอย่างเช่น คณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี หรือคณะที่ปรึกษารัฐมนตรีที่ถูกแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ได้ข้อมูลและเชิงนโยบายที่เหมาะสมสำหรับผู้นำประเทศหรือคณะรัฐมนตรี ในเชิงการกำหนดและดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและความมั่นคง ผู้นำรัฐจึงจำเป็นต้องรับฟังและพิจารณาความคิดเห็น การวิเคราะห์สถานการณ์ และข้อเสนอแนะจากผู้นำหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ เป็นต้น

ในด้านเศรษฐกิจ การวิเคราะห์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจะต้องมีการรับฟังข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงปลัดกระทรวงที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการศึกษวิเคราะห์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อเข้าใจกระบวนการที่ซับซ้อนของการกำหนดนโยบายต่างประเทศและผลกระทบต่อการเมืองระหว่างประเทศ การศึกษาวิเคราะห์เชิง

นโยบายนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดเพื่อประเมินผลและประสิทธิภาพที่ได้จากนโยบายที่ดำเนินไป ขั้นตอนกระบวนการกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการอันสลับซับซ้อนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้กำหนดนโยบายที่หลากหลายทั้งภายในรัฐและภายนอกรัฐด้วย ซึ่งในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้กำหนดนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้กำหนดนโยบายและโครงสร้างกระบวนการกำหนดนโยบาย แนวคิดการศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายต่างประเทศจึงมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับว่าผู้ศึกษาจะเลือกใช้แนวทางใดเป็นกรอบศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการที่ซับซ้อนดังกล่าว

ภาพประกอบ 3 กรอบวิจัยขั้นตอนการกำหนดนโยบายต่างประเทศและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

โดยการศึกษาแนวทางการตัดสินใจของการกำหนดนโยบายต่างประเทศเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ และผลที่ตามมาคือการวิเคราะห์ถึงเหตุผลของการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเป็นสำคัญซึ่งถือว่ารัฐเป็นตัวแสดงหรือหน่วยเอกภาพที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (state as unitary actor) จะที่เน้นตัวผู้นำที่มีอำนาจตัดสินใจ และข้อจำกัดหลายรูปแบบ

งานเขียนคลาสสิกด้านนโยบายต่างประเทศศึกษาของ Graham Allison เรื่อง The Essence of Decision (1971) ได้พัฒนากรอบแนวคิดว่าด้วยการตัดสินใจ (Decision Making Approach) ที่เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการต่างประเทศขึ้นมาว่านอกจากการศึกษาที่นอกจากการที่จะศึกษาพฤติกรรมของรัฐแล้ว ยังควรที่จะต้องการศึกษานักบุคคลที่มีส่วนในการกำหนดแสดงพฤติกรรมในรัฐนั้น ๆ ด้วย นั่นก็คือพฤติกรรมของคณะบุคคลที่กระทำการภายใต้นามของ

รัฐ การศึกษาดังกล่าวกลายมาเป็นอิทธิพลเพื่อใช้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศอย่างมาก ซึ่งข้อสรุปที่คล้ายคลึงกัน 3 ประการดังนี้ (Douglas T. Stuart, 2008.)

1.) ให้ความสำคัญกับหน่วยการตัดสินใจ (Decisional Unit) ซึ่งแสวงหาวัตถุประสงค์เฉพาะในการดำเนินนโยบาย

2.) การตัดสินใจเป็นเรื่องของกระบวนการหรือการกระทำที่มีการวางแผน (Planful Action) ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ผู้กำหนดนโยบายมีความเข้าใจและประเมินสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย

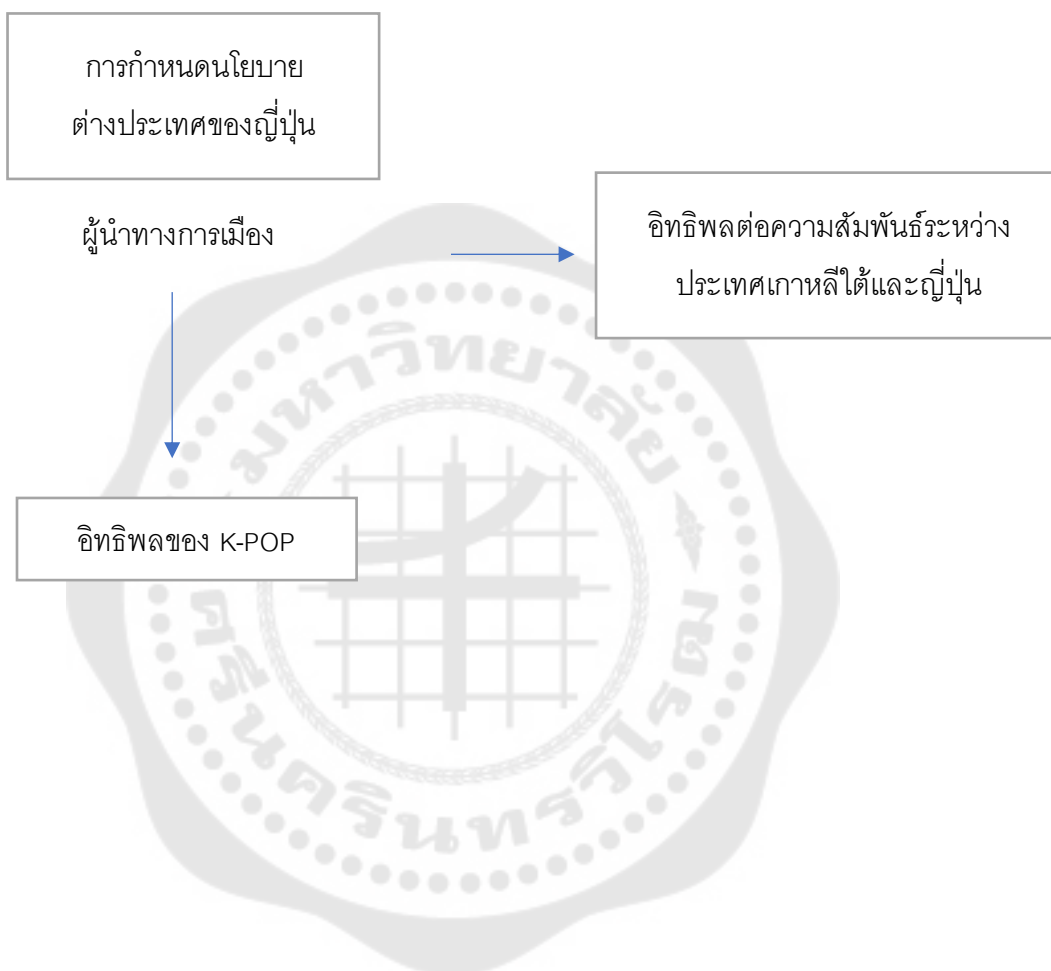
3.) มีปัจจัยมากมายที่ทำให้การตัดสินใจมีข้อจำกัด ทั้งความไม่แน่นอนของสถานการณ์ ข้อจำกัดด้านเวลา การแข่งขันทางเป้าประสงค์และแรงจูงใจโดยทั่วไปแล้ว

ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจนโยบายและพฤติกรรมนโยบายต่างประเทศได้ง่ายและรัดกุมขึ้น เราสามารถศึกษาวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศ โดยพิจารณา 3 ระดับการวิเคราะห์ ดังนี้ (Robert Jackson and Georg Sorensen, 2013.)

1.) การวิเคราะห์ระดับระบบระหว่างประเทศ (The System Level) โดยการพิจารณาบริบทแวดล้อมภายนอกประเทศที่มีอิทธิพลต่อรัฐในการเลือกดำเนินนโยบายรูปแบบใดตามสภาพสังคมทางการเมืองระหว่างประเทศนั้น ๆ โดยใช้กลุ่มทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ กลุ่มสังคมนิยม (Realism) กลุ่มเสรีนิยม (Liberalism) และกลุ่มสรรค์สร้างนิยม (Constructivism)

2.) การวิเคราะห์ระดับรัฐ (The Nation State Level) เป็นการพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐที่สัมพันธ์ต่อกิจการภายในประเทศที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศ โดยศึกษาว่ารัฐมีขีดความสามารถอะไรบ้างในการดำเนินนโยบายต่างประเทศในเวลานั้น อาทิ บทบาทของหน่วยงานภายในประเทศ กลุ่มผลประโยชน์ องค์การภาคประชาสังคม

3.) การวิเคราะห์ระดับปัจเจกบุคคล (The Level of the Individual Decision-Maker) เนื่องจากผู้ตัดสินใจนโยบายมีความสำคัญต่อการรับรู้ต่อสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างไร ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลต่อผู้กำหนดนโยบายที่จะกำหนดบทบาท ทิศทาง นโยบาย การตัดสินใจและพฤติกรรมทางนโยบายของรัฐ ดังนั้น การศึกษาภูมิหลังของผู้กำหนดนโยบายทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล จึงช่วยให้เข้าใจแนวทางการดำเนินนโยบายมากขึ้น (สุกรี คลองวิถี. 2557.)

กรอบแนวคิด

บทที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในช่วงปี ค.ศ. 2012 - ปัจจุบัน

จากการศึกษาภูมิหลังที่มีร่วมกันมาอย่างยาวนานของประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้จะพบว่า แม้ประวัติศาสตร์ที่มีร่วมกันมาจะตั้งอยู่บนความตึงเครียดจากหลาย ๆ ปัจจัยที่มีร่วมกันแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าทั้งสองประเทศมีความร่วมมือกันในหลาย ๆ ด้านมาอย่างยาวนานตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในการศึกษาขอบเขตลักษณะความสัมพันธ์ในปัจจุบันนั้น เพื่อให้ครอบคลุมผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศผ่าน 3 มิติพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดังต่อไปนี้

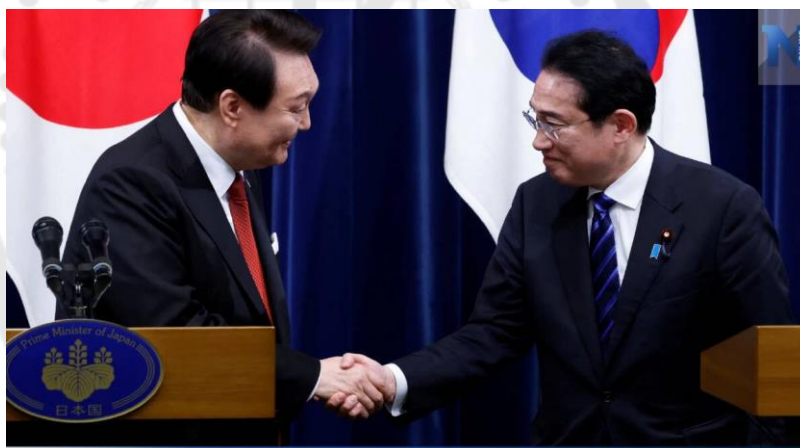
1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านการเมือง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านการเมือง

วิกฤตการณ์ทศวรรษญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ระเบิดเต็มกำลังในช่วงฤดูร้อนของปี 2012 ประธานาธิบดีสาธารณรัฐเกาหลี ลี มยองบัก ทำทนายอำนาจและสิทธิของญี่ปุ่นอย่างชัดเจนโดยการอ้างสิทธิ์เหนือ เกาะทกโด/ทาเคชิมะโดยการเดินทางไปเยือนเกาะดังกล่าวอย่างเป็นทางการ โดยการกระทำดังกล่าวได้รับการตีตราว่าเป็นการกระทำที่ต้องการจะยึดครองที่ดินดังกล่าวไว้ฝ่ายเดียวและขัดแย้งกับกฎหมายและความยุติธรรมของประชาคมระหว่างประเทศ ทำให้รัฐบาลเกาหลีปฏิเสธที่จะยุติคดีต่อหน้าศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ นายเจมบะ โคอิชิโร รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศแสดงความผิดหวังและส่งเสริมทำที่สนับสนุนให้ 'Global Korea' มีความสอดคล้องกันกับกฎหมายระหว่างประเทศ (Edoardo Pieroni, 2022)

โดยเมื่อมองดูความสัมพันธ์ในอดีตของทั้งสองประเทศ เราก็สามารถระบุการเปลี่ยนแปลงที่เน้นไปในทิศทางนั้นได้การเล่าเรื่องที่เหนือกว่าเป็นเวลาหลายสิบปีหลังสิ้นสุดสงคราม 'ถอยหลัง' เกาหลีใต้ไม่ใช่ภัยคุกคามต่ออัตลักษณ์ความมั่นคงของญี่ปุ่น เมื่อได้เรียนรู้แล้วบทเรียนจากความพ่ายแพ้ และมุ่งเป้าไปที่การเสริมสร้างบทบาทของประเทศที่สงบสุขโดยความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งสองประเทศที่เปิดกว้างแต่ยังต้องพัฒนาาร่วมกัน โดยในปี 2012 การพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้เทียบเท่าได้กับญี่ปุ่นและวิธีเดียวที่ญี่ปุ่นจะยืนยันอัตลักษณ์ของตนอีกครั้งก็คือการใช้ความเหนือกว่าทางศีลธรรม ตำแหน่ง และลักษณะประจำชาติ

ในปัจจุบันดูเหมือนว่าแนวโน้มของความสัมพันธ์ด้านการเมืองของทั้งสองประเทศจะกลับมามีความร่วมมือต่อกันอีกครั้งจากการเปลี่ยนถ่ายของนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นและประธานาธิบดีคนล่าสุดของเกาหลีใต้ที่เพิ่งเข้ารับตำแหน่งได้ไม่นานจากบทความเรื่อง Relations between Japan and South Korea are blossoming But how long can the good times last? ที่เผยแพร่ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2024 ได้กล่าวหานายยุน ซอกยอล ประธานาธิบดีคนล่าสุดของประเทศเกาหลีใต้ได้เดินทางไปโตเกียวเมื่อวันที่ 16 มีนาคมปีที่ผ่านมา ซึ่งถือเป็นการเยือนอย่างเป็นทางการครั้งแรกระหว่างทั้งสองประเทศในรอบทศวรรษ และนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นอย่างนายกรัฐมนตรีชิซึเดก็ได้เดินทางไปยังกรุงโซลในอีกสองเดือนต่อมา และได้เดินทางไปแสดงความเคารพที่สุสานได้อย่างราบรื่น โดยที่ผู้นำทั้งสองได้จัดการประชุมสุดยอดอีก 5 ครั้งนับตั้งแต่นั้นมา รวมถึงการพบปะครั้งสำคัญกับนายโจ ไบเดน ประธานาธิบดีของอเมริกาที่แคมป์เดวิดเมื่อฤดูร้อนปีที่แล้ว รวมทั้งยังเกิดการเจรจาและความร่วมมือด้านความมั่นคงที่มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทั้งสามประเทศได้ดำเนินการฝึกซ้อมร่วมขนาดใหญ่ทั้งในทะเลและทางอากาศ (The Economist, 2024)

ภาพประกอบ 4 ประธานาธิบดียุน ซอก ยอล เป็นผู้นำเกาหลีใต้ที่เยือนญี่ปุ่นแบบทวิภาคีครั้งแรกในรอบ 12 ปี

ที่มา: <https://www.nationtv.tv/foreign/378907920>

นอกจากนั้นแล้วในบทความออนไลน์ What's the Story Behind Japan-South Korea Relations? โดย Oleksandra Mamchii ได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในความสัมพันธ์ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ จากการพบกันของผู้นำญี่ปุ่นและเกาหลีใต้พบกันครั้งแรกในรอบ 12 ปี เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2023 โดยผู้นำทั้งสองประเทศได้ให้สัญญาณถึงการเปลี่ยนแปลงทิศทางความร่วมมือของทั้งสองประเทศหลังจากพบสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างจีนและเกาหลีเหนือ ทั้งสองตัดสินใจหยิบยกคำพูดจากนโยบาย "Shuttle Diplomacy" ในระหว่างการสนทนา นอกจากนั้นพวกเขาตัดสินใจที่จะแก้ไขปัญหา

การค้าและการชดใช้ค่าเสียหายให้กับชาวเกาหลีที่ถูกบังคับให้ทำงานเป็นทาสภายใต้อำนาจของญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกัน เกาหลีเหนือก็ตอบสนองต่อการประชุมครั้งนี้ด้วยการยิงขีปนาวุธพิสัยไกลตามปกติ ขีปนาวุธดังกล่าวตกลงในทะเลระหว่างญี่ปุ่นและคาบสมุทรเกาหลี ในเดือนมีนาคม 2023 เกาหลีเหนือได้ทำการทดสอบอาวุธครั้งที่สาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการยิงขีปนาวุธจากเรือดำน้ำ 2 ลูกและจรวดพิสัยจากอิทธิพลของจีนและเกาหลีเหนือที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเสมือนแรงผลักดันทางการเมืองมากขึ้นในการสร้างความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ "มุ่งเน้นอนาคต" มากขึ้น รวมไปถึงการประชุมยังสนับสนุนความสัมพันธ์ไตรภาคีที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นระหว่างสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลต่อยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิกของฝ่ายบริหารของไบเดน ดังนั้นแล้วการประชุมที่จัดขึ้นในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2023 ถือเป็นก้าวสำคัญสู่เป้าหมายในการแก้ไขความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ที่เริ่มต้นหลังจากการเข้ารับตำแหน่งของยูเอ็นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2023 ก่อนการประชุมที่โตเกียว ผู้นำทั้งสองเคยพบกันมาแล้วสี่ครั้ง ในขณะที่ทั้งสามประเทศจัดการประชุมไตรภาคีประมาณ 40 ครั้ง ในปี ค.ศ. 2023 ความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ดีขึ้นยังได้อำนวยความสะดวกในความสัมพันธ์ไตรภาคีระหว่างสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ต่อไป (Best Diplomats, 2023.)

ความสัมพันธ์ทางการเมืองของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นล่าสุด กระทรวงการต่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นได้รายงานการประชุมเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2024 นายคิชิเดะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้จัดการประชุมสุดยอดร่วมกับนายยู่น ซอกยอล ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ในระหว่างการเยือนกรุงโซล สำหรับการประชุมสุดยอดไตรภาคีญี่ปุ่น-จีน-เกาหลีใต้ สรุปการประชุมมีดังนี้

ประการแรก นายกรัฐมนตรีคิชิเดะได้แสดงความเคารพและความขอบคุณอย่างสูงสุดซึ่งต่อประธานาธิบดียู่น และรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลีสำหรับการมีส่วนร่วมและการต้อนรับอย่างอบอุ่นในการเป็นเจ้าภาพการประชุมสุดยอดไตรภาคีญี่ปุ่น - จีน - เกาหลีใต้ โดยนายคิชิเดะได้กล่าวว่าเขารู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้กลับมาเยือนกรุงโซลอีกครั้งหลังจากผ่านไปหนึ่งปี และผู้นำทั้งสองเห็นพ้องที่จะสานต่อ "การทูตแบบกระสวย" ต่อไป และตัดสินใจสั่งให้รัฐบาลของตนดำเนินการเตรียมการสำหรับปีหน้า ซึ่งถือเป็นวันครบรอบ 60 ปีของการฟื้นคืนความสัมพันธ์ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ให้เป็นปกติ เพื่อยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีต่อไป อีกทั้งนายกรัฐมนตรีคิชิเดะกล่าวว่าตั้งแต่ปีที่แล้ว ความเป็นไปได้ที่รัฐบาลทั้งสองจะมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชิงยุทธศาสตร์เชิงลึกกับอีกฝ่ายในฐานะหุ้นส่วนในด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายต่างประเทศ ด้านกลาโหม ความมั่นคง และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผู้นำทั้งสองเห็นพ้องที่จะสานต่อการเจรจาวิภาควิทยาอย่างใกล้ชิดอย่างเพิ่มขึ้นในปีนี้

ประการที่สองผู้นำทั้งสองได้แบ่งปันมุมมองเกี่ยวกับความสำคัญของการเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนระดับประชาชนระหว่างคนรุ่นใหม่ที่แบกอนาคตไว้บนบ่าของพวกเขา นายกรัฐมนตรี คิชิเดะ

แสดงความตั้งใจที่จะขยายโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ (JENESYS) ให้กับผู้เข้าร่วมประมาณ 900 คนในปีงบประมาณและนายกรัฐมนตรี คิซิดะยินดีที่มีการเจรจาทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐบาลทั้งสอง โดยอ้างถึงนโยบายต่าง ๆ เช่น การกำกับดูแลทางการเงิน ศุลกากร ICT การส่งเสริมการท่องเที่ยว ความปลอดภัยในการบิน ด้านสาธารณสุข และการแพทย์ โดยผู้นำทั้งสองยินดีกับความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในความร่วมมือในด้านอนุพันธ์ของไฮโดรเจน เช่น แอมโมเนีย และควอนตัม ซึ่งผู้นำทั้งสองได้หารือกันที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดเมื่อเดือนพฤศจิกายนปีที่แล้ว พวกเขายังยินดีพิจารณาความร่วมมือใหม่ในด้านการลดการปล่อยคาร์บอนทางอุตสาหกรรมและแร่ธาตุที่สำคัญ โดยผู้นำทั้งสองต่างยินดีกับพัฒนาอุตสาหกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไปในเชิงบวก

นอกจากนั้นแล้วผู้นำทั้งสองมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับสถานการณ์ล่าสุดที่เกี่ยวข้องกับเกาหลีเหนือ และเห็นพ้องที่จะทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในระดับทวิภาคีและไตรภาคีระหว่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา รวมถึงที่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันที่น่ากังวลอย่างยิ่ง ผู้นำทั้งสองยินดีกับความก้าวหน้าของความร่วมมือญี่ปุ่น-เกาหลีใต้-สหรัฐฯ ในหลายสาขา หลังการประชุมสุดยอดญี่ปุ่น - เกาหลีใต้-สหรัฐฯ ซึ่งจัดขึ้นที่แคมป์เดวิดเมื่อเดือนสิงหาคมปีที่แล้ว และตัดสินใจที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น พวกเขายืนยันอีกครั้งว่าจะสนับสนุนคาบสมุทรเกาหลีที่เป็นเอกภาพซึ่งมีเสถียรภาพและสันติสุขดังที่แสดงไว้ในแถลงการณ์ร่วมในการประชุมสุดยอดไตรภาคี

สุดท้ายแล้วผู้นำทั้งสองยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการระหว่างประเทศอื่น ๆ นายกรัฐมนตรีคิซิดะกล่าวว่าเขาหวังว่าจะเห็นการเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานระหว่างญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลีเพิ่มเติม โดยมีจุดประสงค์เพื่อรักษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับอินโดแปซิฟิกที่เสรีและเปิดกว้าง และเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับโลกอย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่ประชาคมระหว่างประเทศอยู่ในภาวะที่ จุดเปลี่ยนของประวัติศาสตร์ ผู้นำทั้งสองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการไตรภาคีญี่ปุ่น-เกาหลีใต้-จีน และเห็นพ้องที่จะจัดการหารือเชิงบวกและมุ่งเน้นอนาคตเพื่อพัฒนาความร่วมมือในกรอบนี้ในลักษณะที่แก้ไขปัญหาในปัจจุบัน รวมไปถึงการที่ผู้นำทั้งสองยืนยันว่าจะยังคงสื่อสารกันอย่างใกล้ชิดต่อไป โดยคว้าโอกาสต่างๆ มากมาย รวมถึงการประชุมระดับนานาชาติตลอดทั้งปีด้วย (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2024.)

ในส่วนของผู้ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางทางการเมืองระหว่างประเทศของประเทศญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าวอย่างนายกรัฐมนตรี ชินโซ อาเบะ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอย่างต่อเนื่องถึงสองสมัยตั้งแต่ ปี 2012 – 2020 ในบทความเรื่อง ชินโซ อาเบะ: นายกษ าย

เหยี่ยวของญี่ปุ่น ผู้สร้าง “อาเบะโนมิกส์”¹ อาจคืนเวที ได้กล่าวว่า นายชินโซ อาเบะเป็นที่รู้จักจากอย่างมากในฐานะผู้นำที่มีท่าทีที่ไฝงสงครามต่อนโยบายต่างประเทศและกลาโหม อาเบะได้พยายามที่จะหาวิธีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามของญี่ปุ่นมาเป็นเวลานานแล้ว รวมไปถึงความเห็นชาตินิยมของเขามักจะก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นกับเกาหลีใต้ โดยเฉพาะหลังจากการเดินทางไปทำพิธีที่ศาลเจ้ายาสุกุนิ ในปี 2013 และในปี 2015 รวมไปถึงการผลักดันสิทธิในการร่วมป้องกันตัวเอง (collective self-defence) ซึ่งทำให้ญี่ปุ่นสามารถส่งทหารไปต่างประเทศเพื่อป้องกันตัวเองและพันธมิตรจากการโจมตีได้ โดยมักจะถูกต่อต้านจากประเทศเพื่อนบ้าน หรือแม้แต่จากประชาชนชาวญี่ปุ่นเอง รัฐสภาญี่ปุ่นก็รับรองการแก้ไขที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์นี้ แต่อาเบะเองก็มีเป้าหมายสำคัญที่ต้องการปรับปรุงรัฐธรรมนูญให้ญี่ปุ่นมีกองทัพได้แต่ยังคงไม่สำเร็จ (BBC News, 2023.)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ

ในส่วนของความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศนั้นอาจกล่าวได้ว่ามุมมองความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ในช่วงที่นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น นายอาเบะ ชินโซ กลับขึ้นสู่อำนาจในปี ค.ศ. 2012 จากการปฏิเสธความรับผิดชอบจากประเด็นในอดีตที่ผ่านมาส่งผลให้สถานการณ์ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศไม่สู้ดีนัก แต่ในเวลาต่อมา นายกรัฐมนตรีอาเบะและประธานาธิบดีปาร์ค กึน-ฮเย ของเกาหลีใต้ ถูกประธานาธิบดีบาร์ค โอบามา ของสหรัฐฯ กระตุ้นให้ละทิ้งความขัดแย้งและเสริมสร้างความเป็นพันธมิตร สิ่งนี้ส่งผลให้เกิดข้อตกลงสองฉบับ ฉบับหนึ่งในปี ค.ศ. 2015 เพื่อแก้ไขปัญหา Comfort Women และเมื่อข้อพิพาททางการค้าปะทุขึ้นอีกครั้ง ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2019 การตัดสินใจของญี่ปุ่นที่จะถอดเกาหลีใต้ออกจาก "Whitelist" ของประเทศการค้าที่ต้องการ ถือเป็นกรณีเคลือบไหวที่น่าประหลาดใจของรัฐบาลในการจำกัดการส่งออกวัสดุการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ไปยังเกาหลีใต้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวส่งผลให้ประธานาธิบดีมุน แจอิน ที่รับตำแหน่งต่อจากประธานาธิบดีพัค มีพฤติกรรมที่ต่อต้านญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด จากในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2018 รัฐบาลมุน แจอิน ได้สนับสนุนคำสั่งศาลสูงสุดของเกาหลีใต้ ให้บริษัทญี่ปุ่น ได้แก่ Nippon Steel Corporation , Sumitomo Metal และ Mitsubishi Heavy Duty เพื่อชดเชยชาวเกาหลีที่ทนทุกข์ทรมานจากการบังคับใช้แรงงาน

¹ อาเบะโนมิกส์ (Abenomics) คือยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของอดีตนายกฯ ญี่ปุ่น ชินโซ อาเบะ ที่มีจุดมุ่งหมายในการจะใช้นโยบายดังกล่าวพลิกเศรษฐกิจญี่ปุ่นที่ซบเซาอยู่ในภาวะชะงักงันต่อเนื่องมานานกว่า 20 ปี ประกอบไปด้วย นโยบายการเงิน, มาตรการการคลังกระตุ้นเศรษฐกิจ และการปฏิรูปโครงสร้าง

การกระทำดังกล่าวส่งผลให้นายกรัฐมนตรีอาเบะทำการโต้ตอบผ่านการสร้างข้อจำกัดในการส่งออกของญี่ปุ่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็น “สัญญาณเตือน” ประธานาธิบดีมุนให้หยุดใช้ข้ออ้างทางประวัติศาสตร์ในทางที่ผิด โดยมุ่งเป้าไปที่อุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ที่ผู้ผลิตในเกาหลีพึ่งพาวัสดุจากญี่ปุ่น เห็นได้ชัดว่าสิ่งนี้กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองจากเกาหลีได้มากกว่าที่รัฐบาลญี่ปุ่นคาดไว้ โดยชาวเกาหลีได้ทำการคว่ำบาตรสินค้าอุปโภคบริโภคของญี่ปุ่น ตั้งแต่เบียร์ไปจนถึงเสื้อผ้าและเครื่องสำอาง ซึ่งสะท้อนถึงปณิธานของรัฐบาลเกาหลีที่ต้องการเรียกร้องให้ญี่ปุ่นชดเชยกับการกระทำในอดีตที่ผ่านมา (The momentum, 2561.)

โดยสิ่งที่มักถูกมองข้ามในการเปรียบเทียบการแข่งขันระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ นั่นคือความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสามรองจากสหรัฐอเมริกาและจีน อยู่ที่ 4.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ในขณะที่เกาหลีใต้อยู่อันดับที่ 11 ที่ 1.54 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ประชากรของญี่ปุ่นอยู่ที่ 126 ล้านคน และเกาหลีใต้อยู่ที่ 51 ล้านคน แม้ว่าทั้งสองมีแนวโน้มที่จะหดตัวลง 40% ภายในปี ค.ศ. 2080 มีบริษัทญี่ปุ่น 52 บริษัท (22 บริษัทในภาคการผลิต) ในธุรกิจที่ติดอันดับ Fortune 500 ในขณะที่เกาหลีใต้มี 16 บริษัท โดยเป็นผู้ผลิตรถยนต์มากกว่า 10 รายในญี่ปุ่น ในขณะที่เกาหลีใต้มีเพียงสองแห่งเท่านั้น คือฮุนได และเกีย ซึ่งตัวเลขเหล่านั้นแสดงถึงการที่ตัวเลขทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ยังคงตามหลังประเทศญี่ปุ่นอยู่

ทำให้ในช่วงตั้งแต่ปี 2019 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ทวีความตึงเครียดมากยิ่งขึ้นจากปัญหาประวัติศาสตร์ในอดีตที่ผ่านมา รวมไปถึงข้อพิพาทด้านการค้าที่เกิดขึ้นใหม่ในภาคธุรกิจเซมิคอนดักเตอร์ แต่ปัญหาดังกล่าวสิ้นสุดลงด้วยการที่เกาหลีใต้ปฏิเสธที่จะขยายเวลาของข้อตกลง General Security of Military Information Agreement (GSOMIA) ในเดือนสิงหาคม 2019 และแม้ว่าสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุดจะคลี่คลายไปได้อย่างรวดเร็วในขณะนั้น แต่ก็ยังไม่มีทางออกให้เห็น เนื่องจากโพลล่าสุดของ Yomiuri Shimbun/Korea Times ระบุตัวเลขที่เลวร้ายที่สุดนับตั้งแต่การสำรวจเริ่มขึ้นในปี 1995 ว่า 84% ของคนญี่ปุ่นและ 91% ของชาวเกาหลีคิดว่าความสัมพันธ์ทวิภาคีของทั้งสองประเทศยังอยู่ในรูปแบบที่ไม่ดีนักรวมไปถึงในปัจจุบันประเทศเสรีนิยมใหม่สองพันธมิตรสำคัญของสหรัฐฯอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้กำลังเผชิญกับความยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจของเอเชียที่เกิดขึ้นใหม่อย่างประเทศจีน แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ยังเป็นปัญหาด้านความปลอดภัยระดับโลกอีกด้วย (Haruka Satoh, 2020.)

ชัยวัฒน์ นวชาติเกษม (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ในปี ค.ศ. 2019 และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศได้ตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากเหตุการณ์ที่เกาหลีใต้เรียกร้องให้รัฐบาลญี่ปุ่นชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ชาวเกาหลี

ใต้ที่ได้รับความสะดวกดีร้อนจากบริษัทญี่ปุ่นที่ใช้แรงงานทาส สิ่งนี้ทำให้เกิดความไม่พอใจและความขัดแย้งในทั้งสองประเทศ โดยมีผลกระทบทางตรงที่ชัดเจนเช่น การสูญเสียรายได้จากการส่งออกของประเทศญี่ปุ่นและการลดการผลิตสินค้าในประเทศเกาหลีใต้ (ชัยวัฒน์ นวชาติเกษม, 2561.)

นอกจากนี้ ความผันผวนในความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศยังส่งผลกระทบต่อด้านอื่นๆ ของเศรษฐกิจด้วย เช่น การลดการท่องเที่ยวของชาวเกาหลีใต้ไปยังญี่ปุ่น และการยกเลิกความตกลงแบ่งปันข้อมูลทางทหารระหว่างทั้งสองประเทศ (GSOMIA) ซึ่งเป็นสัญญาที่ชัดเจนว่าประวัติศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการรบกวนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนี้ในปี ค.ศ. 2019 การประเมินผลทางเศรษฐกิจและนโยบายที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

จากการรายงานของ OCE World ได้ระบุถึงภาพรวมในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2024 ว่าเกาหลีใต้ส่งออกสินค้ามูลค่า 2.12 พันล้านดอลลาร์สหรัฐไปยังประเทศญี่ปุ่น และได้มีการนำเข้า 4.38 พันล้านดอลลาร์จากญี่ปุ่น ส่งผลให้ดุลการค้าติดลบ 2.26 พันล้านดอลลาร์ ในระหว่างเดือนมีนาคม 2023 ถึงเดือนมีนาคม 2024 และทำให้การส่งออกของเกาหลีใต้ลดลง 315 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (-12.9%) จาก 2.44 พันล้านเหรียญสหรัฐเป็น 2.12 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในขณะที่การนำเข้าลดลง 101 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (-2.25%) จาก 4.48 พันล้านเหรียญสหรัฐเป็น 4.38 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งการนำเข้าในเดือนมีนาคม 2024 การส่งออกอันดับต้น ๆ ของเกาหลีใต้ไปยังญี่ปุ่น ได้แก่ เชื้อเพลิงแร่ น้ำมัน และแร่ (431 ล้านดอลลาร์) เครื่องจักรไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (294 ล้านดอลลาร์) เหล็กและเหล็กกล้า (270 ล้านดอลลาร์) เครื่องใช้เครื่องจักรกล และชิ้นส่วน (254 ล้านดอลลาร์) และพลาสติก (140 ล้านดอลลาร์) จากการรายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการลดลงของการส่งออกปีต่อปีของเกาหลีใต้ไปยังญี่ปุ่น สาเหตุหลักมาจากการส่งออกผลิตภัณฑ์เคมีอินทรีย์ต่าง ๆ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ลดลงจากปีที่แล้ว (OCE World, 2024.)

อันดับ	สินค้า	มูลค่าส่งออก ปี 2023	มูลค่าส่งออกปี 2024
1	น้ำมัน และแร่	497 ล้านดอลลาร์	431 ล้านดอลลาร์
2	เครื่องจักรไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	459 ล้านดอลลาร์	294 ล้านดอลลาร์
3	เหล็กและเหล็กกล้า	380 ล้านดอลลาร์	270 ล้านดอลลาร์
4	เครื่องจักรกล และชิ้นส่วน	304 ล้านดอลลาร์	254 ล้านดอลลาร์
5	พลาสติก	82 ล้านดอลลาร์	140 ล้านดอลลาร์

ตาราง 1 ตารางการส่งสินค้าจากเกาหลีใต้สู่ญี่ปุ่นในช่วงปี 2023-2024

ที่มา: <https://oec.world/en/profile/country/jpn>

ในส่วนของการลงทุนในตลาดหุ้นนั้น จากการรายงานของสำนักข่าว The Korea Times ว่าขณะที่ตลาดหุ้นหลักของเกาหลี KOSPI มีผลการดำเนินงานซบเซาตั้งแต่ในช่วงต้นปี 2024 แต่ดัชนีหุ้น Nikkei 225 ของญี่ปุ่นได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มขาขึ้นที่แข็งแกร่ง โดยสร้างสถิติใหม่ในแต่ละวัน จะเห็นได้จากการที่นักลงทุนหุ้นเกาหลีได้เริ่มหันมาจับตามองการลงทุนในตลาดหุ้นของประเทศเพื่อนบ้านเพื่อค้นหาผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูงขึ้น ทำให้ดัชนีหุ้น Nikkei 225 ทะลุระดับ 35,000 เมื่อวันที่ 11 ม.ค. 2024 เป็นครั้งแรกในรอบ 34 ปี ที่ราคาทะลุระดับ 36,000 ในระหว่างการซื้อขาย โดยแตะจุดสูงสุดนับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ปี 1990 โดยสื่อท้องถิ่นได้เน้นย้ำว่าการปรับปรุงประสิทธิภาพของบริษัทญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น เซมิคอนดักเตอร์ รวมถึงบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ส่วนบุคคล Nippon (NISA) กำลังผลักดันให้ราคาหุ้นพุ่งสูงขึ้น

โดย NISA เป็นบัญชีการลงทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสำหรับผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่ได้มีการเสนอขอยกเว้นภาษีสำหรับกำไรจากการทำธุรกรรมหุ้น เพื่อส่งเสริมการลงทุน โดยรัฐบาลญี่ปุ่นได้เริ่มต้นนโยบายดังกล่าวตั้งแต่เดือนมกราคม 2024 เป็นต้นไปและยังเพิ่มขีดจำกัดการลงทุนรายปีและขยายระยะเวลายกเว้นภาษีจากสูงสุด 20 ปีเป็นระยะเวลาไม่มีกำหนด

“ด้วยการเปิดตัว NISA ใหม่ มีความคาดหวังว่าสินทรัพย์ของนักลงทุนรายย่อยจะสนับสนุนตลาดหุ้นญี่ปุ่นให้ดีขึ้น” Nikkei Asia รายงาน

สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในภาคเศรษฐกิจการลงทุนในตลาดหุ้นของภาคเอกชน โดยมีนักลงทุนชาวเกาหลีใต้ได้กลายเป็นผู้ลงทุนคนสำคัญเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตลาดหุ้นของเกาหลีใต้เอง จนทำให้ตลาดหุ้นญี่ปุ่นได้โอกาสในการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากเหตุการณ์นี้

ในยุคที่ประเทศญี่ปุ่นนำโดยนายกรัฐมนตรีชิชิเดะ ก็เหมือนกับว่าจะมีแนวโน้มการค้าและการทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นและเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นเช่นกันสำนักพิมพ์ The Economist ได้เผยแพร่บทความเรื่อง Japan and South Korea are getting friendlier. At last, เกี่ยวกับมุมมองด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศว่าเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ทำให้ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ต้องร่วมมือกันเพื่อค้นหาวิธีจัดการกับความสัมพันธ์ที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นระหว่างสองประเทศมหาอำนาจ เนื่องจากประเทศจีนคือคู่ค้ารายใหญ่ของทั้งสองประเทศหากมหาอำนาจหันหลังให้กับการค้าโลกทั้งเกาหลีใต้และญี่ปุ่นย่อมต้องได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก เนื่องจากตลาดในประเทศของพวกเขาอ่อนแอและซบเซาเมื่อพิจารณา

จากจำนวนประชากรสูงวัยที่เพิ่มขึ้น โดยมีการส่งออกไปประเทศจีนคิดเป็น 22% ของ GDP ของ ญี่ปุ่นและ 48% ของเกาหลีใต้ ซึ่งสูงกว่า 12% สำหรับอเมริกา

ทั้งสองประเทศจึงเป็นผู้สนับสนุนการค้าโลกอย่างแข็งขัน และการที่พวกเขามีห่วงโซ่ อุปทานด้านการผลิตที่แข็งแกร่ง หมายความว่าพวกเขาสามารถร่วมสกัดกั้นความเลวร้ายที่สุดของ มหาอำนาจได้ เนื่องจากนโยบายอุตสาหกรรมของอเมริกาอาศัยการหาตลาดผู้ผลิตชิป แบตเตอรี่ และบริษัทยานยนต์ไฟฟ้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เข้ามาในประเทศของตน ส่งผลให้ผู้บริหารชาว ญี่ปุ่นและเกาหลีก็เริ่มหวาดกลัวมากขึ้นว่าลัทธิกีดกันทางการค้าของอเมริกาจะหันมาต่อด้านพวกเขา ทำให้ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้กำลังทำธุรกิจร่วมกันมากขึ้น ได้มีการตกลงร่วมกันเพื่อสร้างห่วงโซ่ อุปทานสำหรับไฮโดรเจน บริษัทต่างๆ รวมถึง Samsung กำลังจัดตั้งโรงงานในญี่ปุ่น ชเว แทวอน ประธาน SK Group ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทที่ใหญ่เป็นอันดับสองของเกาหลีใต้ ยังได้เสนอตลาดเดียว สไตลียูโรปะหว่างทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็นความทะเยอทะยานที่น่าสนใจในอนาคต ทำให้มิตรภาพ ที่เพิ่งค้นพบนั้นค่อนข้างที่จะเปราะบาง ข้อพิพาทกำลังก่อตัวขึ้นเกี่ยวกับการลงทุนข้ามพรมแดน โดยญี่ปุ่นกดดันบริษัทเทคโนโลยีของเกาหลีใต้ให้ถอนตัวจากการลงทุนในท้องถิ่นเนื่องจากข้อ กังวลด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ นายยุนและนายคิซิดะจะไม่อยู่ในตำแหน่งตลอดไป ความสัมพันธ์อาจขมขื่นอีกครั้งคงจะน่าเสียดาย รัฐบาลของทั้งสองประเทศควรจะต้องหยุด ทะเลาะกันจากเรื่องอดีตและร่วมมือกันในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นขึ้นจะส่งผลดีสำหรับพวกเขาทั้งสองและต่อโลกด้วยเช่นกัน (The Korea Time, 2024.)

แม้ในช่วงปีค.ศ. 2019 ที่การดำเนินการทางการเมืองและเศรษฐกิจของญี่ปุ่นและเกาหลี ใต้กำลังแย่แยจนถึงขีดสุดแต่กลับกันแต่การบริโภคสินค้าเกี่ยวกับดนตรีเคป็อบยังคงได้รับความนิยมอย่างล้นหลามแม้ว่ากระแสการเกลียดกลัวและกระแสการสร้างแนวคิดอนุรักษนิยมจะกลับมา อีกครั้งในสังคมญี่ปุ่น โดยหนุ่มสาวเกาหลีชาวญี่ปุ่นกลับไม่ได้สนใจในประเด็นความขัดแย้ง เหล่านั้นมากนักพวกเขายังคงซื้อสินค้าและเข้าร่วมคอนเสิร์ตของศิลปินเกาหลีใต้ที่ตนเองชื่นชอบที่ จัดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งในปี 2015 - 2016 ก็ได้มีการร่วมทุนกันระหว่างบริษัทบันเทิงจากเกาหลี ใต้กับญี่ปุ่นในการจัดคอนเสิร์ตมากมายและสร้างผลกำไรมหาศาล จนกลายมาเป็นกิจกรรมความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จ และได้มีการรายงานเชิงบวกเกี่ยวกับความสำเร็จระดับโลกของเคป็อบในสื่อกระแสหลักของญี่ปุ่น โดยเฉพาะรายงานข่าวเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของวง BTS ในสหรัฐอเมริกาที่นำไปสู่ความสนใจในวัฒนธรรมสมัยนิยมของเกาหลีในหมู่ประชาชนอีกครั้ง นอกจากนั้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาสื่อญี่ปุ่นเริ่มรายงานถึง "กระแสความนิยมเกาหลีครั้งที่สาม" เนื่องจากหญิงสาวจำนวนมากมุ่งหน้าไปยังชินโจคุ โยะเพื่อบริโภคสินค้าและบริการทุกสิ่งที่เป็น

เกาหลีใต้ ในช่วงระลอกที่สามนี้เองที่เราได้เห็นหญิงสาวจำนวนมากเข้าแถวซื้อเครื่องดื่มเพื่อรับของที่ระลึกของวงบอยกรุ๊ป TXT ที่ Shibuya 109 Mens และแฟน ๆ ยังแสดงความคิดเห็นที่ตื่นเต้นว่า "ญี่ปุ่นอาจมีปัญหากับ [เกาหลีใต้] บ้าง แต่สาว ๆ ญี่ปุ่นน่ารักเคป๊อป" และความเจริญรุ่งเรืองของกระแสเกาหลีครั้งที่สามนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูย่าน Shin-Ōkubo และช่วยให้ย่านนี้ไม่เพียงฟื้นตัวจากความสูญเสียที่เกิดขึ้นในช่วงระยะที่สองของการฟื้นเพื่อต่อกระแสเกาหลี แต่ยังเห็นได้ชัดว่ายังนำไปสู่ผลกำไรที่เพิ่มขึ้นสำหรับร้านค้าอีกด้วย จนในปี 2016 ก่อนที่ความเจริญรุ่งเรืองครั้งที่สามนี้จะเริ่มอย่างจริงจัง คณะกรรมการส่งเสริมการขายในย่าน Shin-Ōkubo ได้ตัดสินใจที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของย่านนี้เพื่อไปสู่เป้าหมายในการดึงดูดหญิงสาวที่มีความรักและความชื่นชอบในสินค้าเกาหลี (Thomas Baudinette, 2021)

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านสังคม

ในด้านมิติด้านสังคมในปัจจุบันนั้นจะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของสาธารณชนดูเหมือนจะเปลี่ยนไป เมื่อเทียบกับการสำรวจร่วมกันที่ดำเนินการในช่วงปลายปี 2023 โดย Genron สถาบันวิจัยของญี่ปุ่น และ the East Asia Institute (eai) ซึ่งเป็นสถาบันวิจัยของเกาหลีใต้ พบว่าชาวญี่ปุ่นมีมุมมองเชิงบวกต่อเกาหลีใต้มากกว่าทัศนคติเชิงลบเป็นครั้งแรกนับตั้งแต่การสำรวจเริ่มดำเนินการในปี 2013 ในขณะที่มุมมองของชาวเกาหลีใต้ต่อญี่ปุ่นก็ฟื้นตัวจากจุดต่ำสุดในปี 2020 แต่จริง ๆ แล้วยังไม่สามารถตอบได้ว่าความสัมพันธ์อันดีนี้จะยังคงอยู่ต่อไปนานแค่ไหน เมื่อรัฐบาลของแต่ละประเทศเปลี่ยนผ่าน นอกจากนั้นแล้วปัญหาการเมืองภายในของประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเองก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำลายความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศด้วยเช่นกัน (The Economist, 2024.)

หากแต่ในด้านปัจจัยสองปัจจัยสำคัญที่อาจจะเป็นตัวแปรที่ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้นได้นั้นก็คือ ประการแรก การเปลี่ยนแปลงช่วงอายุ (generational change) แม้ว่าประวัติศาสตร์อันขมขื่นจะเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศตึงเครียดมาอย่างยาวนาน แต่ในปัจจุบันกลับก่อให้เกิดความรู้สึกที่ลดลงในหมู่เยาวชนในปัจจุบันที่เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ผ่านตำราเรียนเท่านั้น ลิม อินจุง จากมหาวิทยาลัยแห่งชาติคงจูกล่าวว่าการสำรวจของ eai กล่าวชัดให้เห็นว่าอายุเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อทัศนคติที่ดีของชาวเกาหลีใต้ต่อญี่ปุ่น ภาพยนตร์ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในเกาหลีใต้ในปัจจุบันคือ "Exhuma" ซึ่งเป็นภาพยนตร์สยองขวัญเหนือธรรมชาติที่ดูเหมือนต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้ชมที่มีอายุน้อยหลายคนต่างแสดงความคิดเห็นว่า "ฉันไม่ได้คิดถึงความรู้สึกต่อต้านญี่ปุ่นเลย"

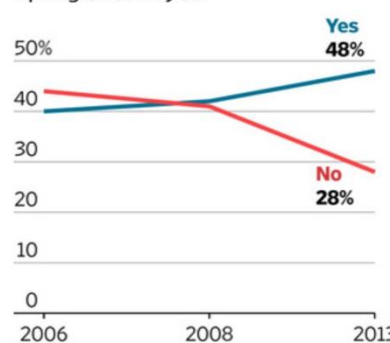
ปัจจัยประการที่สอง คือการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ (geopolitical change) ที่เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาในระดับระหว่างประเทศที่มากขึ้นทั้งความแข็งแกร่งด้านอำนาจจากจีน ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากเกาหลีเหนือและรัสเซีย ทำให้ประเทศประชาธิปไตยและเป็นพันธมิตรอันดีของสหรัฐอเมริกาทั้งญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ต้องหันมากระชับความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการร่วมมือในระยะยาวต่อไป (The Economist, 2024.)

Sorry Enough?

At home and abroad, opinions differ over whether Japan has apologized sufficiently for military actions in the 1930s and '40s.

Within Japan

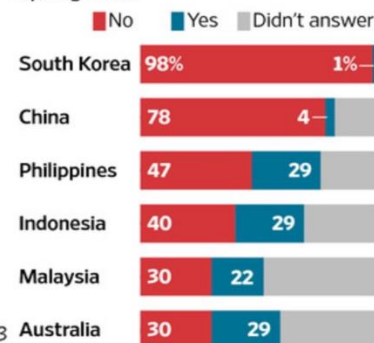
Spring of each year

Source: Pew Research Center

Elsewhere in Asia

Spring 2013

THE WALL STREET JOURNAL.

ภาพประกอบ 5 การรวบรวมความคิดของประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความเห็นแตกต่างกันว่าญี่ปุ่นได้ขอโทษอย่างเพียงพอสำหรับการดำเนินการทางทหารในช่วงทศวรรษ 1930 หรือไม่ในปี 2006 – 2013

ที่มา: https://si.wsj.net/public/resources/images/WO-AX476_JHISTO_G_20150812123032.jpg

อีกสิ่งหนึ่งที่สามารถวัดแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมกันของทั้งสองประเทศนั่นคือจำนวนนักท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศเดินทางไปมาระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ โดยในบทความ Japan attracts about 30% of S.Korean overseas travelers in 1H 2023: data ได้ระบุถึงข้อมูลที่เผยแพร่โดยกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และท่องเที่ยวแห่งญี่ปุ่น (MLIT) ว่า นักเดินทางประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ที่เดินทางออกจากเกาหลีใต้ไปยังต่างประเทศในช่วงครึ่งแรกของปี 2023 ได้เลือกที่จะเดินทางไปญี่ปุ่น ประเทศจีน ซึ่งเคยเป็นหนึ่งในสถานที่พักผ่อนยอดนิยมของชาวเกาหลีใต้ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ประมาณร้อยละ 6 ของนักท่องเที่ยวขาออกทั้งหมด โดยญี่ปุ่นกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของชาวเกาหลีใต้ หลังจากที่ข้อจำกัดการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับไวรัสโคโรนาถูกยกเลิกในช่วงปีดังกล่าว รวมถึงระยะทางทางภูมิศาสตร์ของญี่ปุ่นจากเกาหลีใต้ทำให้นักเดินทางชาวเกาหลีใต้สามารถเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้านอย่างเกาหลีใต้ได้ภายในไม่กี่ชั่วโมง ในช่วงไตรมาสแรกของปี

2018 หนึ่งปีก่อนการระบาดใหญ่ของโควิด-19 มีชาวเกาหลีใต้เดินทางไปญี่ปุ่นทั้งหมด 11,220,788 คน และยิ่งรวมไปถึงอัตราแลกเปลี่ยนที่ต่ำของเงินเยนญี่ปุ่นทำให้การเดินทางไปญี่ปุ่นมีราคาไม่แพงกว่าการไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมในประเทศบางแห่ง เช่น ที่พักตากอากาศทางตอนใต้ของเซจูและเมืองท่าทางตอนใต้ของปูซาน สกุลเงินญี่ปุ่นเกือบจะแตะระดับต่ำสุดในรอบแปดปีเมื่อเทียบกับวอนเกาหลีใต้ โดยมีราคาอยู่ที่ 9.12 ต่อดอลลาร์ จากอัตราแลกเปลี่ยนที่ตีนี้ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้สนใจที่จะเดินทางไปญี่ปุ่นมากขึ้น (Park Sae-jin. 2024.)

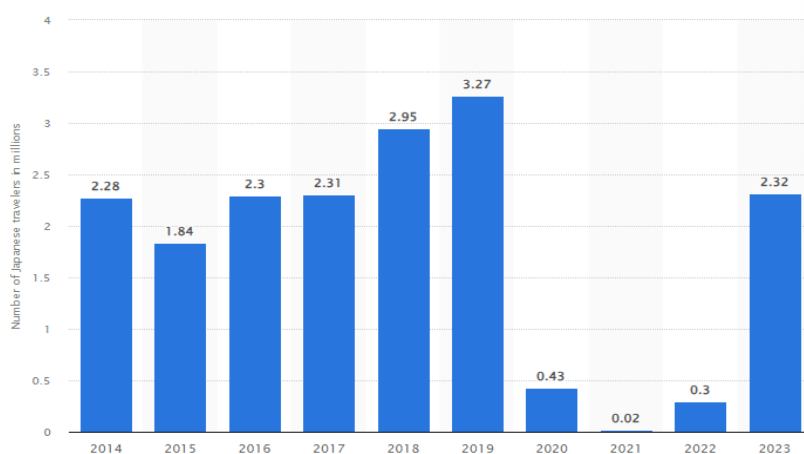
จากข้อมูลสถิติการบินของรัฐที่ดำเนินการโดย MLIT พบว่านักเดินทางชาวออกทั้งหมด 29,506,492 คนเดินทางออกจากเกาหลีใต้เพื่อไปเยือนประเทศอื่น ๆ และ 8,647,898 คนเดินทางจากเกาหลีใต้ไปยังญี่ปุ่นในช่วงครึ่งแรกของปี 2023 คิดเป็นร้อยละ 28.6 ของนักเดินทางชาวออกทั้งหมด โดยเฉลี่ยแล้วมีคนโดยสารเครื่องบินลำเดียวไปญี่ปุ่น 174 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ของที่นั่งทั้งหมด

นอกจากนั้นในช่วงปี 2023- 2024 ข้อมูลจาก Overseas Residents' Visits to Japan ที่รวบรวมโดย Japan National Tourism Organization (JNTO) ได้ระบุว่า จำนวนนักเดินทางต่างชาติโดยประมาณในเดือนมีนาคม 2024 อยู่ที่ 3,081,600 คน (+11.7% จากปี 2019) ซึ่งเกิน 3 ล้านคนเป็นครั้งแรกในเดือนเดียว ในส่วนของประเทศนั้นเกาหลีใต้นั้นนักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่นเองก็เป็นอันดับหนึ่งที่มาเยือนเกาหลีใต้เช่นกัน ในปี 2023 นักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้และญี่ปุ่นครองอันดับหนึ่งในการจัดอันดับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางไปญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ สาเหตุนี้มีสาเหตุมาจากความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ดีขึ้นภายหลังการประชุมสุดยอดเกาหลีใต้-ญี่ปุ่น กระแสวัฒนธรรมเกาหลีป๊อป และผลกระทบของเงินเยนญี่ปุ่นที่อ่อนค่าลง (Japan National Tourism Organization, 2024.)

ในบทความ South Korea, Japan Top Each Other's Foreign Tourist Rankings ได้เปิดเผยข้อมูลจากองค์กร The Korea Tourism Organization (KTO) ระบุเมื่อวันที่ 31 ม.ค. ว่าในปี 2023 มีนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเดินทางมาเยือนเกาหลีใต้ 2.32 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ 11.03 ล้านคนที่เดินทางมาเกาหลีใต้ ถือได้ว่าจำนวนนักเดินทางจากญี่ปุ่นไปเกาหลีใต้ที่สูงที่สุดในรอบทศวรรษที่ผ่านมาถูกบันทึกไว้ในปี 2019 โดยมีประมาณ 3.3 ล้านคน

ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในรอบ 11 ปีนับตั้งแต่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นครองตำแหน่งสูงสุดหลังจากปีค.ศ. 2012 ที่นักท่องเที่ยวชาวจีนคว้าตำแหน่งสูงสุดในปีค.ศ. 2013 จำนวน 4.33 ล้านคน ซึ่งแซงหน้านักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น (2.75 ล้านคน) และยังคงรักษาตำแหน่งดังกล่าวไว้ได้จนถึงปี 2018 จนกระทั่งหลังการระบาดใหญ่ของโควิด-19 นักท่องเที่ยวสหรัฐฯ ได้กลายมาเป็นอันดับหนึ่งในปี 2021 และ 2022 แต่ในปี 2023 นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นกลับเข้ามาเป็นอันดับหนึ่ง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้ที่เดินทางไปญี่ปุ่นเมื่อเร็ว ๆ นี้ซึ่ง คาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นระหว่างทั้งสองประเทศมีสาเหตุหลักมาจากการขยายเส้นทางบินระหว่างทั้งสองประเทศ เนื่องจากการยกเลิกข้อจำกัดการเข้าประเทศหลายประการหลังการระบาดของไวรัสโควิด-19 นักวิเคราะห์บางคนยังกล่าวถึงความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ดีขึ้นหลังการประชุมสุดยอดระหว่างประธานาธิบดียุน ซอกยอลของเกาหลีใต้และนายกรัฐมนตรีฟูมิโอะ คิชิดะของญี่ปุ่นที่โตเกียวเมื่อเดือนมีนาคม 2023 การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มาเยือนเกาหลีใต้ก็เป็นผลมาจากการฟื้นตัวของ กระแสเกาหลีท่ามกลางการแลกเปลี่ยนที่ขยายตัว (The Korea Tourism Organization, 2023.)

ภาพประกอบ 6 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เดินทางไปเกาหลีใต้ในช่วงปี 2014-2023

ที่มา: <https://www.statista.com/statistics/786597/number-japanese-travelers-to-korea/>

ในส่วนของตัวเองแสดงที่ไม่ใช่รัฐในภาคประชาสังคมที่สามารถเห็นถึงความร่วมมือได้อย่างชัดเจนอีกอย่างหนึ่งก็คือความขึ้นชอบในดนตรีเคป็อบของประชาชนชาวญี่ปุ่นที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยดนตรีเคป็อบในปัจจุบันกำลังมีอิทธิพลเหนือกว่าเพลงป๊อปตะวันตกในประเทศญี่ปุ่น โดยจากการรายงานของ หนังสือพิมพ์รายวัน Nikkei ของญี่ปุ่นรายงานว่าในปีค.ศ. 2023 ไม่มีเพลงป๊อปตะวันตกติดอันดับชาร์ต Billboard Japan Hot 100 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความนิยมทางดนตรีในญี่ปุ่นที่ผสมผสานยอดชายอัลบั้มและยอดสตรีมมิ่งเข้าด้วยกัน โดยมีเพลงป๊อปตะวันตกคิดเป็นเพียง 0.3 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งตามหลังเคป็อบที่มียอดรวมอยู่ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ นี่จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนับตั้งแต่ปี 2008 นอกเหนือจากนั้นแล้วเคป็อบยังได้พัฒนาการเข้าไปในญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่องในปี 2018 นั้นดนตรีเคป็อบได้ครองชาร์ตเพลงในญี่ปุ่นสูงถึงร้อยละ 14.2 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งแซงหน้าดนตรี ป๊อปตะวันตกถึงเกือบ 6 เปอร์เซ็นต์ และนับตั้งแต่นั้นมาเคป็อบก็ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในญี่ปุ่น ซึ่งเป็นตลาดเพลงที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก โดยมี

ยอดขายรวม 2.4 พันล้านดอลลาร์ในปี 2022 ตามข้อมูลของ International Trade Administration
“คนหนุ่มสาวทุกวันนี้มักจะยอมรับวัฒนธรรมที่ดีโดยไม่คำนึงถึงขอบเขตของชาติ”

Nikkei นักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระแสดังกล่าว และในการประชุม All Japan Concert & Live Entertainment Promoters Conference (ACPC) ซึ่งเป็นสมาคมดนตรีที่อุทิศตนเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมดนตรีสดของญี่ปุ่น เปิดเผยว่ามีผู้คนราว 2.75 ล้านคนเข้าร่วมคอนเสิร์ตเคป็อปในญี่ปุ่นเมื่อปีที่แล้ว (2023) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 30 มิถุนายน เพิ่มขึ้นประมาณ 12 เปอร์เซ็นต์จากตัวเลข 2.42 ล้านคนในปี 2014 และสูงที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (Nikkei Asia, 2024.)

การเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดนั้นเกิดจากการเพิ่มจำนวนคอนเสิร์ตขนาดใหญ่โดย ACPC ได้เสนอผลรายงานว่ามูลค่าขายอดขายตัวคอนเสิร์ตเคป็อปในญี่ปุ่นอยู่ที่ 35.2 พันล้านเยน (234 ล้านดอลลาร์) คิดเป็นร้อยละ 14.8 ของยอดขายรวมของตลาดการแสดงในประเทศญี่ปุ่น ส่งผลให้สำหรับค่ายเพลงในประเทศเกาหลีใต้ได้เห็นประเทศญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในตัวเลือกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสำหรับการจัดงานคอนเสิร์ต เนื่องจากมีสถานที่จัดการแสดงขนาดใหญ่ เช่น โดเกียว โดม ซึ่งสามารถรองรับผู้ชมได้มากกว่า 10,000 คน ซึ่งในเกาหลีใต้เองไม่ค่อยมีสถานที่ที่ใช้ในการจัดคอนเสิร์ตที่จะรองรับผู้ชมจำนวนมากได้เมื่อเทียบกับในประเทศญี่ปุ่นปัจจุบัน

ความนิยมที่เพิ่มขึ้นอย่างล้นหลามในประเทศญี่ปุ่นทำให้รูปแบบการดำเนินกิจกรรมของดนตรีเคป็อปปรับตัวได้มากขึ้นเช่นกัน Son Minhyun นักข่าวออนไลน์ ได้เขียนถึงแนวทางการดำเนินการของอุตสาหกรรมดนตรีของเกาหลีใต้ว่าในประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันไว้ว่าประเทศญี่ปุ่นเองการเข้ามาของเคป็อปก็มีความชัดเจนมากขึ้น อย่างในเทศกาลดนตรี <SUMMER SONIC> ซึ่งเป็นเทศกาลดนตรีในเมืองชั้นนำของญี่ปุ่นในโตเกียวและโอซาก้า ได้มีเกิร์ลกรุ๊ปเกาหลี NewJeans ได้ขึ้นแสดงบนเวทีหลักของเทศกาลดนตรีต่าง ๆ และได้รับความสนใจจากผู้คนมากมายแม้จะแสดงเวลา 12.30 น. ที่อุณหภูมิสูงกว่า 35 องศาเซลเซียส แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่โดดเด่นเกี่ยวกับความนิยมของศิลปินเกาหลีใต้ และในทำนองเดียวกัน <KCON JAPAN 2023> ซึ่งจัดขึ้นที่โตเกียว ได้มีผู้เข้าร่วมงานประมาณ 120,000 คนอย่างซึ่งมากเป็นประวัติศาสตร์ไม่เคยมีมาก่อน ตัวเลขนี้น่าประทับใจอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เข้าชมงาน 300,000 คนที่เทศกาลเพลง SUMMER SONIC ซึ่งมีศิลปินระดับโลกมากมาย

ในเมืองฟูกุโอกะ ที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมของนักท่องเที่ยวชาวเกาหลี ในร้าน 'Tower Records' ที่มีไว้สำหรับขายสินค้าเกี่ยวกับดนตรีนั้นที่ทางเข้าซึ่งร้านได้มีการจัดวางอัลบั้มของศิลปินอย่าง Aimyon, YOASOBI และ Kenshi Yonezu ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างสูงในเกาหลี จัดวางอย่างโดดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่วนสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเคป็อปนั้นได้มีการมุ่งเป้าไปที่ผู้บริโภคใน

ประเทศ รวมไปถึงการแผ่ขยายไปทั่วจอบิลบอร์ดขนาดใหญ่บนผนังตรงข้ามกับตึก โดยแนวโน้มเดียวกันนี้ปรากฏชัดบนท้องถนน ที่ Seven-Eleven ร้านสะดวกซื้อของญี่ปุ่น ได้มีรูปภาพโปรโมทสินค้าที่มีกลุ่มไอดอลชายจากประเทศเกาหลีอย่างวง SEVENTEEN เป็นพรีเซนเตอร์ ซึ่งในขณะที่เกิร์ลกรุ๊ป TWICE ได้รับเลือกให้เป็นพรีเซนเตอร์ของแบรนด์ FamilyMart แสดงให้เห็นว่าความโด่งดังของกลุ่มไอดอลเกาหลีได้นั้นกลายมาเป็นเหตุผลให้พวกเขาได้รับเลือกจากร้านสะดวกซื้อซึ่งเป็นสถานที่ที่มีประชากรจำนวนมากแวะเวียนมาบ่อย ๆ ตอกย้ำถึงความสำเร็จของเคปอ็อปในประเทศญี่ปุ่น

นอกจากนั้นไอดอลชื่อดังจากค่ายเพลงชื่อดัง เช่น BTS, BLACKPINK และ aespa ยังคงครองตลาดในประเทศญี่ปุ่นคิดเป็น 31% ของยอดขายในอุตสาหกรรมดนตรีในประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่ผ่านมาไม่นานนี้เรายังได้เห็นความสำเร็จในประเทศญี่ปุ่นของค่ายดนตรียักษ์ใหญ่จากเกาหลีได้อย่าง SM Entertainment ที่ได้จัดคอนเสิร์ต <SMTOWN LIVE 2024 SMCU PALACE> ที่โตเกียว โดมซึ่งสามารถดึงดูดผู้ชมได้ 100,000 คน ยิ่งตอกย้ำถึงความนำโด่งดังของศิลปินในค่าย SM Entertainment ในฐานะผู้บุกเบิกฮันรยูกากรุ่นสู่รุ่น

ยิ่งไปกว่านั้นกลุ่มไอดอลชายจากเกาหลีได้ยังได้สร้างชื่อเสียงอย่างมั่นคงในญี่ปุ่นเช่นกัน เมื่อปีที่แล้ว ทั้งวง Stray Kids และ SEVENTEEN ได้จัดคอนเสิร์ตขนาดใหญ่ในเมืองใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่น โดยมีความต้องการตั๋วทะเลหมีคน ความโดดเด่นของพวกเขายังถูกเน้นย้ำอีกในยอดขายอัลบั้ม [SEVENTEENTH HEAVEN] ของ SEVENTEEN ที่วางจำหน่ายในเดือนตุลาคม ได้ครองอันดับหนึ่งในชาร์ตอัลบั้มรายสัปดาห์ของ Oricon ซึ่งได้ทำลายสถิติการครองอันดับที่ 1 ของศิลปินต่างชาติบนชาร์ตดังกล่าว แม้แต่วง TWS วงรุ่นน้องของพวกเขาซึ่งเปิดตัวเมื่อช่วงต้นปีที่ผ่านมา ก็สร้างตอบรับดีเยี่ยมด้วยการเปิดตัวอัลบั้ม [TWS 1st Mini Album 'Sparkling Blue'] ที่ติด 10 อันดับแรกของการจัดอันดับ Oricon รายเดือนในเดือนกุมภาพันธ์ 2024

ความสำเร็จเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการสร้างกลุ่มไอดอลในปัจจุบันได้มีการพยายามที่กำหนดการมีอยู่ของสมาชิกชาวญี่ปุ่นเพื่อเป้าหมายในการตลาดท้องถิ่นรวมถึงการสร้างจุดยืนที่เป็นเอกลักษณ์สำหรับสมาชิกเหล่านั้น เนื่องจากตลาดบันเทิงเงินเข้าถึงได้น้อยลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์การเมือง กลุ่มเหล่านี้ในอุตสาหกรรมเพลงเกาหลีได้จึงใช้ประโยชน์จากสมาชิกชาวญี่ปุ่นในวงการเพลงเกาหลีได้อย่างมีกลยุทธ์เพื่อเจาะตลาดญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง กรณีตัวอย่างวงเกิร์ลกรุ๊ป Kep1er ซึ่งมี Mashiro และ Hikaru เป็นสองสมาชิกชาวญี่ปุ่นของวงที่เป็นที่ชื่นชอบมากที่สุดในหมู่แฟนเพลงเคปอ็อปในญี่ปุ่น โดยวงของพวกเขาเปิดตัวที่อันดับสูงสุดของชาร์ตมือใหม่ประจำปีของ Oricon ในปี 2022 และการออกอัลบั้มเพลง 'Fly-High' ของพวกเขาได้อันดับสองในชาร์ตซิงเกิลในเดือนพฤศจิกายนของปีเดียวกัน ในทำนองเดียวกันวง Billie

ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกชาวญี่ปุ่นอย่าง Tsuki และ Haruna ก็ได้รับความนิยมรูปแบบนี้เช่นกัน (Plus Maga Magazine original, 2024.)

Han Seong Hyun ผู้เขียนบทความออนไลน์เรื่อง [NCT/TEAM] The globalization, localization, and future of K-POP ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการที่ SM Entertainment เปิดตัวยูนิติย่อยสุดท้ายของบอยแบนด์ NCT กลุ่มใหม่นี้ NCT WISH ก่อตั้งขึ้นผ่านรายการอดิชั่นในปี 2023 ชื่อรายการ NCT UNIVERSE: LASTART ซึ่งภายหลังได้สมาชิกหกคนได้แก่ SION, RIKU, YUSHI, JAHEE, RYO และ SAKUYA โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาสมาชิกหกคน มีสี่คนเป็นชาวญี่ปุ่น ในขณะที่มีเพียงสองคนเท่านั้นที่ถือสัญชาติเกาหลี ซึ่งบ่งชี้ว่า NCT WISH มุ่งเป้าไปที่ตลาดญี่ปุ่นเป็นหลัก แม้จะมีแผนกิจกรรมในเกาหลีหลังจากเดบิวท์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา แต่เนื้อเพลงภาษาญี่ปุ่นในทั้งสองเพลงของซิงเกิ้ลก่อนเดบิวท์ที่ปล่อยออกมาในเดือนตุลาคม 2023 อย่างเพลง "Hands Up" และ "We Go!" นั้นได้ออกมาเป็นภาษาญี่ปุ่นเป็นเสมือนการแนะนำว่าแนวทางของวงนั้นมีเป้าหมายหลักในประเทศญี่ปุ่น

ในตอนแรกนั้นแนวคิดของ "การแปลเพลงเป็นภาษาท้องถิ่น" อาจดูไม่คุ้นเคย แต่จริง ๆ แล้ว ผู้ที่ดูงานประกาศรางวัล <2023 MAMA AWARDS> อาจจำชื่อที่โดดเด่นสองสามชื่อในกลุ่มนักแสดงได้ กลุ่มไอดอลเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นโดยเฉพาะเพื่อกำหนดเป้าหมายไปที่ตลาดญี่ปุ่นมากกว่าตลาดเกาหลี อย่างเช่นบอยกรุ๊ป &TEAM, INI และ JO1 แสดงของเกิร์ลกรุ๊ป NiziU การปรากฏตัวที่โดดเด่นของกลุ่มไอดอลในท้องถิ่นในงานประกาศรางวัล <2023 MAMA AWARDS> ซึ่งจัดขึ้นที่โตเกียวโตมในญี่ปุ่น บ่งบอกถึงวิวัฒนาการของเคป็อปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดากลุ่มไอดอลท้องถิ่นที่เข้าร่วมใน <2023 MAMA AWARDS> นั้น EJ (ชื่อจริง Byun Euijoo) หัวหน้าวง &TEAM เป็นชาวเกาหลีใต้เพียงคนเดียว สะท้อนให้เห็นว่านี่ไม่เพียงเป็นการออกจากรูปแบบดั้งเดิมของกลุ่มไอดอลเกาหลีใต้ แต่เรากำลังมองเห็นยุคใหม่ที่บริษัทบันเทิงเกาหลีใต้จำนวนมากกำลังก่อตั้งและปลูกฝังรากฐานของตนในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศญี่ปุ่น

เดือนธันวาคม 2023 HYBE Entertainment ได้เปิดตัวบอยกรุ๊ปอย่างวง &TEAM เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างบริษัท ซึ่งรวมถึงค่ายเพลงต่างๆ เช่น Big Hit, Source Music และ Belift Lab โดยวง &TEAM อยู่ภายใต้การดูแลของ HYBE LABELS JAPAN ซึ่งเป็นค่ายที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์สำคัญในการเข้าถึงตลาดผู้บริโภคญี่ปุ่นโดยเฉพาะ โดยภายในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกเก้าคน และสมาชิกสี่คนได้แก่ K, EJ, NICOLAS และ TAKI ซึ่งเคยเป็นผู้เข้าร่วมรายการ <I-LAND> ซึ่งถูกกำหนดไว้สำหรับการคัดเลือกสมาชิกสำหรับวง ENHYPEN และสมาชิกอีกห้าคนได้รับเลือกผ่านโปรแกรม <&AUDITION-The Howling> ทำให้วง

&TEAM นั้นประกอบด้วยชาวญี่ปุ่น 6 คน ได้แก่ K, FUMA, YUMA, JO, HARUA และ TAKI ส่วน EJ จากเกาหลี NICHOLAS จากไต้หวัน และ MAKI ที่ถือสองสัญชาติญี่ปุ่น/เยอรมัน ทำให้วงนี้ได้รับรวบรวมเอกลักษณ์บอยกรุ๊ปนานาชาติอย่างเห็นได้ชัด แต่อย่างไรก็ตาม ตลาดกิจกรรมหลักของพวกเขาคือประเทศญี่ปุ่นอย่างเคร่งครัด ครั้งแรกที่พวกเขาได้มีการออกเนื้อเพลงภาษาเกาหลีและโปรโมทในประเทศเกาหลีใต้คือประมาณหนึ่งปีหลังจากการเดบิวต์ในอัลบั้มเต็มชุดแรกของพวกเขา [First Howling: NOW] ยังมีการดัดแปลงเพลงต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น คล้ายกับโบนัสแทร็กเป็นภาษาเกาหลีภายในอัลบั้มคู่กัน

ภาพประกอบ 7 วง &Team ในขณะโปรโมทอัลบั้มในประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: <https://x.com/andTEAMofficial/status/1725378231375716356>

แม้กระทั่งการเริ่มต้นของเกิร์ลกรุ๊ป NiziU ที่มีสัญชาติญี่ปุ่นเริ่มการคัดเลือกสมาชิกของพวกเขาเกิดขึ้นผ่าน <รายการเซอร์ไวเวิล Nizi> ซึ่งจัดขึ้นโดยความร่วมมือของ JYP Entertainment และ Sony Music Entertainment หลังจากปล่อยมินิอัลบั้มก่อนเดบิวท์ [Make you happy] ในเดือนมิถุนายน 2020 และเปิดตัวอย่างเป็นทางการด้วย [Step and a step] NiziU ก็เริ่มแปลเพลงเป็นภาษาอังกฤษในปี 2022 อย่างไรก็ตาม การย้ายเข้าสู่ตลาดเกาหลีเกิดขึ้นในภายหลังมาก ในเดือนตุลาคม 2023 รูปแบบกิจกรรมนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าจุดสนใจหลักของกลุ่มอยู่ที่ใด

ความโดดเด่นของ K-POP ในตลาดโลกมีอิทธิพลอย่างแพร่หลายและจากความสำเร็จอย่างล้นล้นของรายการค้นหาไอดอลของประเทศเกาหลีใต้ <Produce 101> ในปี 2016 ทำให้รายการออกดิ้นไอดอลมากมายเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วไปในหลากหลายประเทศทั้งในเวอร์ชันประเทศจีน ในปี 2018 จนตามมาด้วยกระแสความนิยมในญี่ปุ่นผ่านการผลิตร่วมกันระหว่างเกาหลี - ญี่ปุ่น โดยบอยแบนด์ JO1 ก่อตั้งขึ้นจากซีซั่นแรกของ <PRODUCE 101 JAPAN> ในปี 2019 และมีบทบาทหลักในญี่ปุ่น บอยกรุ๊ป JO1 อยู่ในเครือของ LAPONE Entertainment ของญี่ปุ่นและบริษัท CJ

ENTERTAINMENT ของประเทศเกาหลีใต้ซึ่งเป็นรวมทุนระหว่างบริษัทเกาหลี-ญี่ปุ่นเพื่อการสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมของวงทั้งในประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ รวมไปถึง การเดินสายโปรโมทคอนเสิร์ต KCON ในต่างประเทศ และต่อมาในรายการ <PRODUCE 101 JAPAN SEASON 2> ซึ่งเป็นซีซั่น ต่อมาที่ออกอากาศเฉพาะในญี่ปุ่น โดยยังคงรักษาระบบการสร้างวงแบบเคป็อปไว้ บอยกรุ๊ป INI ก่อตั้ง ขึ้นหลังจากที่รายการแข่งขันจบเพียงสองเดือนในปี 2021 ประกอบด้วยสมาชิกชาวญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยมีสมาชิกหนึ่งคนมาจากจีน และซีซั่นที่ 3 ในปี 2023 มีการเกิดจุดพลิกผันใหม่ โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างเกิร์ลกรุ๊ป ที่นำไปสู่การก่อตั้ง ME:I ซึ่งมีการเปิดตัวในเดือนเมษายน ปี 2024 ที่ผ่านมากโดย (Plus Maga Magazine original, 2024.)

ความสำเร็จของดนตรีเคป็อปนี้สามารถขยายไปไกลกว่าคำว่าดนตรีเพียงอย่างเดียว ซึ่งก็คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับแฟน ๆ โดยกลยุทธ์นี้ได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการดำเนินการ เช่น การคัฟเวอร์เพลงของศิลปินญี่ปุ่นในคอนเสิร์ต และการปล่อยเพลงที่ทำ อย่างเช่นในปีที่ผ่านมาจากการรายงานข่าวของ HALEY YANG ได้รายงานว่ วงเกิร์ลกรุ๊ปจากเกาหลีใต้ Le Sserafim และศิลปิน imase ร่วมงานซิงเกิ้ลใหม่ 'Jewelry' โดยทำนองและเนื้อเพลงของเป็นแนวเพลงป๊อปแนวเม็องที่ฟังก็และท แปลกใหม่พร้อมกลิ่นอายย้อนยุค และตามรายงานของต้นสังกัดได้กล่าวว่ตัวของเธอ imase นั้นพูดว่า "ตัว เธอเองรู้สึกประหลาดใจและเป็นเกียรติมากที่ได้รับการเสนอให้ร่วมงานกัน เพราะเขารักดนตรีของวง อยู่แล้ว" และเขายังกล่าวเสริมว่ "นี่เป็นครั้งแรกที่ผมเขียนเพลงให้กับศิลปินอื่น และมันเป็นประสบการณ์ ที่สุดชิ้นสำหรับผมที่ได้ยินศิลปินท่านอื่นร้องเพลงที่ผมเขียน (Korea JoongAng Diary, 2023.)

นอกจากนั้นไอดอลเกาหลีใต้จำนวนมากได้มีการร้องเพลง Cover เพลงของศิลปินญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายและได้กระแสดอรับอย่างดี ตัวอย่างเช่น นักร้องไอดอลยุคใหม่จากเกาหลี ใต้อย่างเจย์ วง ENHYPEN ซึ่งเป็นไอดอลสัญชาติเกาหลี - อเมริกันและด้วยความสนใจทำให้เจย์ได้รับ โอกาสในการร่วมงานกับศิลปินญี่ปุ่นทั้งในปี 2023 ที่ผ่านมามีการ cover ร่วมกันกับ Yuuri นักร้องชื่อดังของประเทศญี่ปุ่น โดยทั้งสองได้คัฟเวอร์เพลง "Dried Flowers" ของ Yuuri และเพลงภาษาญี่ปุ่นของวง ENHYPEN ที่มีชื่อเพลง "Always" และในวันที่ 24 เมษายน 2024 วงร็อกประเทศญี่ปุ่น GLAY ได้ประกาศ ปล่อยซิงเกิ้ลครบรอบ 30 ปีของวง "whodunit – GRAY x JAY (ENHYPEN) -" โดยเจย์มีส่วนร่วมในการ ร่วมงานกันในฐานะศิลปินที่มีเนื้อเรื่อง โดยเขียนเนื้อเพลงของตัวเองสำหรับซิงเกิ้ลนี้ การทำกิจกรรม เหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าศิลปินจากประเทศเกาหลี ใต้ก็มีความสนใจในดนตรีเจป๊อปอยู่จำนวนมากและตัวของศิลปินญี่ปุ่นในปัจจุบันนั้นก็มีความยินดีที่จะร่วมงานกับศิลปินจากประเทศเกาหลี ใต้ เช่นกัน (Asia Entertainment News, 2024)

บทที่ 4 ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ความนิยมของดนตรีเคป็อบในประเทศญี่ปุ่นนั้นเกิดขึ้นนหมู่ของเป็น คลับที่เป็นคนรุ่นใหม่ที้อาจจะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากภูมิหลังความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ใน อดีตระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ส่งผลให้เคป็อบมีอิทธิพลอย่างมากต่อมิติด้านประชาสังคมใน ปัจจุบัน แต่ในด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐของทั้งสองประเทศนั้น จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมดนตรี เคป็อบยังไม่ได้เข้ามามีอิทธิพลในการใช้เป็นเครื่องมือในสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการมากนัก ซึ่งอันเป็นผลมาจากปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดนโยบายต่างประเทศที่ประเทศญี่ปุ่นมีต่อประเทศเกาหลีใต้ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยดังกล่าวที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โครงสร้างอำนาจทางการเมือง
2. อุดมการณ์ของพรรคการเมือง
3. ภูมิหลังของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย
4. แนวทางในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ
5. ผลวิเคราะห์การศึกษา

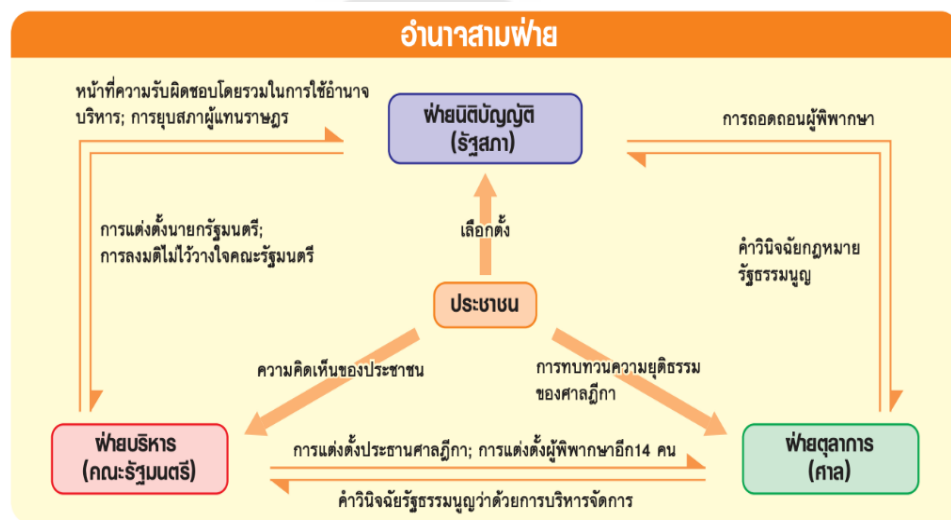
โครงสร้างอำนาจทางการเมือง

เนื่องด้วยประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ทางด้านการเมืองมาอย่างยาวนาน จน กลายมาเป็นประเทศที่มีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยที่มีระบบรัฐสภาที่ได้รับการยอมรับใน ระดับสากลในปัจจุบัน โดยญี่ปุ่นมีกฎหมายสูงสุดคือรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญคือเครื่องมือสำหรับ ไว้ใช้วางกฎเกณฑ์การจัดรูปแบบการปกครองของประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนขอ โครงสร้างฝ่ายบริหารตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นประกอบไปด้วยประมุข ของรัฐและคณะรัฐมนตรีโดยประกอบไปด้วยจักรพรรดิและรัฐมนตรี ซึ่งตามประกาศรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1947 นั้นแม้ว่าในฝ่ายบริหารจะมีจักรพรรดิเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการของรัฐธรรมนูญแต่ กลับกันจักรพรรดิไม่ได้มีหน้าที่ในการบริหารแต่อย่างใด เนื่องจากในปัจจุบันพระจักรพรรดิเป็น เพียงแค่สัญลักษณ์ของประเทศ ตัวอย่างเช่น ในการยุบสภานั้นพระจักรพรรดิไม่มีอำนาจในการยุบ สภาผู้แทนราษฎรได้อย่างแท้จริงจะทำได้เพียงแค่ประกาศการยุบสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการ แฉ่นำมาจากคณะรัฐมนตรี แสดงให้เห็นว่าอำนาจของพระจักรพรรดิในทางการเมืองนั้นจะเป็น พระราชอำนาจในทางรูปแบบหรือในทางพิธีการเท่านั้น

ภายใต้รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่น คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจบริหาร โดยเป็นองค์กรที่เป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายและทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าของคณะรัฐมนตรีจากการเลือกของสภาไดเอท² (ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ, 2565.)

ผู้ที่จะมีอำนาจในการตัดสินใจการส่งเสริมและการนำเข้าหรือส่งออกอุตสาหกรรมสินค้าและบริการด้านวัฒนธรรมในระดับระหว่างประเทศให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเริ่มต้นจากการที่ผู้มีอำนาจในทางการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายในการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากโครงสร้างทางการเมืองของประเทศญี่ปุ่นและสามารถวิเคราะห์ถึงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในนโยบายดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 8 แผนภาพอำนาจสามฝ่ายในการบริหารประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: <https://www.th.emb-japan.go.jp/th/japan/explorejp/page20-24.pdf>

นายกรัฐมนตรี (Prime minister)

นอกเหนือจากการเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารแล้วนั้น ในฐานะหัวหน้าคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดวาระนโยบาย มาตรา 72 ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจรายงานต่อสภานิติบัญญัติ 'ว่าด้วยกิจการระดับชาติทั่วไปและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ' รวมทั้งยังกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจโดยตรงในการโน้มน้าวกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ในนามของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญในการเสนอ

² สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (National Diet) เป็นฝ่ายนิติบัญญัติของญี่ปุ่นประกอบด้วยสองสภาคือ สภาล่างเรียกว่าสภาผู้แทนราษฎร และสภาสูงเรียกว่า วุฒิสภา สมาชิกของสภาทั้งสองมาจากระบบการเลือกตั้งแบบคู่ขนาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีวาระ 4 ปี ส่วนสมาชิกวุฒิสภามีวาระ 6 ปี

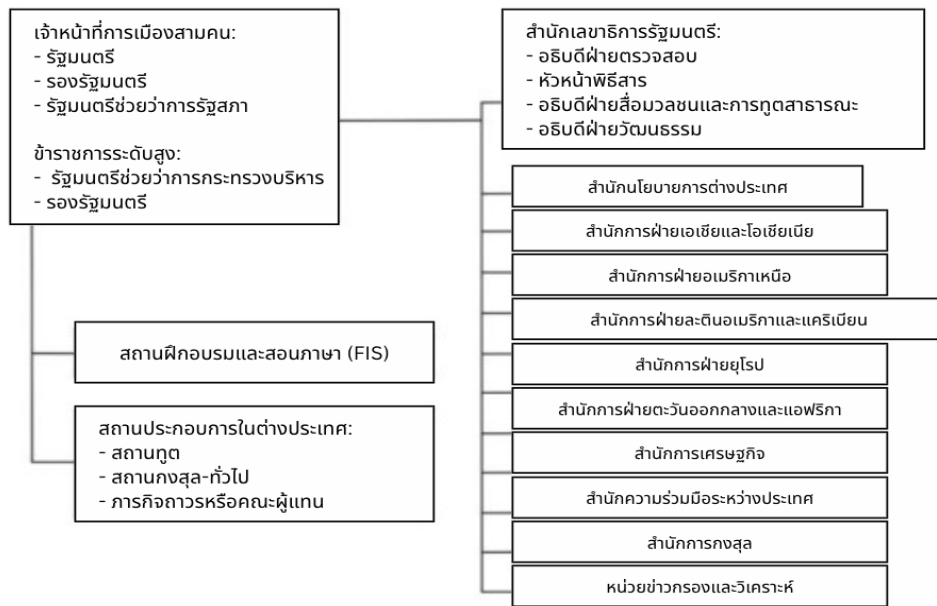
กฎหมายต่อรัฐสภาระหว่าง การประชุมไดเอท รวมไปถึงการที่นายกรัฐมนตรียังมีอำนาจ นอกเหนือไปจากกิจการภายในประเทศ หัวหน้าคณะรัฐมนตรีได้รับอำนาจตามมาตรา 73 ของ รัฐธรรมนูญให้ "จัดการการต่างประเทศ" และ "สรุปสนธิสัญญา" ส่งผลให้นายกรัฐมนตรีจึง เป็น ตัวแทนของประเทศและเข้าร่วมการประชุมสุดยอดต่าง ๆ ในฐานะหัวหน้าผู้แทนทางการทูตของ ญี่ปุ่น แม้ว่ากระทรวงการต่างประเทศ (MOFA) จะนำโดยรัฐมนตรีต่างประเทศก็ตาม

แต่ถึงเช่นนั้นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงก็จะต้องขออนุมัติจากนายกรัฐมนตรีสำหรับการ ตัดสินใจด้านนโยบายต่างประเทศที่สำคัญ เนื่องจากนายกรัฐมนตรีมักเกี่ยวข้องกับกิจการ ต่างประเทศที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น MOFA มีรัฐมนตรีสองคนนำโดยนายกรัฐมนตรีเป็นรัฐมนตรีคน แรกและรัฐมนตรีต่างประเทศเป็นรัฐมนตรีคนที่สอง เมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายภายในประเทศที่ เกี่ยวข้องกับผู้มีบทบาททางการเมืองจำนวนมาก นายกรัฐมนตรีมีอิทธิพลค่อนข้างมากในการ ต่างประเทศในฐานะพรรครัฐบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐยอมรับอำนาจของนายกรัฐมนตรีในการ กำหนดและตัดสินใจดำเนินนโยบายการต่างประเทศต่าง ๆ (Tomohito Shinoda, 2023.)

กระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Foreign Affairs of Japan: MOFA)

กระทรวงการต่างประเทศ เป็นกระทรวงระดับรัฐมนตรีของญี่ปุ่นที่รับผิดชอบด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น โดยกระทรวงการต่างประเทศก่อตั้งขึ้นตามวาระที่ 2 มาตราที่ 3 ของพระราชบัญญัติองค์การรัฐบาลแห่งชาติ และพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงการ ต่างประเทศ ตามกฎหมาย โดยมีหัวหน้ากระทรวงคือรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรีในรัฐบาลนั้น ๆ และภารกิจคือมุ่งเป้าไปที่การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติญี่ปุ่นและชาวญี่ปุ่น ใน ขณะเดียวกันก็มีส่วนช่วยในการรักษาสันติภาพระหว่างประเทศที่สงบสุขและปลอดภัย ผ่านมาตรการ ที่กระตือรือร้น รวมไปถึงเพื่อใช้สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่ดีและเพื่อรักษาและพัฒนา ความสัมพันธ์ต่างประเทศที่กลมเกลียวกัน

โดยกระทรวงการต่างประเทศยังมีภารกิจสำคัญในการทำให้ญี่ปุ่นมั่นใจในผลประโยชน์ ของชาติในด้านการเมือง การทูต ความมั่นคง และเศรษฐกิจและเพื่อรักษาและพัฒนาระเบียบ ระหว่างประเทศ บนค่านิยมและหลักการสากล อันได้แก่ เสรีภาพ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรมเพื่อป้องกันวิกฤติและสร้างความสงบสุขในเชิงรุก เนื่องจากสภาพแวดล้อม ระหว่างประเทศที่มั่นคง ญี่ปุ่นจำเป็นต้องพัฒนานโยบายต่างประเทศอย่างมีกลยุทธ์ควบคู่ไปกับการ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มกิจการระหว่างประเทศด้วยสายตาที่ชัดเจนและปรับตัว เข้ากับนานาชาติ (DIPLOMATIC BLUEBOOK, 2023.)

ภาพประกอบ 9 โครงสร้างภายในของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: Japan's Foreign Policy Making

ในด้านการตัดสินใจเกี่ยวกับการออกนโยบายการต่างประเทศนั้นจะต้องผ่านผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจนั่นก็คือ รัฐมนตรีประจำกระทรวง ซึ่งการจะสร้างนโยบายได้นั้นเกิดขึ้นจากข้าราชการภายในกระทรวงที่ประจำอยู่แต่ละสำนักงานตามโครงสร้างของกระทรวงในปัจจุบัน ซึ่งลักษณะการตัดสินใจของนโยบายการต่างประเทศนั้นก็อาจจะขึ้นอยู่กับลักษณะของพรรคการเมืองที่ตั้งรัฐบาลด้วยเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศและผู้อยู่เบื้องหลังพรรครัฐบาล สามารถถือเป็นปัจจัยสำคัญเบื้องหลังการกำหนดนโยบายต่างประเทศในญี่ปุ่น และด้วยความที่มีองค์ประกอบที่ซับซ้อนและหลากหลายภาคส่วนทำให้การตัดสินใจนโยบายต่างประเทศค่อนข้างจะละเอียดและซับซ้อนในการจะตัดสินใจออกนโยบายใด ๆ ก็ตาม เพราะไม่เพียงแต่จะเกิดผลกระทบภายในเท่านั้นแต่อาจส่งผลถึงภาพลักษณ์ในระดับการเมืองระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน (Karol Zakowski, Beata Bochorodycz and Marcin Socha, 2018)

กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry)

กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า METI ถูกสร้างขึ้นโดยการปฏิรูประบบราชการกลางในปี 2001 โดยการรวมกระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม (MITI) เข้ากับหน่วยงานจากกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น สำนักงานวางแผนเศรษฐกิจ METI มีอำนาจเหนือขอบเขตนโยบายที่กว้างขวาง ซึ่ง

ประกอบด้วยนโยบายอุตสาหกรรม/การค้าของญี่ปุ่นความมั่นคงด้านพลังงานการควบคุมการส่งออกอาวุธ หรือนโยบาย "Cool Japan" เป็นต้น

โดยหน้าที่และภารกิจของกระทรวงที่กำหนดไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (พระราชบัญญัติฉบับที่ 99 ค.ศ. 1999) คือการ "เสริมสร้างพลังชีวิตทางเศรษฐกิจของภาคเอกชน และพัฒนาการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่เน้นความราบรื่น การพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรแร่และพลังงาน อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ "เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการส่งเสริมอุปทาน จึงมีเขตอำนาจเหนือนโยบายเศรษฐกิจมหภาค นโยบายอุตสาหกรรมนโยบายการค้า การดำเนินการควบคุมการค้า นโยบาย เทคโนโลยีอุตสาหกรรมนโยบายการกระจายสินค้า และนโยบายพลังงานซึ่งข้าราชการระดับกลางบางคนที่ได้รับเลือกจากกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมนั้นประจำอยู่ในองค์การการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่นในต่างประเทศ และมีส่วนร่วมในงานวิจัยในฐานะผู้ตรวจสอบอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry, 2024.)

อุดมการณ์ของพรรคการเมือง

พรรคการเมือง คือคณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง โดยได้รับการ จัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของประชาชน ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีเป้าหมายในการให้สมาชิกของพรรคได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพรรคการเมืองไม่ได้มีแค่หนึ่งเดียวในระบบประชาธิปไตย (รัฐสภา, 2567.)

ดังนั้นในแต่ละพรรคการเมืองย่อมมีแนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ต่างกันออกไป ส่งผลให้นักการเมืองภายในพรรคก็ต้องยอมรับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคเช่นกันเมื่อพรรคการเมืองใดก็ตามเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐบาล อุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดลักษณะของนโยบายต่าง ๆ ทั้งนโยบายการเมืองภายในและต่างประเทศได้เช่นกัน ซึ่งในระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเวลาในการศึกษาช่วงปี ค.ศ. 2012 – จนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาพบว่าแม้จะมีพรรคการเมืองมากมายในประเทศญี่ปุ่นแต่พรรคการเมืองที่จะได้รับการรับเลือกจากประชาชนให้เป็นตัวแทนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวมีเพียงแค่พรรคเดียวนั้นคือ พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (LDP) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองดังนี้

พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (Liberal Democratic Party: LDP)

พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (LDP) แม้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาพรรคเสรีนิยมจะครองพื้นที่ในสภามาอย่างยาวนาน โดย พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (LDP) เป็นพรรคอนุรักษนิยมที่ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1955 โดยรวมพรรคสองพรรคซึ่งต่อมาเรียกว่าพรรคเสรีนิยม และพรรคประชาธิปไตยญี่ปุ่น เพื่อต่อต้านพรรคแนวคิดฝ่ายตรงข้ามอย่างพรรคพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยญี่ปุ่น (Japan Socialist Party: JSP)

หลังจากที่พรรค LDP ได้กลับมาเป็นฝ่ายนำในรัฐสภาอีกครั้งจึงได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเต็มในปี 2012 เมื่อหมดอำนาจเนื่องจากพรรคประชาธิปไตยแห่งญี่ปุ่น (DPJ) ได้รับที่นั่งข้างมากในการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปในปี 2009 โดยพรรค LDP กลับมาควบคุมการบริหารประเทศอีกครั้งในปลายปี 2012 จากการเลือกตั้งในปีเดียวกันนั่นเอง และหลังจากนั้นยังมีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีอาเบะ ชูดะที่ 2 โดยรัฐบาลอาเบะชุดนี้ (2012 - 2014) ได้มีการผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญภายใต้สโลแกนทางการเมืองว่า “escape from the postwar regime” โดยในหนังสือชื่อ Japanese Democracy and Lessons for the United States กล่าวว่า บทเรียนจากญี่ปุ่นกลับตรงกันข้ามกับความคิดเห็นแบบปกติทั่วไปจากประเทศอื่น ๆ เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นประเทศประชาธิปไตยแบบรัฐสภา แต่ก็ยังเป็นปกครองโดยพรรคเดียวมาตลอด พรรค LPD ไม่เพียงแต่จะมีอำนาจนำในการเมืองระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจนำในการเมืองท้องถิ่นมานานหลายชั่วอายุคน

ในปัจจุบัน ภายใต้การนำของนายฟูมิโอะ คิชิดะ นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น พรรคเสรีประชาธิปไตยแสดงพลังของความเห็นอนุรักษนิยมซึ่งทำให้พรรค LDP ครองที่นั่งในสภาสูง 119 ที่นั่งจากทั้งหมด 248 ที่นั่ง โดยการรวมกับพรรคร่วมรัฐบาลอื่น ทำให้พรรค LDP และพันธมิตรมีอำนาจครอบคลุมการเมืองในสภาใดเอททั้งหมด (ทั้งสภาสูงและสภาล่าง) การครอบครองที่นั่งข้างมากนี้ทำให้พรรค LDP มีอิทธิพลสูงในการกำหนดนโยบายและตั้งแนวทางการบริหารประเทศ นอกจากนี้ พรรคร่วมรัฐบาลเห็นด้วยที่จะเร่งดำเนินการปฏิรูปรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นฉบับปี 1947 ที่ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน และจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การที่พรรค LDP ได้เพิ่มที่นั่งในสภานี้ เป็นตอบสนองของชัดเจนที่ว่า ฝ่ายขวาในญี่ปุ่นยังคงควบคุมอำนาจในประเทศ (Ray Christensen, 2020.)

ภูมิหลังของผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดการวิเคราะห์นโยบายการต่างประเทศนั้นจะเห็นได้ว่าโดยหลักการแล้วนโยบายต่างประเทศจะเป็นมีผู้ที่ดำเนินการในนามของผู้นำรัฐหรือหัวหน้าผู้บริหาร

ประเทศในการตัดสินใจการออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยตัวของผู้นำแห่งรัฐ เหล่านี้จะมีบุคคลที่คอยให้คำปรึกษาตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะความเป็นมา ภูมิหลัง และแนวคิดทางการเมืองของเหล่าผู้นำนั้นถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางในการดำเนินนโยบายใด ๆ ก็ตาม ดังนั้นแล้วเพื่อให้สามารถวิเคราะห์การกำหนดนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ได้นั้นจะต้องทำการวิเคราะห์ผ่านผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบไปด้วยสามส่วนได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปภาพ	ชื่อ วันเดือนปีเกิด	ช่วงเวลาดำรงตำแหน่ง	พรรคที่สังกัด
	Shinzo Abe ชินโซ อาเบะ (1954-2022)	2012/12/26 - 2020/09/16 (7 ปี และ 266 วัน)	พรรคเสรีประชาธิปไตย (LDP)
	Yoshihide Suga โยชิฮิเดะ ซูงะ เกิดปี 1948	2020/09/16 - 2021/10/04 (1 ปี และ 19 วัน)	พรรคเสรีประชาธิปไตย (LDP)
	Fumio Kishida ฟุมิโอะ คิชิดะ เกิดปี 1957	2021/10/04 - ปัจจุบัน	พรรคเสรีประชาธิปไตย (LDP)

ตาราง 2 รายละเอียดของนายกรัฐมนตรีประเทศญี่ปุ่นในช่วงปี ค.ศ. 2012 – ปัจจุบัน

ภูมิหลังของนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ (Shinzo Abe)

นาย ชินโซ อาเบะ เกิดในตระกูลการเมืองที่มีชื่อเสียง เป็นบุตรชายของ “ชินทาโร อาเบะ” อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่น และ “โยโกะ กิชิ” รวมไปถึงยังเป็นหลานชายของ “โนบุสุเกะ กิชิ” อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นอีกด้วย โดยเขาได้รับการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเซเกะ และศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย ในสหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าเป็นนายกรัฐมนตรีที่ดำรง

ตำแหน่งยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น และยังได้สร้างอิทธิพลในการเมืองโลกอย่างมากมาย อาเบะเป็นผู้นำทางการเมืองของญี่ปุ่นที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของ ญี่ปุ่นในระดับการเมืองระหว่างประเทศ

นายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ เป็นผู้นำของพรรคเสรีประชาธิปไตยที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม ซึ่งได้รับการกล่าวขานจากทุกคนว่าเป็นชาตินิยมฝ่ายขวา ในระหว่างที่เขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น เขาเป็นที่รู้จักในระดับสากลจากนโยบายเศรษฐกิจ “อาเบะโนมิกส์” ซึ่งดำเนินการตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ การผ่อนคลายทางการเงิน และการปฏิรูปโครงสร้างในประเทศ โดยนายชินโซ อาเบะ ประกาศการลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนสิงหาคม 2020 เนื่องจากอาการลำไส้ใหญ่บวมเป็นแผล โดยมีผู้สืบทอดอำนาจของเขาคือ “โยชิฮิเดะ ซูงะ” รั้งไม้ต่อตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

เส้นทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีอาเบะเริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ชินโซ อาเบะ เข้าทำงานที่ “โกเบ สตีล” และเขาได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยในเวลาเดียวกัน โดยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคเสรีนิยม-ประชาธิปไตย กระทั่งปี ค.ศ. 1983 จึงได้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีต่างประเทศของญี่ปุ่น ซึ่งในเวลานั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศก็คือพ่อของเขา และต่อมาในปี ค.ศ. 2005 เขาก็เข้ารับตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งแรก โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเขาถูกมองว่าเป็นนักการเมืองฝ่ายขวา พุดตรงไปตรงมา มีเสน่ห์ดึงดูด และเป็นที่ถูกอกถูกใจของประชาชน และได้รับเลือกให้เป็นนายกรัฐมนตรีในช่วงเวลาสั้น ๆ ในปี 2006 และกลายเป็นผู้นำที่อายุน้อยที่สุดของประเทศนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง

แต่แล้วชินโซ อาเบะ ก็ได้กลับคืนสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในเดือนธันวาคม 2012 เมื่อพรรคเสรีประชาธิปไตยของเขาชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย แม้จะลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อปี 2020 ด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ แต่ถึงแม้ว่า ชินโซ อาเบะ จะลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่เขายังคงมีบทบาททางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เขามักปรากฏตัวทางสื่อเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน โดยเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2020 เขาให้สัมภาษณ์กับสถานีโทรทัศน์ญี่ปุ่นว่า ญี่ปุ่นควรหารือถึงความเป็นไปได้ในการแบ่งปันอาวุธนิวเคลียร์คล้ายกับที่นาโตทำ หลังเกิดกรณีรัสเซียรุกรานยูเครน ซึ่งต่อมาในวันที่ 8 กรกฎาคม 2022 อดีตนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะถูกลอบสังหารโดยเหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้นในขณะที่เขาอยู่ที่เมืองนาราเพื่อปราศรัยหาเสียงบริเวณข้างถนน เพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคเสรีประชาธิปไตย ก่อนการเลือกตั้งสภาสูง (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2565.)

ภูมิหลังของนายกรัฐมนตรีฟูมิโอะ คิชิดะ (Fumio Kishida)

นายฟูมิโอะ คิชิดะ เกิดมาในครอบครัวนักการเมืองในจังหวัดโตเกียว โดยที่บิดาของเขาเคยเป็นข้าราชการในกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมและเป็นผู้อำนวยการของ The Small และหน่วยงานวิสาหกิจขนาดกลาง ก่อนที่จะย้ายและไปใช้ชีวิตวัยเด็กที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อนจะจบการศึกษาในสาขากฎหมาย ณ มหาวิทยาลัยวอชิงตัน ประเทศญี่ปุ่น

เส้นทางการเมืองของคิชิดะก่อนที่เขาจะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 64 ของประเทศญี่ปุ่นเขาเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศตั้งแต่ปี 2012 ถึง 2017 และรักษาการรัฐมนตรีกลาโหมในปี 2017 ตั้งแต่ปี 2017 ถึง 2020 เขายังดำรงตำแหน่งประธานสภาวิจัยนโยบาย LDP อีกด้วย ความท้าทายมากมายเกิดขึ้นในทันทีที่นายคิชิดะเขาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ของญี่ปุ่นแทนที่นาย โยชิฮิเดะ ซูงะ ที่ดำรงตำแหน่งได้เพียงหนึ่งปี ปัญหาทั้งภายในและภายนอกที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญจากสภาวะการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้นายกรัฐมนตรีคิชิดะถูกคาดหวังเป็นอย่างมากในการที่จะฟื้นฟูญี่ปุ่นให้กลับขึ้นมาเป็นผู้นำในเวทีการเมืองโลกอีกครั้ง (ปริทัศน์, 2564.)

ความท้าทายของของ นายคิชิดะ อดีตรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ วัย 64 ปี นั้นเขาเคยลงชิงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP และนายกรัฐมนตรีในเดือนก.ย. 2020 หลังจากที่นายอาเบะ ลาออกจากตำแหน่งแต่นายคิชิดะไม่สามารถเอาชนะนายโยชิฮิเดะ ซูงะ ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและโฆษกรัฐบาลของนายอาเบะในเวลานั้น โดยนักวิเคราะห์ห่มองว่าการที่นายคิชิดะมีการตอบสนองต่อสถานการณ์โควิด-19 ได้ไม่ดีพอในเวลานั้น ในฐานะประธานสภาวิจัยนโยบายของพรรค LDP นอกจากนี้ นายคิชิดะยังขาดเส้นทางการเมืองและไม่ค่อยทำตัวเป็นข่าวมากนัก

อย่างไรก็ตามนายคิชิดะเริ่มเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางการเมืองมากขึ้นมีการพูดคุยพบปะกับประชาชนทั้งในเวทีสาธารณะมากขึ้น และทางโซเชียลมีเดีย ทำให้ในปี 2021 นายคิชิดะได้ประกาศลงสมัครชิงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP อีกครั้ง ซึ่งการลงชิงตำแหน่งในครั้งนี้ นายคิชิดะได้ชูนโยบายการลดความไม่เท่าเทียมกันในด้านความร่ำรวย ด้วยการเพิ่มรายได้ให้กับชนชั้นกลาง และให้คำมั่นสัญญาว่าจะสนับสนุนกลุ่มประชาชนที่มีความเปราะบางต่อแนวโน้มเศรษฐกิจ

เมื่อครั้งที่นายคิชิดะเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ เขาได้เชิญให้ นายบารัค โอบามา อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเดินทางเยือนเมืองโอริซามาเมื่อปี 2016 ซึ่งถือได้ว่าเป็นประธานาธิบดีสหรัฐคนแรกที่เดินทางไปยังเมืองหลังจากจบสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากนี้ นายคิชิดะยังมีส่วนช่วยให้ญี่ปุ่นสามารถบรรลุข้อตกลงกับเกาหลีใต้ในปี 2015 เพื่อคลี่คลายประเด็นหญิงที่ถูกบังคับให้เป็นนางบำเรอในช่วงสงครามโลก (InfoQuest, 2563.)

ประวัติและการทำงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในปัจจุบัน

โยโกะ คามิกาวะ (Yoko Kamikawa) นักการเมืองชาวญี่ปุ่น เธอเกิดที่จังหวัดชิซุโอกะและสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยโตเกียวในปี 1977 หลังจากสำเร็จการศึกษา เธอทำงานเป็นนักวิจัยจากสถาบันวิจัยมิติซึบิซึตั้งแต่เดือนเมษายน ในปี 1988 และได้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทด้านนโยบายสาธารณะจาก John F. Kennedy School of Government มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด นอกจากนี้เธอยังทำงานเป็นเพื่อนภายใต้วุฒิสมาชิก Max Baucus ของสหรัฐอเมริกาอีกด้วย ซึ่งในเส้นทางนักการเมืองของเธอนั้น เธอได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศตั้งแต่เดือนกันยายน 2023 และได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมตั้งแต่เดือนกันยายน 2020 ถึงตุลาคม 2022 และยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงความเท่าเทียมทางเพศและกิจการสังคมในคณะรัฐมนตรีของชินโซ อาเบะและยาสุโอะ ฟูกุดา (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2023.)

โยโกะ เป็นนักการเมืองในสังกัดพรรค LDP ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เธอกลายเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศหญิงคนแรกของญี่ปุ่นในรอบ 20 ปี และตั้งแต่นั้นมาเธอก็ได้แสดงทักษะของเธอในฐานะนักการทูตที่มีประสิทธิภาพ หลังจากได้รับการแต่งตั้ง เธอได้เยือนต่างประเทศที่มีชื่อเสียงหลายครั้ง ซึ่งรวมถึงตะวันออกกลางยูเครนและทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ ในเดือนมกราคมปี 2023 คามิกาวายังได้ดูแลการเปิดตัวคณะทำงาน “Women, Peace and Security: WPS” ชุดใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมทางเพศ แม้ว่าจะไม่เบี่ยงเบนไปจากนโยบายต่างประเทศในระยะยาวของญี่ปุ่น แต่เธอได้ส่งเสริมภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นให้ดูทรงพลังทางการทูตระดับโลก

แต่แน่นอนว่าความเท่าเทียมกันทางเพศและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ยากลำบากสำหรับผู้หญิงในการเมืองยังคงเป็นอุปสรรคใหญ่ในญี่ปุ่น การแต่งตั้งคามิกาวะ พร้อมด้วยรัฐมนตรีหญิงอีก 4 คนในคณะรัฐมนตรีของญี่ปุ่นเมื่อปีที่แล้ว ดึงดูดสื่อมวลชนเชิงบวกทั่วโลก ตามดัชนีช่องว่างระหว่างเพศทั่วโลกปี 2023 ญี่ปุ่นอยู่ในอันดับที่ต่ำมากในระดับโลกในแง่ของการเสริมอำนาจทางการเมืองของสตรี โดยอยู่ในอันดับที่ 138 จาก 146 ประเทศ การเป็นตัวแทนของผู้หญิงในชีวิตสาธารณะเพิ่มเติมใดๆ ถือเป็นการพัฒนาที่น่ายินดี ถึงกระนั้น นี่ก็ไม่ใช่เหตุการณ์สำคัญ ที่ทำลายสถิติแต่อย่างใด โดยเทียบได้กับคณะรัฐมนตรีชุดแรกของนายกรัฐมนตรีอาเบะ ชินโซ สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าการเสริมอำนาจทางการเมืองสำหรับผู้หญิงมีการพัฒนาเพียงเล็กน้อยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (Tan Ming Hui, 2024.)

ภาพประกอบ 10 Japan-Thailand Foreign Ministers' Meeting

ที่มา: https://www.mofa.go.jp/press/release/pressite_000001_00331.html

ประวัติและการทำงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมในปัจจุบัน

นายไซโตะ เคน (Saito Ken) นายไซโตะเกิดเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 1959 ที่กรุงโตเกียว และได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (METI) เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 2023 นอกจากนี้เขายังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่รับผิดชอบการตอบสนองต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากอุบัติเหตุนิวเคลียร์ รัฐมนตรีเพื่อการเปลี่ยนแปลงสีเขียว รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบด้านความสามารถในการแข่งขันทางอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับรัสเซีย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการขาดความเสียหายทางนิวเคลียร์และการอำนวยความสะดวกในการรีออดอน โดยทันทีก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้งในปัจจุบัน นายไซโตะดำรงตำแหน่งอาวุโสในพรรคเสรีประชาธิปไตย (LDP) ในฐานะ รัฐมนตรี โยนายไซโตะนำความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับ METI และประสบการณ์ระดับรัฐมนตรีมาปรับใช้ในการทำงานของเขาและบทบาทของเขา ระหว่างปีค.ศ. 2017 - 2019 นายไซโตะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง ในสภายของนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ โดยนายไซโตะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือก โดยที่เขาชนะการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในปี 2009 และชนะการเลือกตั้งใหม่ได้สำเร็จถึง 5 ครั้ง

ก่อนที่จะลงสมัครรับตำแหน่งจากการเลือกตั้งทางการเมือง นายไซโตะดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่สาธารณะของ METI และกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (MITI) มานานกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นหน่วยงานดั้งเดิมของ METI ในระหว่างอาชีพของเขาใน (Minister of Economy, Trade and Industry, 2023.)

แนวทางในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ

แนวทางในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เราสามารถเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและทางที่ของประเทศหนึ่งที่มีต่ออีกประเทศหนึ่ง ซึ่งในช่วงปี 2012 จนถึงปัจจุบัน สถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ก็มีทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือกันมาตลอด โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแนวทางกสนดำเนินนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นไว้ดังนี้

แนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศในสมัยนายกรัฐมนตรี ชินโซ อาเบะ (2012/12/26 - 2020/09/16)

เนื่องจากเขาได้เยือนประเทศต่าง ๆ มากกว่า 80 ประเทศ ซึ่งถือเป็นสถิติใหม่ของนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น โดยอาเบะเรียกท่าทีทางการทูตเชิงรุกนี้แบบนี้ว่า **การทูตแบบพาโนรามา** (diplomacy with panoramic views) ตามที่ยาชิ โซทาโร่ เลขาธิการคนแรกของอาเบะในสำนักเลขาธิการความมั่นคงแห่งชาติ กล่าวว่าความคิดริเริ่มด้านนโยบายต่างประเทศนี้อ้างถึงการทูตเชิงยุทธศาสตร์หลายแง่มุม โดยมีพันธมิตรญี่ปุ่น-สหรัฐฯ เป็นแกนหลัก โดยที่ญี่ปุ่นพยายามสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับประเทศต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด แม้ว่าค่านิยมของประเทศเหล่านั้นจะไม่สอดคล้องกับพื้นฐานที่ญี่ปุ่นยึดถือ ส่งผลให้การทูตเชิงรุกเช่นนี้ทำนานาชาติประทับใจว่าญี่ปุ่นเป็นผู้นำระดับโลก ชินโซ อาเบะได้วางวิสัยทัศน์สำหรับอนาคตของภูมิภาคอินโดแปซิฟิกผ่านแนวคิด (Free and Open Indo-Pacific: FOIP) รวมไปถึงการส่งเสริมความร่วมมือ Quad ซึ่งประกอบด้วยญี่ปุ่น ออสเตรเลีย อินเดีย และสหรัฐอเมริกาที่มีผลอย่างมากต่อความนิยมของญี่ปุ่นในแถบเอเชียแปซิฟิก ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อผู้นำโลกต่างกังวลต่อการรับมือกับประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ แห่งสหรัฐอเมริกา อาเบะเป็นผู้นำเพียงคนเดียวที่สร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและยั่งยืนกับเขา แท้จริงแล้ว G-7 ในยุคทรัมป์อาจล่มสลายโดยไม่มีนายกรัฐมนตรีอาเบะ

แต่นายกรัฐมนตรีอาเบะมีการแบ่งแยกการเมืองและสังคมญี่ปุ่นมากกว่าผู้นำคนอื่น เขามีความทุ่มเทอย่างแน่วแน่ต่อวาระภายในประเทศแบบอนุรักษนิยม รวมถึงการปฏิรูปการศึกษาและการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยลักษณะอนุรักษนิยมและชาตินิยมของอาเบะยังปรากฏชัดจากจุดยืนอันแน่วแน่ของเขาเกี่ยวกับข้อพิพาททางประวัติศาสตร์และปัญหาดินแดนกับเกาหลีใต้และจีน แต่ในแง่ของความมุ่งมั่นในการป้องกันประเทศในการเมืองระหว่างประเทศมีลักษณะและการดำเนินการที่ซับซ้อน ได้มีการถกเถียงเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินการป้องกันประเทศถือเป็นสิ่งที่นายอาเบะมีความมองในมุมกว้างและมองถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสำคัญโดยไม่ถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของประเทศคู่เจรจา ทำให้

ประเทศญี่ปุ่นได้รวมงบประมาณการป้องกันประเทศเป็นสองเท่าโดยคิดเป็น 2 เปอร์เซ็นต์ของ GDP ของประเทศ (The Diplomat, 2022.)

ชินโซะ อาเบะไม่ได้สนใจเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านอย่าง ประเทศเกาหลีใต้มากนัก เนื่องจากปัญหาทางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลอย่างมากในการทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ นอกจากนั้นตัวของนายกอาเบะเองได้ให้ความสำคัญกับประเทศอื่นในเอเชียมากกว่า ตัวอย่างเช่นประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศจีนก็เช่นกัน และเพื่อให้การดำเนินนโยบายการต่างประเทศเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ฝ่ายบริหารของอาเบะได้ก่อตั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติในเดือนธันวาคมปี 2013 และเริ่มประสานงานการประชุมระดับรัฐมนตรีผ่านทางสภาในปี 2014 อาเบะเข้าร่วมการประชุมเหล่านี้มากกว่า 40 ครั้ง เกือบหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ทำให้ในประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญเกือบทุกประเด็น นายกอาเบะจึงสามารถรับฟังเสียงของรัฐมนตรีและที่ปรึกษาคนอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังคงฟังสิ่งที่ปรึกษาที่มาจาก METI มากขึ้นเนื่องจากประเด็นสำคัญในปัจจุบันคือเทคโนโลยี การค้า และ 5G เจ้าหน้าที่อาวุโสจาก METI เข้าร่วมสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นที่ที่มีการจัดตั้งสาขาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

การทูตของอาเบะประสบปัญหาร้ายแรงมากขึ้นเนื่องจากการเข้าใกล้รัสเซียและจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีความคิดทางการเมืองที่ตรงข้ามกันมากที่สุดโต่งส่งผลให้หลังจากที่สิ้นสุดวาระทางการเมืองแล้วนั้น สิ่งที่นายกรัฐมนตรี ชินโซ อาเบะทิ้งมรดกทิ้งจากการดำเนินนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นทั้งในเชิงบวกและเชิงลบของญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่ต้องแก้ไขกันต่อไป (Tomohito Shinoda, 2022.)

แนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศในสมัยนายกรัฐมนตรี ฟูมิโอะ คิชิดะ (2021/10/04 – ปัจจุบัน)

เนื่องจากบรรยากาศการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมที่ญี่ปุ่นที่สืบทอดมาจากในนั้นเลวร้ายลงเนื่องจากการลอบสังหารอดีตนายกรัฐมนตรีอาเบะอันน่าสลดใจ นายกรัฐมนตรีคิชิดะต้องดำเนินชีวิตในเส้นทางแคบ ๆ ในการเมืองภายในประเทศที่ค่อยข้างกดดันรวมไปถึงความคาดหวังจากภายนอก ซึ่งไม่ใช่ความพยายามที่ง่ายในสถานการณ์ทางการเมืองและสังคมที่มีความแตกแยกเช่นนี้ส่งผลให้การทูตในระดับภูมิภาคและระดับโลกนั้น ทางเลือกของญี่ปุ่นนั้นถูกจำกัดตั้งแต่แรกเนื่องจากแนวทางของอาเบะ และคิชิดะจะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ยกเว้นด้านการทูตกับรัสเซียและอาจมีความสัมพันธ์กับเกาหลีใต้ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ในที่สุดอาเบะก็นำจุดยืนที่เป็นปฏิปักษ์ต่อจีนเข้าสู่นโยบายการอยู่ร่วมกันได้อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเส้นทางที่ง่ายกว่าสำหรับคิชิดะที่จะปฏิบัติตาม แต่คิชิดะแตกต่างจากอาเบะตรงที่ต้องเผชิญหน้ากับสภาพแวดล้อมด้านความ

ปลอดภัยระดับโลกแบบใหม่ทั้งหมดหลังจากการรุกรานยูเครนของรัสเซียในช่วงต้นค.ศ. 2023 (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ, 2564.)

ญี่ปุ่นและประเทศประชาธิปไตยอื่น ๆ ต้องกำลังเผชิญกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใหม่ที่เกิดจากความร่วมมือข้ามภูมิภาคระหว่างประเทศในยุโรปและเอเชียแปซิฟิก โดยนายกรัฐมนตรีคิชิดะได้ทำการแสดงจุดยืนต่อสถานการณ์เหล่านี้ในเดือนมิถุนายนปี 2022 ก่อนเข้าร่วมการประชุมสุดยอด G7 ในเยอรมนี นอกเหนือจากการเสริมสร้างมาตรการคว่ำบาตรต่อรัสเซีย และช่วยเหลือยูเครนแล้ว คิชิดะยังกล่าวว่า "ญี่ปุ่นมุ่งมั่นที่จะทำงานร่วมกับกลุ่ม G7 และ NATO เพื่อมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันที่มีเพียงญี่ปุ่นเท่านั้นที่สามารถทำได้ รวมถึงการเผยแพร่ไปยังประเทศอื่นๆ ในเอเชียด้วย" การกล่าวเช่นนี้ได้ขยายไปถึงผู้นำของพันธมิตรในเอเชียแปซิฟิก — ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และเกาหลีใต้—ที่เข้าร่วมในการประชุม NATO Partner Session ในเดือนมิถุนายน 2022 ก่อนเซสชันนี้ นายคิชิดะเป็นเจ้าภาพการประชุมร่วมกับนายกรัฐมนตรีออสเตรเลีย แอนโทนี อัลบานีส นายกรัฐมนตรีจาซินดา อาร์เดิร์น ของนิวซีแลนด์ และประธานาธิบดี ยุน ซุกยอล ของเกาหลีใต้ บรรดาผู้นำประณามการรุกรานของรัสเซียต่อยูเครน และเห็นพ้องกันว่าข้อกังวลด้านความปลอดภัยของเอเชียแปซิฟิกและยุโรปนั้นแยกจากกันไม่ได้ เอเชียแปซิฟิกทั้งสี่คือกลุ่มมหาอำนาจกลางที่ต้องการความสนใจอย่างใกล้ชิดของญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีทางอ้อมในการสร้างความสัมพันธ์ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้อีกครั้ง รวมไปถึงการมีอยู่ของสหรัฐฯ ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศในเอเชียในการรับมือกับความท้าทายของจีนต่อคำสั่งความมั่นคงในภูมิภาคในเวลาเดียวกัน การสร้างกลยุทธ์ระยะยาวในการอยู่ร่วมกันก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจีนเช่นกัน ซึ่งจุดมุ่งหมายของสถาบันระดับภูมิภาคและเครือข่ายในเอเชียแปซิฟิกและอินโดแปซิฟิกคือการให้บริหารตามวัตถุประสงค์นี้แม้แต่ในกลุ่ม Quad สหรัฐอเมริกา ก็ยังดำเนินการตามจุดประสงค์นี้ การประชุมสี่ครั้งระหว่างเจ้าหน้าที่อาวุโส รัฐมนตรีต่างประเทศ และผู้นำของรัฐ ล้วนเน้นย้ำถึงภูมิภาคอินโดแปซิฟิกที่ "ครอบคลุม" และความเป็นศูนย์กลางของอาเซียน นี่แสดงให้เห็นว่า Quad ไม่ใช่พันธมิตรเพื่อจำกัดจีน และข้อความนี้ไม่เพียงมุ่งเป้าไปที่จีนเท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

โดยเดิมที Quad ได้รับการกำหนดแนวความคิดโดยนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ ได้ให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินยุทธศาสตร์อินโดแปซิฟิกที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อต้านการทูตที่กล้าแสดงออกของจีน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2018 อาเบะเองก็เปลี่ยนแนวทางที่มีต่อจีน เขาและประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ของจีนพบกันที่ปักกิ่ง และเห็นพ้องว่าความสัมพันธ์ทวิภาคีกลับมาเป็นปกติแล้ว อาเบะและนายกรัฐมนตรีลี เค่อเจียง ของจีนยังเห็นพ้องกันว่าญี่ปุ่นและจีนจะส่งเสริมความร่วมมือทาง

เศรษฐกิจในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาค ในปี 2019 อาเบะได้เชิญประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ของจีนอย่างเป็นทางการให้เยือนญี่ปุ่นในฐานะแขกของรัฐบาลในฤดูใบไม้ผลิปี 2020 ซึ่งเป็นการเยือนที่ยังไม่เกิดขึ้นเนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และนี่ดูเหมือนจะเป็นการประนีประนอมที่ระหว่างทัศนคติที่ค่อนข้างต่อต้านจีนของอาเบะกับความเป็นจริงทางภูมิศาสตร์ที่ยากลำบากที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญ นับได้ว่าเป็นมรดกเชิงบวกจากการทูตในเอเชียของอาเบะ ที่นายกรัฐมนตรี คิชิดะสืบทอดและอาจเลือกที่จะก้าวไปข้างหน้า (The Economist, 2024.)

โดยทั่วไปแล้วนายกรัฐมนตรีคนใหม่ควรจะยึดหลักการนโยบายต่างประเทศของอาเบะ แต่นายกรัฐมนตรีคิชิดะก็ชัดเจนตั้งแต่ต้นแล้วว่า เขาจะเน้นย้ำเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือการทูตที่อิงตามค่านิยมเพิ่มเติม คิชิดะแต่งตั้งตำแหน่งที่ปรึกษาพิเศษประจำนายกรัฐมนตรีด้านประเด็นสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศจีน ในที่สุด คิชิดะก็ตัดสินใจเข้าร่วมกับประเทศตะวันตกอื่นในการคว่ำบาตรการทูตต่อมหกรรมกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาวปี 2022 ที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความท้าทายที่ต้องจับตามองการดำเนินความสัมพันธ์ต่อประเทศต่าง ๆ กันต่อไป โดยในปัจจุบันกระทรวงการต่างประเทศได้มีแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศดังนี้

แนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้

1) การดำเนินนโยบายระหว่างญี่ปุ่น-เกาหลีใต้

ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ถือได้ว่าเป็นประเทศเพื่อนบ้านและมีความสัมพันธ์ที่พึ่งพิงซึ่งกันและกันและแน่นแฟ้นในระบบเศรษฐกิจรวมถึงการค้าและการลงทุน ตามแนวคิดที่ว่า EPA กับ ROK จะให้กรอบเศรษฐกิจที่มั่นคงแก่ทั้งสองประเทศและนำมาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกันในอนาคต ทั้งสองประเทศเริ่มการเจรจาในปี 2003 แม้ว่าการเจรจาจะถูกระงับตั้งแต่ปี 2004 ทั้งสองประเทศยังคงหารือในระดับการทำงานต่อไปซึ่งกักอยู่ในขั้นตอนเจรจาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับการค้าระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ (Diplomatic Bluebook 2015, 2015.)

2) การดำเนินนโยบายค้าเสรีระหว่างประเทศญี่ปุ่น-จีน-เกาหลีใต้ (Japan-China-ROK FTA)

ในส่วนของความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการค้าเสรีระหว่างญี่ปุ่น-จีน-เกาหลีใต้ (Japan-China-ROK FTA) ได้มีการเจรจาเปิดตัวขึ้นครั้งแรกในเดือนมีนาคม 2013 และการเจรจากรอบจัดขึ้นภายในเดือนมกราคม 2015 สามประเทศได้จัดการเจรจาในหลากหลายสาขา รวมถึงการค้าสินค้า การลงทุน การค้าบริการ การแข่งขัน ทรัพย์สินทางปัญญา และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อดำเนินการตามเขตการค้าเสรีที่ครอบคลุมและระดับสูงร่วมกันในระดับทวิภาคี (Diplomatic Bluebook 2015, 2015.)

3) การดำเนิน ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP)

ความร่วมมือ RCEP มีความมุ่งเป้าไปที่การตระหนักถึงการจัดตั้งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในวงกว้าง ซึ่งครอบคลุมประชากรประมาณ 3.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรโลก) GDP ประมาณ 20 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณร้อยละ 30 ของ GDP โลก) และจำนวนการค้ารวมประมาณ 10 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณร้อยละ 30 ของจำนวนการค้าทั้งหมดของโลก) นับตั้งแต่เริ่มการเจรจาในเดือนพฤษภาคม 2013 ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนและรัฐพันธมิตรเอฟพีอี (หกประเทศ ได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย) ได้ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุข้อตกลงที่ครอบคลุมและระดับสูงในด้านต่าง ๆ เช่น การค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน การแข่งขัน และทรัพย์สินทางปัญญา และอื่น ๆ ภายในเดือนธันวาคม 2014 (Diplomatic Bluebook 2015, 2015.)

4) นโยบายการต่างประเทศแบบ Public Cultural Exchange

การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการเมืองและเศรษฐกิจเป็นแนวคิดสำคัญในการทูตของญี่ปุ่น และบทบาทของวัฒนธรรมก็มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาการแสดงออกทางความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายทางการทูตได้เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการพัฒนาอินเทอร์เน็ตและสื่อมวลชนอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้เพื่อที่จะส่งเสริมนโยบายการทูตให้ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบรรลุความเข้าใจไม่เพียงแต่รัฐบาลต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงชาวต่างชาติด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในฐานะส่วนสำคัญของนโยบายทางการทูต ประเทศต่าง ๆ กำลังลงทุนความพยายามอย่างมากเพื่อให้แน่ใจว่าผู้คนในประเทศอื่นมองพวกเขาในแง่บวก กระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่นจึงใช้แนวทางโดยตรงต่อประชาชนของต่างประเทศ โดยพัฒนาความพยายามในการประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างครอบคลุม เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีและลึกซึ้งเกี่ยวกับนโยบายทางการทูตและสถานการณ์ระดับชาติของญี่ปุ่น กระทรวงยังทำงานเพื่อถ่ายทอดเสน่ห์ของวัฒนธรรมญี่ปุ่นและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกับพลเมืองของประเทศอื่น ๆ

และจากมุมมองนี้ รัฐบาลจึงกำลังส่งเสริมโครงการริเริ่มต่าง ๆ ในเชิงรุก รวมถึงการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือภายในสาขาวัฒนธรรม ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศของหน่วยงานเอกชนให้มากขึ้นจนกลายมาเป็นนโยบายการต่างประเทศแบบ Public Cultural Exchange ในปัจจุบัน (Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2024.)

แนวทางดำเนินการของกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมต่อเกาหลีใต้ในปัจจุบัน

เมื่อวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 2024 รัฐมนตรีอุตสาหกรรมจากเกาหลีและญี่ปุ่นจัดการเจรจาในกรุงโตเกียวเมื่อวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 2024 ซึ่งพวกเขาตกลงที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบริษัทต่าง ๆ ในทั้งสองประเทศ โดยรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม อัน ดูกกิน ได้พบกับรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม เคน ไชโตะ ของญี่ปุ่น ซึ่งถือเป็นการประชุมอย่างเป็นทางการครั้งแรกในรอบ 6 ปี ในระหว่างการประชุม รัฐมนตรีทั้งสองได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหัวข้อต่าง ๆ ที่รวมถึงอุตสาหกรรม การค้า และพลังงาน และหารือเกี่ยวกับแผนสำหรับความร่วมมือในอนาคต

รัฐมนตรีอันได้กล่าวเปิดงานว่า “เกาหลีและญี่ปุ่นกำลังกลายเป็นหุ้นส่วนที่ไว้ใจได้ร่วมกัน” รวมไปถึงยังกล่าวอีกว่า “ ณ จุดนี้ เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเกาหลีและญี่ปุ่นในการแสวงหาความร่วมมือทวิภาคี และความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เพื่อเอาชนะวิกฤติโลก” ซึ่งประธานาธิบดียุน ซุกยอล และนายกรัฐมนตรีฟูมิโอะ คิชิดะ ของญี่ปุ่น พยายามผลักดันให้แก้ไขความสัมพันธ์ที่ขาดหายภายหลังการตัดสินใจของรัฐบาลยูนเมื่อปีที่แล้วที่จะชดเชยเหยื่อชาวเกาหลีที่ตกเป็นเหยื่อของการบังคับใช้แรงงานของญี่ปุ่นในช่วงสงคราม โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากบริษัทญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้อง (The Korea Times, 2022.)

ภาพประกอบ 11 อัน ดูกกิน จับมือกับนายไชโตะ ก่อนการเจรจาที่โตเกียว
ที่มา: https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/05/113_373206.html

การวิเคราะห์ผลการการศึกษา

จากการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลศึกษานั้นพบว่า เมื่อได้พิจารณาตามทฤษฎีการวิเคราะห์นโยบายการต่างประเทศใน 3 ระดับการวิเคราะห์จะสามารถวิเคราะห์ตามได้ดังนี้

1) การวิเคราะห์ระดับระบบระหว่างประเทศ (The System Level) ซึ่งจะเห็นได้ว่าสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศก็เป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถกำหนดการตัดสินใจในการออกนโยบายการต่างประเทศได้เช่นกัน เห็นได้จากการที่ประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดี

มากนักจากเหตุผลด้านภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และบริบททางสังคมระหว่างประเทศในอดีตที่มีความตึงเครียดจากการทำสงครามจนถึงร่องรอยความเจ็บปวดและความขัดแย้งมาอย่างยาวนาน แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนและโลกที่เปิดกว้างขึ้น การร่วมมือกันระหว่างรัฐก็มากขึ้นตามเช่นกัน แม้ว่าจะมีการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันแล้วนั้นแต่ก็ยังมีส่วนที่เกาหลิได้และญี่ปุ่นยังคงดำเนินความสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างระมัดระวังมาตลอด จนกระทั่งในช่วงที่ผ่านมาที่การแข่งขันทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาและจีนเป็นไปอย่างตึงเครียด รวมไปถึงการพยายามที่จะทดลองนิวเคลียร์ของประเทศเกาหลีเหนือ สถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อทั้งสองประเทศนี้เองทำให้ทั้งสองประเทศต้องเริ่มหันมาทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกันเพื่อป้องกันผลประโยชน์แห่งชาติที่อาจจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในเวทีระหว่างประเทศ แต่ก็ยังคงเป็นแค่เพียงสิ่งที่ยังคงต้องจับตาดูกันต่อไปตามบริบททางการเมืองระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นที่มีต่อเกาหลีได้เป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามบริบทของการเมืองโลกที่เกิดขึ้นเช่นกัน

2) การวิเคราะห์ระดับรัฐ (The Nation State Level) ในระดับรัฐเองนั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการร่วมมือกันทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมนั้นเป็นไปได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากผลกระทบด้านประวัติศาสตร์ที่ตึงเครียดของทั้งสองประเทศ ทำให้เป็นเรื่องยากที่จะทำการใด ๆ ระหว่างรัฐของทั้งสองประเทศ การพูดคุยเจรจาระหว่างรัฐเป็นสิ่งที่ยากและมักจะเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนของทั้งสองประเทศ รวมไปถึงผลประโยชน์ระหว่างประเทศอย่างเช่นในสมัยของนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ ที่ไม่ได้มีการเดินทางเยือนหลากหลายประเทศมากมายแต่แน่นอนว่าในตอนนั้นเกาหลีได้ไม่ได้มีประโยชน์มากนักกับประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้น ทำให้การดำเนินการด้านการต่างประเทศของญี่ปุ่นในช่วงนั้นมุ่งเน้นไปที่การโฟกัสกับการดำเนินความสัมพันธ์ในกับประเทศมหาอำนาจและในระดับภูมิภาคมากกว่า แต่ในปัจจุบันที่ประเทศญี่ปุ่นแลเกาหลีได้ได้มีการพยายามที่จะติดต่อและแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้นผ่านการพูดคุยของนายกรัฐมนตรีคิซิดะและประธานาธิบดียุน เห็นได้จากการเดินทางเยือนประเทศของกันและกัน รวมไปถึงการพูดคุยกันที่มากขึ้นในเวทีการประชุมในระดับนานาชาติ ซึ่งอาจจะเป็นหนึ่งในที่ระบุได้ว่าผลประโยชน์ในระดับรัฐกับรัฐเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถกำหนดท่าทีและความเป็นไปในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศได้

3) การวิเคราะห์ระดับปัจเจกบุคคล (The Level of the Individual Decision-Maker) แน่นอนว่าในระดับปัจเจกบุคคลคือหนึ่งในกลไกสำคัญจะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจออกนโยบายต่างประเทศใด ๆ ก็ตามภูมิหลังครอบครัว ประวัติการศึกษา อุดมการณ์ทางการเมืองของผู้ที่มี

อิทธิพลทางการเมืองล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางของนโยบายการต่างประเทศของประเทศนั้น ๆ จะเห็นได้อย่างชัดเจนจากการที่ในช่วง ค.ศ. 2012 – ปัจจุบันที่ประเทศญี่ปุ่นมีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภา ในการเปลี่ยนถ่ายอำนาจแต่ละครั้งก็ย่อมมีการเปลี่ยนทั้งแนวคิดของนายกรัฐมนตรีเอง รวมถึงรัฐมนตรีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งย่อมต้องเปลี่ยนไปตามอุดมการณ์และความคิดของผู้นำ อย่างเช่นตัวของอาเบะ และคิชิเดะเองที่ถึงแม้จะมาจากพรรคการเมืองเดียวกันแต่ก็มีแนวคิดทางการเมืองระหว่างประเทศที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศต่างออกไปเช่นกัน เห็นได้จากการที่ในยุคของอาเบะไม่ได้มีการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเกาหลีใต้มากนักอันเนื่องมาจากการมีอคติที่เกี่ยวกับภูมิหลังจากประวัติศาสตร์และการไม่ค่อยลงรอยทางความคิดกับประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในช่วงเวลานั้น รวมไปถึงการให้ความสนใจกับประเทศอื่น ๆ ที่มีผลประโยชน์มากกว่า ทำให้ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นในตอนนั้นเป็นไปอย่างยากลำบาก แต่ในปัจจุบันที่นำโดยนายกรัฐมนตรีคิชิเดะนั้น ด้วยทัศนคติส่วนตัวที่ค่อนข้างเปิดกว้างและเล็งเห็นว่าเกาหลีใต้คือเพื่อนบ้านที่เป็นคู่แข่งจากคนสำคัญทำให้เกิดการพูดคุยระหว่างตัวของผู้นำทั้งสองประเทศที่มากขึ้น รวมไปถึงแนวโน้มด้านเศรษฐกิจและสังคมระหว่างทั้งสองประเทศที่ก็ดำเนินการไปได้เป็นอย่างดีขึ้นจากในช่วงที่ผ่านมาก่อนหน้านี้ ซึ่งก็ส่งผลต่อการทำงานของกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมที่ก็มีทิศทางและแนวโน้มการดำเนินงานไปในทิศทางที่ให้ความร่วมมือกับประเทศเกาหลีใต้มากขึ้น

ถึงแม้ว่าประเทศญี่ปุ่นก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากดนตรีเคป๊อปในช่วงเวลาที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบันการหลั่งไหลเข้าไปของดนตรีเคป๊อปในประเทศญี่ปุ่นก็มีแนวโน้มที่สูงขึ้นอย่างมากจนสามารถทำให้ประชาชนชาวญี่ปุ่นจำนวนมากชื่นชอบและหลงใหลในดนตรีจากประเทศเกาหลีใต้ จนทำให้ในปัจจุบันมีการเข้าไปลงทุนจำนวนมากของบริษัทด้านอุตสาหกรรมบันเทิงจากประเทศเกาหลีใต้ที่เลือกจะเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมเพลงของญี่ปุ่น สะท้อนให้เห็นว่าเวลาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยังคงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความคิดและค่านิยมของประชาชนชาวญี่ปุ่นที่มีต่อบทบาทของดนตรีเคป๊อปการดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้งสองประเทศนั้นเปลี่ยนไป Hiroko Sasa ผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านการศึกษาระดับปริญญาโทที่ Cyber Hankuk University of Foreign Studies ได้กล่าวสัมภาษณ์อย่างตรงไปตรงมาในบทความเรื่อง How K-pop culture reshapes Japan's music industry and fans ว่าเธอไม่สามารถตอบได้ว่าจำนวนแฟนเคป๊อปชาวญี่ปุ่นที่เพิ่มมากขึ้นมีผลต่อความสัมพันธ์ทางการเมืองของทั้งสองประเทศในทิศทางที่ดีไม่มากนักจากข้อพิพาทในอดีตที่ยังคงอยู่ เธอได้กล่าวว่าในวัยเด็กนั้นเธอได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ในโรงเรียน แต่ก็ไม่ได้เรียนรู้รายละเอียดเกี่ยวกับ

การปกครองของญี่ปุ่นในช่วงปี 1910~1945 เห็นอคติสมุทรรเกาหลีมากนัก ชาวเกาหลีส่วนใหญ่ที่เธอพบถามเธอเกี่ยวกับความคิดเห็นของเธอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อันวุ่นวายของพวกเขาและความสัมพันธ์เกาหลี-ญี่ปุ่น เช่น "คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับการล่าอาณานิคมของญี่ปุ่นในเกาหลีในอดีต" เธอจึงไม่สามารถตอบมันได้อย่างละเอียดมากนัก

แต่เมื่อเธอได้กลับมาเกาหลีได้อีกครั้งในช่วงหลังทศวรรษ 2000 หลังจากเรียนจบวิทยาลัยประเทศก็เปลี่ยนไปเล็กน้อย คนเกาหลีไม่ได้ถามคำถามตรงไปตรงมาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับเกาหลีได้ เป็นเพราะหลังจากที่เกาหลีได้เปิดพรมแดนทางวัฒนธรรมเพื่อ วัฒนธรรมญี่ปุ่นในช่วงปลายทศวรรษ 1990 ผู้คนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมเกาหลีมากกว่าความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ Sasa ยังกล่าวอีกว่าเป็นเพราะแฟนเคป็อปชาวญี่ปุ่นจำนวนมากชอบเพลงเกาหลีได้ และพวกเขาไม่สนใจความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่น เธอเสริมว่าการรับรู้ถึงประวัติศาสตร์ในหมู่แฟน ๆ ชาวญี่ปุ่นไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก แม้ว่าเคป็อปจะได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วในหมู่คนรุ่นใหม่ ทำให้ความนิยมในเนื้อหาบันเทิงเกาหลีพุ่งสูงขึ้นอย่างฉับพลัน แต่ความนิยมดังกล่าวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความสำคัญต่อความคิดเห็นสาธารณะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทวิภาคีในระดับรัฐ บางครั้งนักเคลื่อนไหวฝ่ายขวาจัดชาวญี่ปุ่นได้รณรงค์สร้าง ความเกลียดชังต่อชาวเกาหลี และแสดงความเกลียดชังอย่างรุนแรงต่อแฟน ๆ เคป็อป ซึ่งแน่นอนว่าด้วยรูปแบบการ แสดงออกที่ต่างกันออกไปทำให้บางครั้ง การแสดงออกของกลุ่มแฟนคลับมักออกไปในทิศทางทางที่ ต้องเป็นไปอย่างระมัดระวังเนื่องจากความสัมพันธ์อันซับซ้อนนี้ (Park Sea Jin, 2021.)

ซึ่งจากการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้นั้นจะ เห็นได้ว่าทางด้านการเมืองระหว่างประเทศนั้นดนตรีเคป็อปอาจจะยัง ไม่ได้มีบทบาทที่เด่นชัดและ ได้รับการยอมรับในระดับของผู้นำจนออกมาเป็นนโยบายอะไรที่ชัดเจนมากเนื่องจากความขัดแย้งด้าน ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และ รวมไปถึงเพศสภาพ และอายุของกลุ่มผู้มีสิทธิในการกำหนดนโยบายที่ จะสามารถส่งเสริมการเข้ามาของเคป็อปในประเทศญี่ปุ่นนั้นอาจจะไม่ใช่กลุ่มเดียวกับกลุ่มเป้าหมาย หนุ่มสาวที่บริโภค และชื่นชอบดนตรีและสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเคป็อป ทำให้ดนตรีอาจไม่ได้มีอิทธิพล มากนักในด้านการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองแต่ไม่ใช่ว่าจะไม่มีสัญญาณแนวโน้มที่ดี ในภาค เศรษฐกิจและสังคมยังคงเห็นความสำคัญและการเติบโตของเคป็อปในประเทศญี่ปุ่น ทั้งในด้าน ยอดขายสินค้า ยอดการสตรีมเพลงเคป็อปในญี่ปุ่น การทัวร์คอนเสิร์ต รวมไปถึงการโปรโมทกิจกรรม เพลงในประเทศญี่ปุ่น ทั้งหมดเกิดขึ้นได้เพราะประชาชนชาวญี่ปุ่นในปัจจุบันชื่นชอบเคป็อป โดยที่มีคน จำนวนมากที่เป็นคนรุ่นใหม่พวกเขาเพียงแค่อ่านชอบในดนตรีเคป็อปเพียงพอ

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องนโยบายการต่างประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้ท่ามกลางกระแสดนตรี K-POP ที่ได้ศึกษาในช่วงปี 2012 - ปัจจุบันนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลการศึกษาผ่านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและตามกรอบแนวคิดที่ได้วางไว้ ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงาน โดยแบ่งหัวข้อในการสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. บทสรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้มีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาอย่างยาวนานซึ่งในอดีตที่ผ่านมาภูมิหลังด้านความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศนั้นอาจจะเป็นไปด้วยความตึงเครียดอันเนื่องมาจากความขัดแย้งเรื่องตำราประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งอันเป็นผลมาจากการเดินทางเยือนสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของผู้นำในการเดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนา ความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาจากการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตในปี ค.ศ. 1965 ความขัดแย้งเรื่องอำนาจอิปไตโย ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับเกาะตกโด/ทะเลเคชิมะ การบังคับสตรีค้าบริการทางเพศให้แก่ทหารญี่ปุ่น (Comfort Women) และความขัดแย้งอันสืบเนื่องมาจากการเกณฑ์ชาวเกาหลีไปใช้แรงงานในช่วงที่ญี่ปุ่นยึดครองเกาหลี ซึ่งจากเหตุผลเหล่านี้เองส่งผลแม้ว่าประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นจะสถาปนาทางการทูตอย่างเป็นทางการในช่วงปี ค.ศ. 1965 แต่การดำเนินกิจกรรมของทั้งสองประเทศก็ยังเป็นไปอย่างตึงเครียด

ช่วงปี 2012 - ปัจจุบัน ความร่วมมือกันของทั้งสองประเทศในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมนั้น จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าความสัมพันธ์ในด้านมิติการเมืองของทั้งสองประเทศในรัฐบาลนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ นั้นเป็นอย่างตึงเครียดจากปัญหาการถกเถียงกันในเรื่องของสิทธิเหนือเกาะตกโด/ทะเลเคชิมะและทัศนคติที่มีอคติของตัวผู้นำของอย่างอาเบะเองที่ไม่พึงพอใจในเกาหลีใต้มากนักจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในอดีตที่ผ่านมา แต่แนวโน้มของความสัมพันธ์ด้านการเมืองของทั้งสองประเทศจะกลับมามีความร่วมมือต่อกันอีกครั้งจากการเปลี่ยนถ่ายของนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นและประธานาธิบดีคนล่าสุดของเกาหลีใต้ในช่วงปี 2023 ที่ผ่านมา ผู้นำ

ของทั้งสองประเทศได้มีการเยือนประเทศซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการพูดคุยเจรจาหารือในการประชุมระดับทวิภาคซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดมุ่งหมายใหม่ที่อาจจะได้เห็นความร่วมมือทางการเมืองระหว่างทั้งสองประเทศที่มากขึ้นในอนาคต

ในส่วนของความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศด้านมิติทางเศรษฐกิจนั้นไม่ได้มีอะไรที่เป็นพิเศษมากนักจนกระทั่งในช่วงปี 2018 เป็นต้นมา ความตึงเครียดจากปัญหาประวัติศาสตร์ในอดีตที่ผ่านมา จากข้อพิพาทด้านการค้าที่เกิดขึ้นใหม่ในภาคธุรกิจเซมิคอนดักเตอร์ รวมไปถึงการพยายามจะเรียกร้องให้ญี่ปุ่นชดเชยค่าเสียหายจากกรณี Comfort Women ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ต่างตัดสินใจที่จะถอดรายชื่อของกันและกันออกจาก "Whitelist" ของประเทศการค้าที่ต้องการในปี ค.ศ. 2019 ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างมากในการดำเนินกิจการด้านเชื้อเพลิง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เหล็กกล้า เครื่องจักรกล และพลาสติก เนื่องจากเป็นสินค้าส่งออกสำคัญของประเทศเกาหลีใต้มายังประเทศญี่ปุ่น แต่เมื่อรัฐบาลของญี่ปุ่นเปลี่ยนไปสู่การนำของนายกรัฐมนตรีชิซึเดะ ก็เหมือนกับว่าจะมีแนวโน้มการดำเนินการทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นและเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการเพิ่มอำนาจทางเศรษฐกิจของจีน รวมไปถึงภัยคุกคามด้านนิวเคลียร์จากเกาหลีเหนือ ทำให้เกาหลีใต้และญี่ปุ่นจึงมีความเห็นร่วมกันที่จะร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความแข็งแกร่งมากขึ้น

ส่วนสุดท้ายในส่วนของคุณภาพสัมพันธ์ระหว่างประเทศในมิติด้านสังคมนั้นจะเห็นได้ว่า ยิ่งเวลาผ่านไปทัศนคติของเกาหลีใต้และชาวญี่ปุ่นที่มีต่อประวัติศาสตร์ในอดีตเริ่มมีความรู้สึกร่วมกันน้อยลงและมองว่าเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอดีตและจบลง ซึ่งหลังจากวิกฤติการณ์การแพร่กระจายของไวรัสโควิด -19 ประชาชนชาวเกาหลีใต้มีจำนวนมากขึ้นที่เลือกจะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น รวมถึงชาวญี่ปุ่นเองก็เลือกประเทศเกาหลีใต้ในการท่องเที่ยวจนกลายเป็นประเทศอันดับหนึ่งที่ชาวเกาหลีใต้เลือกที่จะเดินทางไปในช่วงปี 2023 - 2024 ที่ผ่านมารวมไปถึงอุตสาหกรรมดนตรีเคป็อปคือหนึ่งในกระแสวัฒนธรรมเกาหลีใต้ที่ได้รับความนิยมในประเทศญี่ปุ่น เห็นได้จากการที่ญี่ปุ่นติดอันดับรายชื่อประเทศที่ทวีตเกี่ยวกับเคป็อปเป็นจำนวนมาก จำนวนอัลบั้มเคป็อปที่ติด 100 อันดับแรก ของชาร์ตโอริกอนของญี่ปุ่นในปี 2020 อีกทั้งความสำเร็จมากมายของคอนเสิร์ตจากเคป็อปที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมชาวญี่ปุ่นอย่างล้นหลาม ส่งผลให้ค่ายเพลงในประเทศเกาหลีใต้ได้เห็นประเทศญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในตัวเลือกที่ได้รับความนิยมมากที่สุดสำหรับการจัดงานคอนเสิร์ตเนื่องจากมีสถานที่จัดการแสดงขนาดใหญ่เช่นโตเกียวโดมซึ่งสามารถรองรับผู้ชมได้มากกว่า 10,000 คน รวมไปถึงได้มีการสร้างกลุ่มไอดอล ในปัจจุบันได้มีการพยายามที่กำหนดการมีอยู่ของสมาชิกชาวญี่ปุ่นเพื่อเป้าหมายในการดีตลาดท้องถิ่นมากขึ้น และ

ยังรวมไปถึงการสร้างวงไศดอลที่มีระบบการฝึกซ้อมแบบเกาหลีใต้แต่จุดมุ่งของวงในการดำเนินกิจกรรมในประเทศญี่ปุ่นเป็นหลักและยังมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักร้องจากประเทศญี่ปุ่นและจากประเทศเกาหลีใต้เช่นการปล่อยเพลงที่ทำร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์ในด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางสังคมที่มากขึ้น

โดยจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบคำถามของงานวิจัยชิ้นนี้โดยหลังจากวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายการต่างประเทศญี่ปุ่นต่อเกาหลีใต้มีดังนี้

1) ปัจจัยด้านโครงสร้างอำนาจทางการเมืองนั้นประกอบไปด้วย

1.1 นายกรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะรัฐบาลซึ่งมีอำนาจสูงสุดการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ รวมไปถึงการเป็นตัวแทนของประเทศเข้าร่วมการประชุมสุดยอดต่าง ๆ ในฐานะหัวหน้าผู้แทนทางการทูตของญี่ปุ่น

1.2 กระทรวงการต่างประเทศยังมีภารกิจสำคัญในการทำให้ญี่ปุ่นมั่นใจในผลประโยชน์ของชาติในด้านการเมือง การทูต ความมั่นคง และเศรษฐกิจ และมีรัฐมนตรีประจำกระทรวงเป็นผู้ที่มีอำนาจในการผ่านนโยบายการต่างประเทศต่างซึ่งการริเริ่มนโยบายการต่างประเทศต่าง ๆ จะมาจากการดำเนินการของข้าราชการในกระทรวงการต่างประเทศตามลำดับ

1.3 กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจและการค้าเพื่อความมั่นคงของประเทศญี่ปุ่นทั้งในและระหว่างประเทศ ดังนั้นการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศจะต้องผ่านการควบคุมและดูแลของ กระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมผ่านนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ปัจจัยด้านอุดมการณ์ของพรรคการเมืองจะเห็นได้ว่าในช่วงปี ค.ศ. 2012-ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นได้มีนายกรัฐมนตรีจากพรรคเสรีประชาธิปไตย หรือ พรรค LDP มาตลอดสามสมัยติดกันโดยพรรคเสรีนิยมประชาธิปไตย (LDP) เป็นพรรคอนุรักษ์นิยมที่ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1955 มีจุดประสงค์เพื่อต่อต้านพรรคแนวคิดฝ่ายตรงข้ามอย่าง พรรคพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Socialist Party: JSP) โดยในปัจจุบันภายใต้การนำของฟูมิโอะ คิชิดะ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นคนปัจจุบัน มีลักษณะที่อาจจะแตกต่างจากในนายกรัฐมนตรีคนอื่น ๆ ในอดีตที่มาจากพรรค LDP ซึ่งอาจจะสืบเนื่องมาจากการลอบสังหารอดีตนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะ แต่การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างระมัดระวังก็ยังคงสะท้อนให้เห็นว่า ฝ่ายขวาในการเมืองญี่ปุ่นยังคงมีพลังและจะครองอำนาจนำในประเทศต่อไป

3) ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้มีอำนาจ

ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ และแนวทางในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ จากการศึกษาพบว่าผู้ที่ดำเนินการในนามของผู้นำรัฐหรือหัวหน้าผู้บริหารประเทศในการตัดสินใจการออกนโยบายต่างประเทศเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติโดยตัวของผู้นำแห่งรัฐเหล่านี้จะมีบุคคลที่คอยให้คำปรึกษาตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะความเป็นมาภูมิหลังและแนวคิดทางการเมืองของเหล่านี้นั้นถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางในการดำเนินนโยบายใด ๆ ก็ตามซึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม

4) แนวทางในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ แนวทางในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เราสามารถเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและทางที่ของประเทศหนึ่งที่มีต่ออีกประเทศหนึ่งในสมัยของนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะนั้นไม่ได้สนใจเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศเกาหลีใต้มากนัก รวมไปถึงการความสำคัญกับประเทศอื่นในเอเชีย และประเทศมหาอำนาจที่มีบทบาทต่อการเมืองระหว่างประเทศมากกว่าซึ่งต่างจากทัศนคติของนายกรัฐมนตรี พุมิโอะ คิชิดะที่มีแนวคิดในการให้ความสำคัญต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือการทูตมากขึ้นส่งผลให้การดำเนินการทูตระหว่างเกาหลีใต้และญี่ปุ่นเริ่มขึ้นอีกครั้ง

ด้านกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นนั้นได้มีการจัดทำนโยบายเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจทั้งในรูปแบบพหุภาคีและในระดับทวิภาคี รวมไปถึงการออกนโยบายเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่มากขึ้นได้มีการออกนโยบายการต่างประเทศแบบ Public Cultural Exchange กระทรวงการต่างประเทศของญี่ปุ่นจึงใช้แนวทางโดยตรงต่อประชาชนชาติอื่น ๆ โดยความพยายามประชาสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างครอบคลุมในต่างประเทศเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีและลึกซึ้งเกี่ยวกับนโยบายทางการทูตและสถานการณ์ระดับชาติของญี่ปุ่น อีกทั้งกระทรวงยังทำงานเพื่อถ่ายทอดเสน่ห์ของวัฒนธรรมญี่ปุ่นและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนกับพลเมืองของประเทศอื่น ๆ

ด้านการดำเนินการของกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมต่อเกาหลีใต้ในช่วงปี 2024 ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ารัฐมนตรีอุตสาหกรรมจากเกาหลีและญี่ปุ่นจัดการเจรจาในกรุงโตเกียวซึ่งพวกเขาตกลงที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบริษัทต่าง ๆ โดยรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมของทั้งสองประเทศ ซึ่งก็เป็นจุดหมายที่ดีว่าความร่วมมือในกิจกรรมของเกาหลีใต้และญี่ปุ่นกำลังเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีที่ได้กำหนดไว้ในงานวิจัยชิ้นนี้ สามารถสรุปได้ว่าการวิเคราะห์การตัดสินใจนโยบายการต่างประเทศจะวิเคราะห์หมีด้วยกัน 3 ระดับ ได้แก่

1. การวิเคราะห์ระดับระบบระหว่างประเทศ (The System Level) จะเห็นได้จากสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่อาจส่งผลกระทบต่อทั้งสองประเทศนี้เองทำให้ทั้งสองประเทศต้องเริ่มหันมาทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกันเพื่อป้องกันผลประโยชน์แห่งชาติที่อาจจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ในเวทีระหว่างประเทศ แต่ก็ก็เป็นแค่เพียงสิ่งที่ยังคงต้องจับตาดูกันต่อไป ตามบริบททางการเมืองระหว่างประเทศในอนาคต

2. การวิเคราะห์ระดับรัฐ (The Nation State Level) ผลกระทบด้านประวัติศาสตร์ที่ตึงเครียดของทั้งสองประเทศ การพูดคุยเจรจาระหว่างรัฐเป็นสิ่งที่ยากและมักจะเกิดเสียวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนของทั้งสองประเทศ ทำให้การดำเนินกิจการระหว่างประเทศของทั้งสองเป็นไปแต่ตามบริบทของการเมืองในสมัยนั้น อย่างเช่นในสมัยของนายกรัฐมนตรีชินโซ อาเบะที่ไม่ได้มีการเดินทางเยือนหลากหลายประเทศมากมายแต่แน่นอนว่าในตอนนั้นเกาหลีใต้ไม่ได้มีประโยชน์มากนักกับประเทศญี่ปุ่นในขณะนั้นแต่ในปัจจุบันที่ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ได้มีการพยายามที่จะติดต่อและแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้นผ่าน การพูดคุยของนายกรัฐมนตรีคิชิดะและประธานาธิบดียุนซึ่งอาจจะเป็นหนึ่งที่จะบ่งชี้ได้ว่าผลประโยชน์ในระดับรัฐกับรัฐเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถกำหนดท่าทีและความเป็นไปในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศได้

3. การวิเคราะห์ระดับปัจเจกบุคคล (The Level of the Individual Decision-Maker) โดยในระดับปัจเจกบุคคลคือหนึ่งในกลไกสำคัญจะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจออกนโยบายต่างประเทศใด ๆ ก็ตามภูมิหลัง การศึกษา อุดมการณ์ทางการเมืองของผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมืองล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางของนโยบายการต่างประเทศของประเทศเหล่านั้น ซึ่งสามารถเห็นได้จากข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศ

แสดงให้เห็นว่าแม้ในด้านทางการเมืองทั้งสองประเทศจะยังคงมีปัญหากันมาอย่างยาวนานแต่ ในส่วนการดำเนินกิจกรรมของเคป็อบมีความเป็นเสรีและสามารถเผยแพร่วัฒนธรรมความเป็นเกาหลีได้อย่างเปิดกว้างและมีแนวโน้มว่าจะมีความร่วมมือที่มากขึ้นและอาจจะเป็นส่วนที่ทำให้รัฐบาลของทั้งสองประเทศเกิดความร่วมมือกันในอนาคตได้เช่นกัน ซึ่งจากสมมติฐานที่ได้

ตั้งไว้ว่าปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศของญี่ปุ่นที่มีต่อเกาหลีคือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดทางการเมืองนั่นก็คือ นายกรัฐมนตรี โดยมีอุตสาหกรรมดนตรีเคป็อปเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับทั้งสองประเทศไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ในด้านความสัมพันธ์ในทางการเมืองระหว่างประเทศนั้นยังคงตึงเครียดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้มีอิทธิพลในการกำหนดนโยบายการดำเนินการต่างประเทศของญี่ปุ่นคงเป็นกลุ่มเก่าที่มีความคิดยึดติดกับความคิดอนุรักษนิยมซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มที่เป็นเป้าหมายหลักที่ขึ้นชอบดนตรีเคป็อปในปัจจุบัน ถูกต้องเพียงบางส่วนเนื่องจากไม่มีแค่เพียงนายกรัฐมนตรีเท่านั้นที่เป็นปัจจัยเดียวในการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีได้แต่ยังประกอบไปด้วย โครงสร้างทางการเมืองส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าในการดำเนินนโยบายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดก็ตามจะต้องมีการพิจารณาในหลาย ๆ ปัจจัยร่วมกันก่อนที่จะทำการตัดสินใจและออกนโยบายเหล่านั้นได้ ซึ่งก็ต้องเป็นไปตามแต่ในบริบทของการเมืองระหว่างประเทศในช่วงเวลานั้นเช่นกัน ตัวอย่างเช่นในช่วง ค.ศ. 2012- ปัจจุบันนั้นเป็นช่วงเวลาที่ดูเหมือนกับว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีได้กำลังจะเป็นไปได้เป็นอย่างดีแต่จากการศึกษาพบว่าในระดับผู้นำรัฐนั้นก็ยังไม่มีความร่วมมืออะไรที่เป็นไปอย่างชัดเจนอันเป็นผลพวงมาจากทัศนคติภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และบริบทของการเมืองระหว่างประเทศที่ยังไม่ได้บีบบังคับให้ประเทศญี่ปุ่นมองเกาหลีได้เป็นเพื่อนบ้านที่สำคัญมากนัก ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่าความนิยมที่มีของดนตรีเคป็อปต่อกลุ่มประชาชนของญี่ปุ่นนั้นเป็นเพียงคลื่นกระแสวัฒนธรรมที่ส่งผลถึงความร่วมมือในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้นไม่ได้ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นและเกาหลีได้จนถึงในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดทำวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นต่อเกาหลีได้ในช่วง ค.ศ. 2012- ปัจจุบันนั้น ซึ่งพบว่าผู้ที่ต้องการจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีใต้และญี่ปุ่นสามารถทำวิจัยผ่านการวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดนโยบายการต่างประเทศของเกาหลีใต้เพื่อที่จะนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อเปรียบเทียบว่าทั้งสองประเทศมีการกำหนดนโยบายการต่างประเทศที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามข้อจำกัดที่สำคัญนั่นก็คือ การเข้าถึงข้อมูลบางประกาศที่มีการจำกัดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลราชการที่มีความลับ และข้อจำกัดในด้านภาษาที่มีข้อมูลเป็นภาษาเกาหลีใต้และญี่ปุ่นที่ไม่ได้มี

การแปลหรือตีพิมพ์ในภาษาอังกฤษทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลที่ต้องการมาใช้ทั้งหมด ดังนั้นในงานวิจัยครั้งหน้าสามารถต่อยอดโดยการศึกษาบทบาทของดนตรีเคป็อปที่มีต่อประเทศญี่ปุ่นในฐานะตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐได้เช่นกัน

บรรณานุกรม

- Asia Entertainment News. (2024). ENHYPEN JAY and (Yuuri) sing together “Always” and “Dried Flowers”. Retrieved from <https://asia-entnews.com/948>
- Baudinette, T. (2022). Japan, 1972: Visions of Masculinity in an Age of Mass Consumerism, Yoshikuni Igarashi (2021). East Asian Journal of Popular Culture. 8(2): 311-313.
- Beach, D. (2012). Analyzing foreign policy (2nd ed.). New York: Palgrave Macmillan.
- Christensen, R. (2020). Japanese Democracy and Lessons for the United States Eight Counterintuitive Lessons. New York: Routledge. ". Retrieved from <https://www.routledge.com/Japanese-Democracy-and-Lessons-for-the-United-States-Eight-Counterintuitive-Lessons/Christensen/p/book/9781032238425>
- Dagger, R., Minogue, K., Viereck, P., & Ball, T. (2024). conservatism. Encyclopedia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/conservatism>
- Gale, A. & Yoon, D. (2023). South Korea Says It Has Deal With Japan on Forced-Labor Dispute. The wall street journal. Retrieved from <https://www.wsj.com/articles/south-koreas-president-yoon-arrives-in-japan-for-rare-summit-talks-ab69044c>
- Han S. (2024). [NCT/TEAM] The globalization, localization, and future of K-POP. Plus Magazine Original. Retrieved from <https://poc.mnetplus.world/plusmagazine/en/plusmagazineoriginal/detail/104>
- Japan National Tourism Organization. (2024). Overseas Residents' Visits to Japan. Retrieved from <https://www.tourism.jp/en/tourism-database/stats/inbound/>
- Lee, Y. (2024). Korean investors bet big on Japanese stocks as Nikkei 225 soars. The Korea Time. Retrieved from <https://www.koreatimes.co.kr/www/biz/2024/06/602.com>
- Nikkei Asia. (2024). K-pop concert attendance in Japan surpasses pre-COVID levels. Retrieved from <https://asia.nikkei.com/Business/Media-Entertainment/K-pop-concert-attendance-in-japan-surpasses-pre-covid-levels>
- Mamchii, O. (2023). What's the Story Behind Japan-South Korea Relations?. Best Diplomats. Retrieved from <https://bestdiplomats.org/japan-south-korea-relations/>
- Minister of Economy, Trade and Industry. (2023). SAITO Ken. Retrieved from

- <https://www.meti.go.jp/english/aboutmeti/profiles/individual/aMinister.html>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2024). Cultural Exchange. Retrieved from <https://www.mofa.go.jp/policy/culture/exchange/index.html>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2023). Japan Diplomatic Bluebook 2023. Retrieved from https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2023/pdf/en_index.html
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2015). Diplomatic Bluebook. Retrieved from <https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2015/html/index.html>
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2024). Japan-ROK Summit Meeting Retrieved from https://www.mofa.go.jp/a_o/na/kr/pageite_000001_00372.html
- Ministry of Foreign Affairs of Japan. (2023) Japan-Thailand Foreign Ministers' Meeting. Retrieved from https://www.mofa.go.jp/press/release/pressite_000001_00331.html.
- OCE World (2024). Japan (JPN) Exports, Imports, and Trade Partners. Retrieved from <https://oec.world/en/profile/country/jpn>
- Oleksandra Mamchii. Best Diplomats. (2023). What's the Story Behind Japan-South Korea Relations?. Retrieved from <https://bestdiplomats.org/japan-south-korea-relations/>
- Park, S. (2021). [INTERVIEW] How K-pop culture reshapes Japan's music industry and fans. A jupass. Retrieved from <https://www.ajupress.com/view/20210917163608505>
- Pieroni E. (2022). Past-Oriented Foreign Policy: Japanese State-Identity and South Korea Discourse 2009-2012 Foreign relations of the United States, 1958-1960. *South and Southeast Asia* 16(2), 4-25.
- Potter B.K.P. (2017). *Methods of Foreign Policy Analysis*. Oxford Research Encyclopedia. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.34>
- Sasaki, R. (2022). The Mixed Legacy of Abe Shinzo's 'Panoramic' Foreign Policy. *The Diplomat*. Retrieved from <https://thediplomat.com/2022/09/the-mixed-legacy-of-abe-shinzos-panoramic-foreign-policy/>
- Satoh H. (2020). Japan and Korea: A Fragile Relationship. *East Asian Policy* 12(03): 92-103.
- Son, M (2024). [YOASOBI/NewJeans] K-pop to Japan, J-pop to Korea. *Plus Magazine Original*. Retrieved from <https://poc.mnetplus.world/plusmagazine/en/plusmagazineoriginal/detail/104>
- Shinoda, T. (2022). The Japanese prime minister and the executive institutional setting.

- Asian Journal of Comparative Politics. 8(01): 68-82. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/20578911221107189>
- Statista. (2023). Number of Japanese travelers to South Korea from 2014 to 2023. Retrieved from <https://www.statista.com/statistics/786597/number-japanese-travelers-to-korea/>
- Tan, M. (2024.) A closer look at the rising popularity of Japan's Foreign Minister Yoko Kamikawa. Lowy Institute. Retrieved from <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/closer-look-rising-popularity-japan-s-foreign-minister-yoko-kamikawa>
- The Economist. (2024). Relations between Japan and South Korea are blossoming But how long can the good times last?. Retrieved from <https://www.economist.com/asia/2024/03/18>
- The Korea Times. (2022). Industry ministers from Korea, Japan hold talks in Tokyo. Retrieved from https://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2024/05/113_373206.html
- Valerie M. H. (2005). Foreign Policy Analysis: Actor-Specific Theory and the Ground of International Relations. *Foreign Policy Analysis* 1 (1), 1–30.
- Yang, H. (2023). Le Sserafim, J-pop artist imase collaborate for new single 'Jewelry'. Korea JoongAng Daily. Retrieved from <https://koreajoongangdaily.joins.com/2023/07/25/entertainment/kpop/le-sserafim-imase-night-dancer/20230725110811449.html>
- BBC NEWS ไทย. (2566). ชินโซ อาเบะ (1954-2022) : นายกรัฐมนตรีคนสุดท้าย ผู้สร้าง “อาเบะโนมิกส์”. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/international-62094146>
- InfoQuest. (2564). เปิดประวัติ "ฟูมิโอะ คิชิดะ" ว่าที่นายกรัฐมนตรีคนใหม่ของญี่ปุ่น. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/iq37/3260452>
- Nation Online. (2566). ผู้นำเกาหลีใต้เยือนญี่ปุ่น ฟันฟูสัมพันธมิตร ร่วมด้านเกาหลีเหนือสืบค้นจาก <https://www.nationtv.tv/foreign/378907920>
- ชัยวัฒน์ นวชาติเกษม. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่นภายหลังคริสต์ศักราช 1945. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ. (2565). รัฐสภาไคเอทแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น. สำนักภาษาต่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก <https://web.parliament.go.th/assets/portals>
- รัฐสภา. (2566). พรรคการเมือง.c https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=14850

- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2564). ฟุมิโอะ คิชิดะ ประกาศชัย หลังพรรค LDP ชนะเลือกตั้งครั้ง
ล่าสุด ครองเสียงข้างมากในสภาล่างอีกสมัย. The Standard. สืบค้นจาก
<https://thestandard.co/fumio-kishida-victory-on-ldp-party-election/>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). 'อาเบะ' เยือนศาลเจ้า 'ยาสุกุนิ' ครั้งแรกรอบ 7 ปี หลังลาออกนายกฯ.
สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/1933376>
- นภดล ชาติประเสริฐ. (2564, มกราคม-มิถุนายน). ประเด็นประวัติศาสตร์กับความขัดแย้งระหว่าง
เกาหลีใต้กับญี่ปุ่นในช่วงหลังครม.เย็น. วารสารญี่ปุ่นศึกษา, 8(1), 63-77. สืบค้นจาก
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/view/248333/168668>
- นภดล ชาติประเสริฐ. (2557). ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐเกาหลีกับญี่ปุ่น ค.ศ.1965-
2009. ภาควิชาประวัติศาสตร์ ปรัชญา ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2565). ชินโซ อาเบะ : การลอบสังหารอดีตนายกฯ ที่อาจเปลี่ยนญี่ปุ่น
ไปตลอดกาล. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/bbc-thai/news-976736>
- ปรีดี บุญซื่อ. (2564). บทเรียนจากประชาธิปไตยญี่ปุ่น การเมืองที่ครองอำนาจโดย LDP พรรคเดียว.
ไทยพับลิก้า. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2021/10/pridi269/>
- สุกรี คลองวิถี. (2557). กระบวนการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของไทยภายใต้กรอบความ
ร่วมมือการพัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาธิต มนต์สุรกุล. (2561). ข้อพิพาทญี่ปุ่น-เกาหลีใต้ จ่อทำ 'มือถือแพง'. The momentum.
สืบค้นจาก <https://themomentum.co/japan-south-korea-export-restriction/>
- วิธีรุจหา มาศประสิทธิ์. (2563). อุตสาหกรรมบันเทิงในประเทศเกาหลีใต้. โชล: การค้าในต่างประเทศ
ณ กรุงโซล. สืบค้นจาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/583457/583457.pdf
- อัจฉรา หัสถาดล. (2562). พัฒนาการของ K-Pop ในยุโรป : กรณีศึกษากระแสความนิยมของวง
BTS ในประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส ช่วงทศวรรษ 2010. บทความวิจัยปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิธนา อัครวงษ์สิตแสง. (2021). การก่อตัวของวัฒนธรรม กระแสเคป๊อปและสินค้าวัฒนธรรม ใน
ฐานะอาวุธทางการเมือง. วารสารสหวิทยาการ 18(1): 154-180. สืบค้นจาก
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/citujournal/article/view/250863/169575>

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

